

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Općine Rakovica

**baraćeve
špilje**
barać caves

**Akcijski plan upravljanja posjećivanjem
Značajnog krajobraza Baraćeve špilje
za razdoblje 2019. - 2024.**

IZRAĐIVAČI AKCIJSKOG PLANA UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA ZNAČAJNOG KRAJOBRAZA BARAĆEVE ŠPILJE:

Radna skupina

Tihana Oština, ravanateljica, JU Rakovica

Slaven Vuković, čuvar prirode, JU Rakovica

Mihovil Bičanić, zamjenik načelnika Općine Rakovica

Mira Špoljarić, direktorica Turističkog ureda, TZ Rakovica

Kazimir Miculinić, stručni voditelj – voditelj Službe zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Nacionalnog parka Plitvička jezera, JU NP Plitvička jezera

Marija Turkalj, voditeljica Službe marketinga i prodaje, JU NP Plitvička jezera

Natalija Božičević, voditeljica Službe prihvata, vođenja, informiranja, prijevoza posjetitelja i internog prijevoza, JU NP Plitvička jezera

Danijela Marinić, asistentica na projektu, Somnium j.d.o.o.

Konzultantski tim

Valentina Futač, koordinatorica izrade Akcijskog plana upravljanja posjećivanjem, fiNatura obrt za savjetovanje i usluge VI. Valentina Futač

Mario Josić, stručnjak za izradu Akcijskog plana upravljanja posjećivanjem, fiNatura obrt za savjetovanje i usluge VI. Valentina Futač

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Maša Ljuština, voditeljica Odsjeka za zaštićena područja

Boria Vitas, viša stručna savjetnica za suradnju i edukaciju

Zagreb, prosinac 2019. godine

Fotografije

Arhiv JU Rakovica (br. 7, 8, 9, 24, 25, 26)

Valentina Futač (br. 13, 16, 18, 19, 21, 22, 23)

SADRŽAJ

POPIS KORIŠTENIH KRATICA	5
POPIS SLIKA.....	6
POPIS TABLIČNIH PRIKAZA.....	7
1. UVOD I KONTEKST.....	8
1.1. UVOD.....	8
1.1.1. KONTEKST UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA.....	8
1.2. METODOLOGIJA	9
1.3. PROPISI I PLANOVI RELEVANTNI ZA PROVEDBU	11
2. OPIS PODRUČJA	12
2.1. ADMINISTRATIVNO - GEOGRAFSKA OBILJEŽJA.....	12
2.2. POVIJEST	12
2.3. ZAŠTITA PODRUČJA.....	13
2.4. PRIRODNA OBILJEŽJA.....	14
2.5. STANOVNIŠTVO	17
2.6. GOSPODARSTVO	18
3. ANALIZA TURISTIČKOG POTENCIJALA	19
3.1. TURISTIČKI TRENDovi	19
3.1.1. TURIZAM GLOBALNO.....	19
3.1.2. TURIZAM U HRVATSKOJ.....	20
3.2. TURISTIČKA PONUDA U OKRUŽENJU	21
3.2.1. KARLOVAČKA ŽUPANIJA I OPĆINA RAKOVICA.....	21
3.2.2. BARAĆEVE ŠPILJE	24
3.2.3. NACIONALNI PARK PLITVIČKA JEZERA.....	25
3.2.3.1. PREGLED TURISTIČKE AKTIVNOSTI U NP PLITVIČKA JEZERA	26
3.3. TURISTIČKI POTENCIJAL ZK BARAĆEVE ŠPILJE.....	27

4. UPRAVLJANJE PODRUČJEM I UKLJUČIVANJE DIONIKA	28
4.1. PODRUČJE DJELOVANJA I OVLASTI JU RAKOVICA	28
4.1.1. UPRAVLJAČKA ZONACIJA	29
4.2. ORGANIZACIJSKI USTROJ JU RAKOVICA	31
4.3. FINANCIRANJE JU RAKOVICA	33
4.4. SUSTAV POSJEĆIVANJA ZK BARAĆeve ŠPILJE	34
4.4.1. POSJETITELJSKI SADRŽAJI	34
4.4.2. PRISTUP I PROMETNA SITUACIJA	36
4.4.3. OPĆI UVJETI POSJEĆIVANJA	37
4.4.4. DOSTUPNOST INFORMACIJA	39
4.4.5. PREGLED KLJUČNIH INFRASTRUKTURNIH PROJEKTA	42
4.5. UKLJUČIVANJE DIONIKA	45
5. UPRAVLJANJE POSJEĆIVANJEM	48
5.1. OPĆI I SPECIFIČNI CILJEVI UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA	49
5.2. ANALIZA NEDOSTATAKA I PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE	52
5.3. DETALJNI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI	62
5.4. VREMENSKI TIJEK PROVEDBE AKTIVNOSTI	77
5.5. DODATNE AKTIVNOSTI KOJE IZLAZE IZ OKVIRA APUP ZK BARAĆeve ŠPILJE	84
5.6. MOGUĆI DODATNI IZVORI FINANCIRANJA	85
6. PRILOZI	87
6.1. LITERATURA	87
6.2. POPIS DIONIKA	89
6.3. ANKETNI UPITNIK ZA DIONIKE IZ ŠIREG OKRUŽENJA	90

Popis korištenih kratica

APUP	Akcijski plan upravljanja posjetiteljima
DGU	Državna geodetska uprava
Direktiva o pticama	Direktiva Vijeća 79/409/EEZ od 2. travnja 1979. o očuvanju ptica koje slobodno žive u prirodi
Direktiva o staništima	Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore
DZS	Državni zavod za statistiku
DZZP	Državni zavod za zaštitu prirode (danasm ZZOP)
EM	Ekološka mreža
HAOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (danasm ZZOP)
IUCN	Međunarodna unija za očuvanje prirode <i>International Union for Conservation of Nature</i>
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU	Javna ustanova
JU NP i PP	Javne ustanove nacionalni parkovi i parkovi prirode
LAG	Lokalna akcijska grupa
MZOE	Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
NEM	Nacionalna ekološka mreža
NKS	Nacionalna klasifikacija staništa
NN	Narodne novine
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PC	Posjetiteljski centar
TZ	Turistička zajednica
ZK	Značajni krajobraz
ZP	Zaštićeno područje
ZZP	Zakon o zaštiti prirode
ZZOP	Zavod za zaštitu okoliša i prirode (unutar MZOE)

Popis slika

Slika 1: Smještaj Značajnog krajobaraza Baraćeve špilje (Izvor: DGU, 2011).....	12
Slika 2: Speleološka karta šireg područja (Izvor: Bočić, 2005.)	15
Slika 3: Intezitet turizma (broj noćenja po stanovniku, Eurostat 2016).....	21
Slika 4: Turistički brendovi na području Karlovačke županije	22
Slika 5: Ukupni broj noćenja na području općine Rakovica 2014. - 2018.	23
Slika 6: Logotip ZK Baraćeve špilje	24
Slika 7: Gornja Baraćeve špilja.....	24
Slika 8: Špilja (izvor) Baraćevac	24
Slika 9: Izletište Baraćeve špilje.....	24
Slika 10: Broj posjetitelja u ZK Baraćeve špilje od 2004. do 2018.....	25
Slika 11: Broj posjetitelja ZK Baraćeve špilje po mjesecima, 2014. - 2018.	25
Slika 12: Prijedlog zona zaštite ZK Baraćeve špilje (Izvor: DGU, 2011)	30
Slika 13: Dolina u podnožju Baraćeve brine	31
Slika 14: Organizacijski ustroj JU Rakovica	32
Slika 15: Kretanje prihoda JU Rakovica u periodu 2004. - 2018.	34
Slika 16: Pogled prema izletištu ZK Baraćeve špilje	34
Slika 17: Topografski snimak Baraćevih špilja (Izvor: Basara D., 2015).....	35
Slika 18: Signalizacija u Rakovici na cesti D1 u smjeru Splita	36
Slika 19: Skretanje prema parkiralištu i izletištu u Novoj Kršlji	37
Slika 20: Graf kretanja cijena ulaznica za odrasle, grupe odraslih i djecu 2004. – 2018.....	38
Slika 21: Info-kiosk.....	40
Slika 22: Info ploča II.....	40
Slika 23: Info ploča I.....	40
Slika 24: Vizualizacija budućeg Posjetiteljskog centra "Kuća špilje"	42
Slika 25: Prostorni smještaj nove infrastrukture u zoni izletišta.....	43
Slika 26: Tlocrt Gornje Baraćeve špilje s nazančenim elementima sanacije i opremanja	44

Popis tabličnih prikaza

Tablica 1: Popis stanovnika i stambenih jedinica na području naselja Nova Kršlja, Stara Kršlja i Grabovac	17
Tablica 2: Pregled ostvarenih posjeta NP Plitvička jezera 2014. – 2018.....	27
Tablica 3: Udio po izvoru prihoda JU Rakovica	33
Tablica 4: Pregled dostupnih informacija o ZK Baraćeve špilje na internetskim stranicama	39
Tablica 5: SWOT analiza	46

1. UVOD I KONTEKST

1.1. Uvod

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Baraćeve špilje (APUP ZK Baraćeve špilje) operativni je plan za upravljanje posjetiteljima za srednjoročno razdoblje od 2019. do 2024. godine, izrađen u okviru provedbe projekta „Promicanje održivog razvoja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje“ sufinanciranog EU sredstvima iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima je u direktnoj vezi s Godišnjim programom zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja na području općine Rakovica i temeljen je na postojećim strateškim dokumentima i planovima JU Rakovica te strategijama razvoja turizma na nacionalnoj i lokalnoj razini¹.

S obzirom na to da Javna ustanova Rakovica nema donesen Plan upravljanja Značajnim krajobrazom Baraćeve špilje, APUP ZK Baraćeve špilje uzima u obzir širi kontekst upravljanja zaštićenim područjima na području općine Rakovica te na određeni način predstavlja jednu od podloga za izradu budućeg Plana upravljanja JU Rakovica.

1.1.1. Kontekst upravljanja posjetiteljima

Održivi turizam unutar zaštićenih područja može biti učinkovit alat za valorizaciju prirodne baštine, doprinos njezinu očuvanju i osiguravanju dobrobiti lokalnoj zajednici.

Upravljanje posjetiteljima predstavlja sastavnicu koncepta održivog turizma i definira se kao skup tehnika upravljanja i alata koje koriste tijela iz javnog i/ili privatnog sektora, za usmjeravanje tokova posjetitelja te nadzora njihovog ponašanja u cilju smanjenja utjecaja na područja od posebne vrijednosti.

Održivo korištenje prirodnih dobara je korištenje sukladno održavanju potencijala prirodnih dobara s ciljem dugoročnog ispunjavanja njihovih ekoloških, gospodarskih i socijalnih funkcija na lokalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini. Održivi turizam je stoga skup planiranih aktivnosti s dugoročnim ciljevima koji ne vode devastaciji okoliša, već uvažavaju ekonomske, društvene, ekološke i kulturne vrijednosti destinacije u kojoj se održiv turizam događa.

Turistička ponuda Hrvatske i mnogih drugih svjetskih destinacija u velikoj se mjeri temelji na zaštićenoj prirodnoj i kulturnoj baštini. Negativne strane suvremenog turizma nisu odveć popularna tema, posebice u zemljama u kojima turistička djelatnost generira većinu prihoda, no

¹ Strategija razvoja turizma Općine Rakovica 2019. – 2024., Strategija razvoja Karlovačke županije do 2025., Strategija razvoja turizma RH do 2020., Akcijski plan razvoja zelenog turizma RH

činjenica od koje se ne može pobjeći jest da su mnoge destinacije danas suočene s posljedicama utjecaja dugogodišnjeg nekontroliranog rasta turizma. Nepovoljni učinci turizma dovode do potrebe razvoja politika i strategija odgovornog gospodarskog i društvenog razvoja, a time i upravljanja posjetiteljima, kao jednog od načina implementacije održivog razvoja u sferi turizma².

Razvoj održivog turizma unutar i oko zaštićenih područja desetljećima okuplja mnoge svjetske stručnjake na teme uočenih izazova rastućeg pritiska od turizma te uvođenja novih pristupa u upravljanje turizmom u zaštićenim područjima. EUROPARC već 1993. izdaje svoje prve smjernice za razvoj održivog turizma u zaštićenim područjima („Voljeti ih do smrti“), a 2000. godine nastaje Europska povelja za održivi turizam u zaštićenim područjima (ECST)³. Osnova ECST povelje je partnerski rad svih relevantnih dionika na pripremi, a potom i provedbi zajedničke strategije i akcijskog plana razvoja turizma. Međunarodna unija za očuvanje prirode (IUCN) u 2002. izdaje globalno najprimjenjenije „Smjernice za planiranje i upravljanje održivim turizmom u zaštićenim područjima“⁴, uz novo izdanje u 2018. godini⁵, koje daju praktične primjere i alate za upravljanje resursima i posjetiteljima danas kako bi sutrašnji posjetitelji također mogli doživjeti istu kvalitetu i očuvanost područja.

Postavljanje ciljeva i planiranih aktivnosti kroz APUP ZK Baraćeve špilje vođeno je upravo načelima održivog razvoja i smjernicama za planiranje i upravljanje posjetiteljima u zaštićenim područjima, uz poseban fokus na jačanje suradnje s lokalnom zajednicom i uključivanje svih relevantnih dionika u pripremu i provedbu aktivnosti.

1.2. Metodologija

Izrada Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Baraćeve špilje je trajala 60 dana i odvijala se u tri faze:

- izrada prijedloga okvira za proces izrade APUP ZK Baraćeve špilje,
- izrada nacrta APUP ZK Baraćeve špilje,
- izrada konačnog prijedloga nacrta APUP ZK Baraćeve špilje.

Proces izrade se temeljio na analizi postojeće dokumentacije i dostupnih podataka, a kroz uključivanje i povratnu komunikaciju svih povezanih dionika u okviru čega su vršene redovite

² Zmijanović, Lj. (2014): Održivi razvoj i upravljanje baštinom zaštićenih područja na primjeru Pokrčja, str. 82.

³ <http://www.europarc.org/wp-content/uploads/2015/05/2010-European-Charter-for-Sustainable-Tourism-in-Protected-Areas.pdf>

⁴ Eagles, Paul F.J., McCool, Stephen F. and Haynes, Christopher D.A. (2002.) Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management

⁵ <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/PAG-027-En.pdf>

konzultacije s predstavnicima radne skupine za izradu APUP ZK Baraćeve špilje koja se sastojala od predstavnika JU Rakovica i predstavnika ključnih dionika (JU NP Plitvička jezera, Općina Rakovica i TZ Rakovica).

U prvoj fazi procesa izrade APUP ZK Baraćeve špilje provedena je evaluacija postojećeg načina posjećivanja, rezultata dosadašnjih praksi i iskustava, kao i sagledavanje cjelovitog upravljačkog okvira te uspješnosti provedbe godišnjih programa rada JU Rakovica. Na temelju analize postojeće dokumentacije, informacija i podataka prikupljenih od predstavnika radne skupine i dostupnih izvora, kroz inicijalno terensko utvrđivanje kapaciteta i infrastrukture vezane uz upravljanje posjećivanjem na području Značajnog krajobraza Baraćeve špilje utvrđen je okvir za proces izrade APUP ZK Baraćeve špilje s opisom ciljeva izrade plana, popisom planiranih aktivnosti, prijedlogom sadržaja za nacrt plana, detaljnim vremenskim tijekom za izradu plana te povezanim prilozima (popis dionika, prijedlog upitnika za dionike, popis literature itd.).

Kroz utvrđivanje okvira za proces izrade APUP Baraćeve špilje definiran je opći cilj izrade plana:

Razvoj upravljačkog okvira kojim će se, uskladeno sa zaštitom prirodnih vrijednosti, unaprijediti cjelovito upravljanje posjetiteljima Značajnog krajobraza Baraćeve špilje.

U drugoj fazi izrade APUP ZK Baraćeve špilje dubinski je analizirano postojeće stanje te mogućnosti i ograničenja unaprjeđenja sustava upravljanja posjetiteljima. Sustav upravljanja posjetiteljima sagledan je, kroz planska razdoblja sukladna provedbi projekta „Promicanje održivog razvoja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje“ sufinanciranog EU sredstvima te drugim projektnim aktivnostima, a u skladu s raspoloživim resursima i kapacitetima JU Rakovica. U drugoj fazi provedeno je i participativno uključivanje svih relevantnih dionika kroz provedbu radionice za lokalne dionike te slanjem *on-line* upitnika širem krugu dionika iz Karlovačke i Ličko – senjske županije (iznajmljivači smještaja, obiteljska poljoprivredna gospodarstva, turističke agencije, planinarske, speleološke i druge udruge). Upitnik je proveden sa svrhom preispitivanja stavova prema važnosti i značaju upravljanja posjetiteljima, sagledavajući potrebe i potencijale jačanja suradnje temeljene na razvoju lokalne ponude i vidljivosti ZK Baraćeve špilje te očekivanih budućih sadržaja i mogućnosti kreiranja novih modela usmjerenih prema ciljanim skupinama posjetitelja (rezultati i evaluacija postojećeg stanja obrađena je poglavljju 2.5.). Temeljem svih prikupljenih nalaza vezanih uz posjećivanje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje i šireg okruženja razvijen je nacrt APUP ZK Baraćeve špilje za buduće srednjoročno razdoblje 2019. - 2024.

Po završenoj konzultaciji lokalnih dionika i stručnjaka iz specifičnih područja kroz prethodno utvrđene smjernice, u trećoj fazi izrađen je konačni nacrt APUP ZK Baraćeve špilje koji definira upravljački okvir i ciljeve upravljanja posjećivanjem, aktivnosti potrebne za postizanje definiranih ciljeva, mjerljive pokazatelje za svaku aktivnost, vremenski tijek implementacije i financijski okvir za provedbu aktivnosti, kao i procjenu kapaciteta JU Rakovica za njegovu uspješnu provedbu. Konačni nacrt APUP ZK Baraćeve špilje izrađen je u skladu sa Smjernicama za planiranje

upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima EM (MZOE i HAOP, 2018), važećom regulativom i svjetski prihvaćenim praksama relevantnim za Značajni krajobraz Baraćeve špilje.

1.3. Propisi i planovi relevantni za provedbu

Javna ustanova Rakovica do sada nije imala izrađen Plan upravljanja za ZK i područje ekološke mreže. Izradu Plana upravljanja za područje ekološke mreže uključujući plan upravljanja značajnog krajobraza planira se započeti u 2019. godini uz potporu Ministarstva zaštite okoliša i energetike (MZOE) u sklopu projekta: „Uspostava okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“ kroz Operativni program konkurentnosti i kohezije 2014. - 2020., unutar investicijskog prioriteta 6iii.

Pravni i planski kontekst upravljanja Značajnim krajobrazom Baraćeve špilje temeljen je kroz Statut JU Rakovica za upravljanje prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica, Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja na području općine Rakovica za 2019. godinu, Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU Rakovica, Pravilnik o unutarnjem redu u ZK Baraćeve špilje, Prostorni plan Općine Rakovica te Stručnu podlogu za zaštitu ZK Baraćeve špilje. Osim navedenih planskih dokumenata upravljanje zaštićenim područjima temelji se na stručnim podlogama za speleologiju, arheologiju, geomorfologiju, geospeleologiju i paleontologiju.

Prilikom izrade prijedloga određenih aktivnosti APUP ZK Baraćeve špilje, od strateških nacionalnih dokumenata i strategija razvoja iz okruženja, za područje upravljanja kojima bi se postiglo povoljnije stanje područja sa stanovišta zaštite prirode, korištene su smjernice za upravljanje ZK Baraćeve špilje iz Stručne podloge za zaštitu ZK Baraćeve špilje izrađene 2015. godine od strane tadašnjeg Državnog zavoda za zaštitu prirode (DZZP, danas ZZOP) dok su za područje razvoja turizma korištene smjernice iz Akcijskog plana razvoja zelenog turizma RH, Analize stanja i strategije razvoja Karlovačke županije do 2025., Strategije razvoja Općine Rakovica 2011. - 2016., Nacrta Strategije razvoja turizma Općine Rakovica 2019. - 2024. te dokumentacije EU projekta „Promicanje održivog razvoja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje“.

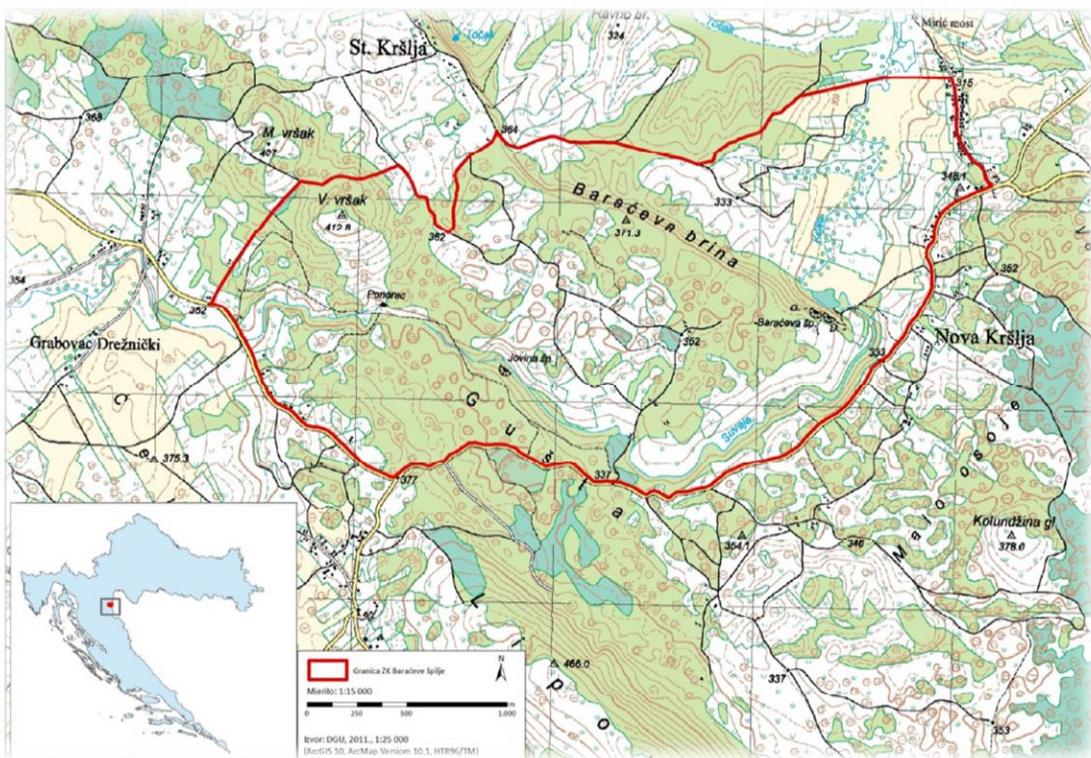
Ostali propisi, planovi i interni akti JU značajni za upravljanje ZK, analizirani su u evaluaciji stanja pod poglavljem 4. Upravljanje područjem i uključivanje dionika.

2. OPIS PODRUČJA

2.1. Administrativno - geografska obilježja

Područje značajnog krajobraza Baraćeve špilje obuhvaća površinu od 519 ha / 5,19 km² i nalazi se u Karlovačkoj županiji u općini Rakovica (Slika 10).

Područje ZK Baraćevih špilja je dio Slunjske zaravni i pruža se u smjeru zapad - istok. Administrativno pripada trima naseljima. Sjeverni dio područja pripada naselju Stara Kršlja, jugoistočni i istočni dio područja naselju Nova Kršlja dok zapadni dio predmetnog područja pripada naselju Grabovac.

Slika 1: Smještaj Značajnog krajobaraza Baraćeve špilje (Izvor: DGU, 2011)

2.2. Povijest

Na području današnjeg značajnog krajobraza živjeli su mađarski vojnici koji su bili u dobrom odnosima s lokalnim stanovništvom. Barác na mađarskom znači prijatelj po čemu su imenovane špilje. Prvi pisani materijali ovog područja, a time i Baraćevoih špilja, mogu se naći u Povijesti kartografije na području Krajine od Marsiglie iz 1699. godine.

Prvi napis o ovim špiljama potječe iz 1874. godine od I. T. Buneka u djelu *Die Wassernoth im Karste*. Posebnu pažnju paleontoškim i arheološkim izučavanjima špilja posvećuje Mijo Kišpatić, koji to objavljuje u Vjesniku Hrvatskog arheološkog društva iz 1885. godine, kao i u svojoj knjizi *Slike iz geologije*. Kišpatić potiče osnivanje Odbora za istraživanje i uređenje Baraćevidih špilja, koji je uz pomoć Ogulinske imovinske općine osnovan 20. veljače 1892. godine. Špilje su prvi put otvorene za posjetitelje 14. kolovoza 1892. godine.

2.3. Zaštita područja

Inicijativa za zaštitu Baraćevidih špilja pokrenuta 1999. godine kada je Zavod za prostorno uređenje Karlovačke županije na temelju mišljenja Speleološkog društva Karlovac izradio elaborat opravdanosti proglašenja „Baraćevidih špilja“ u Novoj Kršlji zaštićenim dijelom prirode – geomorfološkim spomenikom. No, zaštita tada nije provedena.

2003. godine Rješenjem Konzervatorskog odjela u Karlovcu šire područje Baraćevidih špilja je preventivno zaštićeno kao arheološka zona. 2005. godine Prostornim planom uređenja općine Rakovica, Baraćeve špilje su izdvojene kao vrijedan pojedinačni dio prirode i planirane za zaštitu u kategoriji geomorfološki spomenik prirode, a istim planom je područje oko Baraćevidih špilja izdvojeno kao osobito vrijedan krajobraz.

Općina Rakovica uputila je u rujnu 2005. godine tadašnjem Državnom zavodu za zaštitu prirode (DZZP, danas ZZOP) zahtjev za izradu stručnog obrazloženja za zaštitu područja oko Baraćevidih špilja. DZZP je izradio stručno obrazloženje za preventivnu zaštitu šireg područja oko Baraćevidih špilja u kategoriji značajni krajobraz s površinom 12,93 ha / 0,129 km² i proslijedio ga u daljnju proceduru zaštite u svibnju 2008. godine.

25. kolovoza 2008. godine tada nadležno Ministarstvo kulture donosi Rješenje o preventivnoj zaštiti područja u kategoriji značajni krajobraz. Područje je bilo preventivno zaštićeno u trajanju od 3 godine, odnosno do 25. kolovoza 2011. godine. JU Rakovica uputila je dana 13. travnja 2011. godine zahtjev s požurnicom za trajnu zaštitu predjela Baraćevidih špilja (Ur. Br. 66/11). Međutim, tadašnji DZZP nije izradio stručnu podlogu za zaštitu ZK Baraćeve špilje pa ni tada nadležno Ministarstvo kulture nije do datuma isteka preventivne zaštite proglašilo Baraćeve špilje značajnim krajobrazom.

Stručnu podlogu za zaštitu značajnog krajobraza Baraćeve špilje izradio je DZZP 2015. godine, temeljem ranijih dokumenata i to: Elaborata o biospeleologiji (DDISKF, 2004.), Elaborata zaštitnog arheološkog istraživanja (Arheološki muzej u Zagrebu, 2004.) i Preliminarnog geološko-geomorfološkog osvrta (Bočić, 2004.)

Stručna podloga za zaštitu Značajnog krajobraza Baraćeve špilje bila je osnova za pokretanje postupka zaštite područja i na njoj se, između ostalog, temelji prijedlog akta o proglašenju

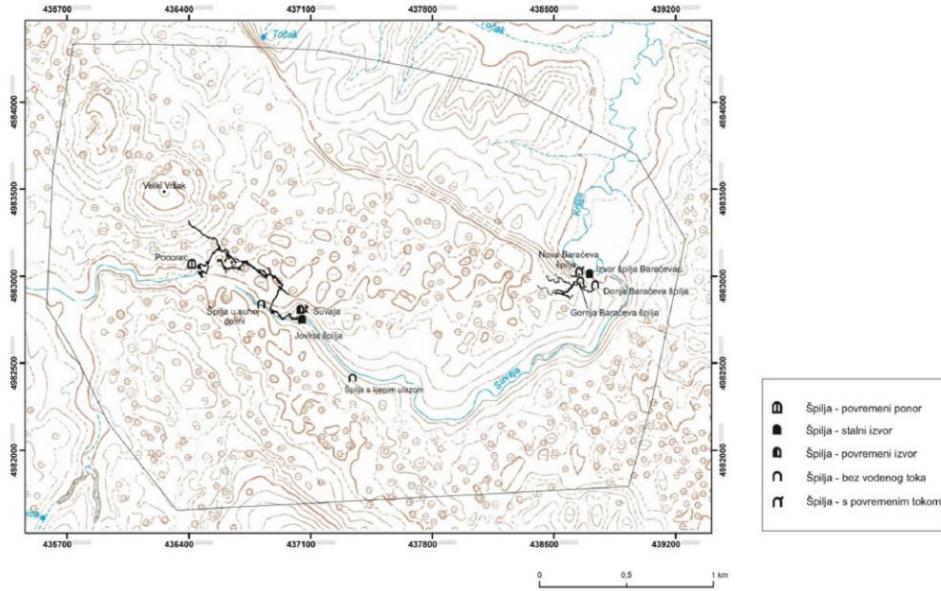
zaštićenog područja, sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19). Na temelju stručne podloge za zaštitu značajnog krajobraza Baraćeve špilje, na 21. sjednici Županijske skupštine Karlovačke županije održane 29. ožujka 2016. godine u Karlovcu, šire područje Baraćevih špilja proglašeno je trajno zaštićenim u kategoriji zaštite Značajni krajobraz Baraćeve špilje (ZK Baraćeve špilje) s površinom od 519 ha / 5,19 km².

Novom Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19), Javna ustanova Rakovica nadležna je za upravljanje područjima ekološke mreže Natura 2000 na prostoru Općine Rakovica važnim za divlje svojte i stanišne tipove te međunarodno važnim područjima za ptice (popis područja je dan u podpoglavlju 4.1. Područje djelovanja i ovlasti JU Rakovica).

2.4. Prirodna obilježja

Područje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje zanimljivo je i u regionalnim okvirima jedinstveno. Zbog geografskog položaja, klimatskih prilika te duge povijesti čovjekovog utjecaja ovaj je prostor bogat geospeleološkim, geomorfološkim, paleontološkim, biološkim i krajobraznim vrijednostima. Predloženo područje za zaštitu prvenstveno ima vrlo veliku geomorfološku i geospeleološku vrijednost. Izdvojene vrijednosti prema Bočiću (2005) su:

- čak četiri arealna morfogenetska tipa reljefa od sedam zabilježenih u Hrvatskoj, a pritom su ta četiri tipa (krški, fluviokrški, fluviodenudacijski, fluvijalni) najrasprostranjenija u Hrvatskoj,
- velika raznolikost reljefnih oblika i pojava koji su svrstani u čak osam morfogenetskih grupa (morfostrukturni, krški, fluviokrški, fluviodenudacijski, fluvijalni, padinski, sufozijski, antropogeni),
- reljefni oblici različite su starosti, a potječe iz razvojnih faza reljefa od predmiocenskog zaravnavanja do recentnih procesa, speleološki objekti ovog područja značajni su zbog razvijenih speleothema, a uz same vrijednosti speleololoških objekata važna je i njihova jasna povezanost s morfogenezom okolnog područja; svih deset špilja može se promatrati u okviru dva potencijalna geolokaliteta: Baraćeve špilje i Ponorac-Jovina špilja,
- ovo područje ima s geomorfološkog i geospeleološkog aspekta veliku znanstvenu, edukativnu i rekreativnu vrijednost te je povoljno i za razvoj geoturizma.

Slika 2: Speleološka karta šireg područja (Izvor: Bočić, 2005.)

Baraćeve špilje značajne su zbog razvoja četiri razine špiljskih kanala koji pripadaju istom genetskom sustavu što ima regionalan značaj. U špiljama su razvijeni razni tipovi siga, a dodatna vrijednost Gornje Baraćeve špilje su arheološki i paleontološki nalazi te povijesna vrijednost, ali i njena dostupnost i prohodnost.

Unutar granica značajnog krajobraza prema Uredbi o ekološkoj mreži nalazi se jedno područje ekološke mreže RH kao područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove – POVS, to je Donja Baraćeva špilja kao stanište endemskih vrsta kukca. Također, izvan zaštićenog područja, ali na području općine Rakovica, postoje još tri područja očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove – POVS i jedno područje očuvanja značajna za ptice – POP.

Prema dosadašnjim istraživanjima u Baraćevim špiljama zabilježeno je 15 vrsta špiljske faune. Zabilježeni su primjerici rodova Meta, Histopona, Nesticus iz skupine pauka, potom primjerici roda Chthonius iz skupine lažištipavaca te iz skupine tulara primjerici roda Micropterna. Donja Baraćeva špilja tipski je lokalitet za svoje *Machaerites pavleki* i *Parapropus sericeus sinuaticollis*. Oba kornjaša su endemi Hrvatske, a *Machaerites pavleki* je poznat jedino iz tipskog nalazišta Donje Baraćeve špilje. Dosadašnja biospeleološka istraživanja pokazuju da su Baraćeve špilje značajni objekti u kojima su pronađeni endemi. Vrsta kornjaša *Neobisium stygium ssp.* i već spomenute dvije vrste *Machaerites pavleki* i *Parapropus sericeus sinuaticollis* su endemi Hrvatske, vrsta *Titanethes albus* je endemna za područje zapadnih Dinarida, a sitni lažištipavac iz roda Chthonius je najvjerojatnije endem područja Rakovice.

Sustav Ponorac – Jovina pećina je svrstan u popis najduljih špilja Hrvatske (na 18. mjestu), a 3. je po duljini na području Unsko-koranske zaravni. Osim toga, jedan je od rijetkih speleoloških sustava u Hrvatskoj kroz koji se fizički prošlo te je snimljen od ponora („ulaza“) do izvora („izlaza“),

što znači da je cijeli krški provodnik za čovjeka prolazan. Sustav je značajan zbog jasne povezanosti morfogeneze reljefa površine i podzemlja te moguće hidrogeološke povezanosti s Baraćevim špiljama.

Na području Značajnog krajobraza Baraćeve špilje zabilježeno je deset različitih stanišnih tipova, kojima je priključeno i podzemno stanište. Stalni i povremeni vodotoci, vapnenačke stijene, špilje i šume prirodna su staništa, dok se travnjaci i šikare, budući da nastaju djelovanjem čovjeka, nazivaju doprirodnim ili poluprirodnim staništima. Od toga se šest zabilježenih stanišnih tipova nalazi na popisu ugroženih i rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja. To su alpsko-karpatsko-balkanske vapnenačke stijene, subatlantski mezofilni travnjaci i brdske livade na karbonatnim tlima, europske suhe vrištine i travnjaci trave tvrdače, mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva, mješovite hrastovo-grabove i čiste grabove šume, šuma hrasta kitnjaka i običnoga graba, mezofilne i neutrofilne čiste bukove šume te kraške špilje i jame. Špilje i jame su tek mali dio cjelokupnog podzemnog krškog okoliša. Svako špiljsko stanište obilježeno je specifičnim živim svjetom i abiotičkim uvjetima okoliša te svako od njih može sadržavati svoje posebne vrste. Na području Značajnog krajobraza Baraćeve špilje ciljano je istraživana samo špiljska fauna u Baraćevoj Gornjoj, Donjoj i Novoj špilji, te šišmiši u Gornjoj i Donjoj Baraćevoj špilji. Sva ostala fauna i flora nikada nisu sustavno niti ciljano istraživani. Stoga se prisutnost vrsta može pretpostaviti prema područjima rasprostiranja iz postojećih baza podataka DZZP-a (danasa ZZOP) i drugih dostupnih baza.

Unutar zaštićenog područja razlikujemo nekoliko različitih šumskih staništa. Mješovito hrastovo-grabove šume, čiste grabove šume i čiste bukove šume. One se ne mogu promatrati šturo kao sastavine jedne vrste, pa je tako unutar tih šuma moguće u sloju drveća primijetiti pojedinačna stabla malolisne lipe, gorskog javora, javora klena, divlje trešnje, običnog jasena, bijele vrbe, ali i sađena stabla smreke i crne topole, dok u sloju grmlja prevladavaju ljeska, glog, crni trn, svib, dren i dr. Uzmu li se u obzir i mnogobrojne vrste iz prizemnog sloja jasno je da se Značajni krajobraz odlikuje velikom bioraznolikošću.

Iako bioraznolikost šireg područja značajnog krajobraza nije sustavno niti ciljano istraživana, područje je važno za očuvanje bioraznolikosti. Šire područje ZK Baraćeve špilje potencijalno je stanište 2 vrste vodozemca, 9 vrsta leptira i 6 vrsta obalčara koje su zaštićene vrste prema Pravilniku o strogo zaštićenim vrstama. Potencijalno je stanište 10 vrsta ptica od kojih jedna vrsta ima status ugroženosti gnijezdeće populacije označene kao osjetljive vrste (VU), a dvije su gotovo ugrožene (NT). Dokazana je prisutnost 5 vrsta sisavaca navedenih u Crvenoj knjizi sisavaca RH, dok je potencijalno prisutno još 16 vrsta. Pretpostavlja se prisutnost svih triju velikih zvijeri – vuka, medvjeda i risa. Fauna šišmiša na ovom području nije gotovo uopće istraživana. U Gornjoj Baraćevoj špilji je početkom 20 stoljeća zabilježena vrsta veliki šišmiš (*Myotis myotis*) i velika količina guana. Tijekom speleoloških istraživanja u ljeto 1971. viđena je kolonija šišmiša od 1.000 jedinki, no ne navodi se vrsta. U veljači 2015. godine provedeno je istraživanje hibernacije šišmiša

u Gornjoj i Donjoj Baraćevoj špilji pri čemu je potvrđena hibernacija velikog i malog potkovnjaka u obje špilje, dok je u Donjoj Baraćevoj zabilježena i vrsta južni potkovnjak. Potrebno je naglasiti da prema podacima za alpinsku biogeografsku regiju Gornja Baraćeva špilja predstavlja jedan od većih hibernakuluma vrsta mali i veliki potkovnjak.

Krajobrazna vrijednost ovog područja očituje se u mozaičnoj izmjeni antropogeno uvjetovanih staništa livada i pašnjaka koji pomalo zarastaju u šikaru, obrađenih površina i degradiranih šumskih područja. Jedna od specifičnosti krajobraza su i meandrirajući krški vodotoci Grabovac, Suvaja i Kršlja, izvor Baraćevac te nekoliko manjih povremenih izvora u bližoj okolini Baraćevidi špilja.

2.5. Stanovništvo

Prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku, u općini Rakovica živi 2.401 stanovnik⁶. Gustoća naseljenosti prema rezultatima Popisa stanovništva 2011. godine iznosi 9,2 stanovnika na jedan km². Osim po gustoći naseljenosti i prema broju stanovnika Općina Rakovica spada u skupinu manjih općina u Karlovačkoj županiji.

Općina Rakovica prema tipu je ruralno područje koje je administrativno podijeljeno u 27 naselja, od kojih su neka danas nenaseljena. Najnaseljenija naselja su Rakovica, Drežnik Grad, Selište Drežničko i Grabovac. Rijetka naseljenost ruralnih krajeva prisutna je u cijeloj Karlovačkoj županiji i vidljiva je njihova daljnja depopulacija dok u gradovima raste broj stanovnika. Slični trendovi vrijede i za susjednu Liku, koja je oko 1900. godine imala oko 200.000 stanovnika, a danas oko 50.000.

Područje ZK Baraćeve špilje pripada naseljima Nova Kršlja, Stara Kršlja i Grabovac. Prema Tablici 2 vidljivo je kako u njima živi mali broj stanovnika, ali bilježi se lagani porast broja stanovnika u naseljima Stara Kršlja i Grabovac dok je naselju Nova Kršlja prisutno daljnje smanjenje broja stanovnika u odnosu na 2001. godinu.

Naselje	Ukupno popisane osobe	Ukupan broj stanovnika	Kućanstva		Stambene jedinice	
			Ukupno	Privatna kućanstva	Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje
Nova Kršlja	67	66	29	29	41	28
Stara Kršlja	7	7	4	4	14	4
Grabovac	283	268	92	92	164	120

Tablica 1: Popis stanovnika i stambenih jedinica na području naselja Nova Kršlja, Stara Kršlja i Grabovac

⁶ Prvi rezultati Popisa stanovništva 2011. (Izvor: Državni zavod za statistiku)

2.6. Gospodarstvo

Temeljem Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 147/14 i 123/17) u skladu s Uredbom o indeksu razvijenosti (Narodne novine, br. 131/17), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije provodi postupak ocjenjivanja i razvrstavanja svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u Republici Hrvatskoj prema indeksu razvijenosti. Općina Rakovica je uvrštena u II. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini ispodprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave.

Indeks razvijenosti općine Rakovica je 68,54% što je više od prosjeka Karlovačke županije. Većina poslovnih subjekata za glavnu djelatnost ima pružanje smještaja te pripremu i usluživanje hrane, slijede poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, dok je građevinarstvo tercijarna djelatnost. Manji dio poduzeća, bavi se trgovinom na veliko i malo, prerađivačkom industrijom i ostalim uslužnim djelatnostima.

Seoski turizam, seljački turizam, turizam na seljačkom gospodarstvu ili ruralni turizam na ovom području nije razvijen, na području općine egzistira tek 5 OPG-ova, koji se isključivo bave poljoprivredom, od čega su 2 OPG-a ekološki proizvođači ljekovitog bilja, i posjeduju eko certifikate.

3. ANALIZA TURISTIČKOG POTENCIJALA

3.1. Turistički trendovi

Iskustvo pokazuje da kontinuirani i često nekontrolirani razvoj turističke industrije može voditi u ozbiljnu degradaciju prirodnog i kulturnog okruženja. Povećana svijest o vrijednostima i ljepotama prirode zajedno s degradacijom i prekomjernom upotreboom klasičnih turističkih naselja dovela je do povećanog interesa za „neiskvarene“ i manje razvijene egzotične destinacije s niskom turističkom gustoćom. Danas turizam u prirodnim odredištima čini oko 50% cjelokupnog međunarodnog turizma i raste 10 do 30% godišnje, mnogo brže od industrije turizma u cijelosti⁷. Prethodno zanemarena udaljena područja sada se „otkrivaju“ i postaju sve posjećenija, što stavlja povećani pritisak na prirodna područja. Što se brže i intenzivnije turizam razvija na prirodnom području, to se više mijenja prirodno i socio-kulturno okruženje u zahvaćenoj regiji.

3.1.1. Turizam globalno

Turizam je jedna od najbrže rastućih gospodarskih aktivnosti, a u mnogim destinacijama turizam postaje ključni pokretač društveno-ekonomskog razvoja kroz investicije, izvoz i zapošljavanje.

Prema podacima Svjetske turističke organizacija (UNWTO) u razdoblju do 2030. godine turizam će bilježiti prosječnu godišnju stopu rasta od 3,3%⁸.

Europa je trajno privlačna turistima i do danas najznačajnija receptivna makro-regija svijeta te dalje drži tu poziciju s udjelom većim od 50 % međunarodnih turističkih kretanja, dok se unutar Europe kao vodeća mikro-regija ističe Južna Europa i Mediteran s udjelom od 13 % svih međunarodnih dolazaka⁹.

U Europi, više od polovice država bilježi dvoznamenkasti rast broja turističkih dolazaka pri čemu se najviše ističu: Grčka, Malta, Bugarska, Portugal i Hrvatska, no dolazi do promjene u strukturi emitivnih tržišta te Kina preuzima vodeću ulogu. Primjerice Grčku, je posjetilo 33 milijuna turista što je najviše do sada u povijesti grčkog turizma, a Tursku bilježi gotovo 40 milijuna posjeta turista iz stranih zemalja¹⁰.

Generacija Z (rođeni krajem 1990-ih do početka 2010.) i Generacija Y (rođeni početkom 1980-ih do sredine 1990-ih) predstavljat će važne potrošače u sektoru turizma do 2040. godine. Obje

⁷ [Priručnik o uspješnim i inovativnim praksama za održivi turizam u zaštićenim područjima, 2018](#)

⁸ [World Tourism Organization \(UNWTO\)](#)

⁹ [Analiza stanja strategija razvoja turizma Karlovačke županije do 2025. godine, Horvath HTL.](#)

¹⁰ [Turizam u brojkama 2018, HTZ](#)

generacije odrasle su s tehnologijama i na internetu, što će imati ključnu ulogu u pristupu, usmjeravanju (navigaciji) i interakciji s različitim turističkim proizvodima i uslugama.

3.1.2. Turizam u Hrvatskoj

Hrvatsku je u 2018. godini posjetilo 19,4 milijuna turista koji su ostvarili 106 milijuna noćenja¹¹ što daje za zaključiti da je Hrvatska na vrhu ljestvice po intenzitetu turizma. Intenzitet turizma je broj ostvarenih turističkih noćenja u odnosu na broj stanovnika neke zemlje.

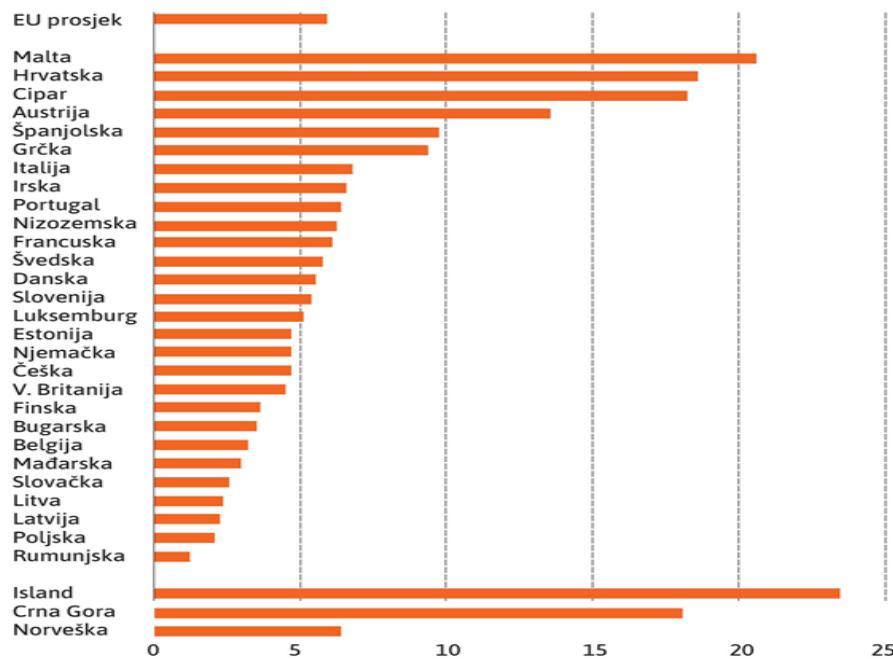
Na Eurostatovoj ljestvici intenziteta turizma za 2016. godinu (slika 1) prednjači Malta, slijede Hrvatska, pa Cipar, Austrija (u urbanim sredinama), te Španjolska, Grčka i Italija, a s preko 100 milijuna ostvarenih noćenja u 2018. godini te sve većim brojem iseljenika, procjenjuje se da će se intenzitet u RH značajno povećavati.

Hrvatski turizam obilježava jedna od neujednačenosti turističkog razvoja, pa su tako jadranske županije koje čine 44% površine Hrvatske u 2018. godini ostvarile preko 95% svih noćenja dok od ostatka noćenja ostvarenih na kontinentu, čak 53% otpada na Grad Zagreb kao vodeću kontinentalnu destinaciju¹².

Kao ključna emitivna tržišta po broju noćenja i dalje primat drže Njemačka, Austrija, Poljska i Češka koji zajedno čine gotovo 50% svih noćenja, ali se primjećuje i snažan porast noćenja gostiju iz azijskih zemalja (Kina, Japan, Koreja, Tajan, Indija, Hong Kong, Tajland) koji bilježi dvoznamenkaste stope rasta.

¹¹ [Turizam u brojkama 2018, HTZ](#)

¹² Turizam u brojkama, 2017, HTZ

Slika 3: Intezitet turizma (broj noćenja po stanovniku, Eurostat 2016)

3.2. Turistička ponuda u okruženju

3.2.1. Karlovačka županija i Općina Rakovica

Turistička ponuda Karlovačke županije temelji se na prirodnoj baštini čime se nameće važnost uspostave sustava za praćenje posjetitelja i upravljačke strukture kojom će se prirodnim resursima upravljati na održivi način. Prirodnim i kulturnim atrakcijama koje danas predstavljaju motiv dolaska za posjetitelje smatraju se:

- Slatkovodni akvarij Aquatika u Karlovcu,
- Vodeničarsko naselje Rastoke,
- Baraćeve špilje i stari grad Drežnik u blizini Rakovice,
- Rijeka Mrežnica,
- Značajni krajobraz Petrova gora i
- Ivanina kuća bajke u Ogulinu.

Na području Karlovačke županije postoje različiti turistički brendovi koji su međusobno neusklađeni (Slika 2). Tri destinacije u KŽ imaju svoj turistički brend: TZ Rakovica – „Plitvičke doline“, TZ Karlovac – „Grad susreta“ i TZ Ogulin – „Zavičaj bajke“ temeljen na kulturnoj baštini Ivane Brlić Mažuranić.

Slika 4: Turistički brendovi na području Karlovačke županije

Turistička zajednica općine Rakovica jedna je 9 turističkih zajednica na području Karlovačke županije (turistička zajednica županije, 5 turističkih zajednica gradova - Karlovac, Duga Resa, Ogulin, Ozalj i Slunj i 3 turističke zajednice općina - Rakovica, Vojnić i Josipdol).

Turistička zajednica općine Rakovica najviše ulaže u komunikaciju vrijednosti u skladu s godišnjim programom rada koji se u 2019. godini temelji na održavanju razine postojeće ponude, dalnjem razvoju proizvoda koji imaju za cilj privući i zadržati gosta u destinaciji, povezivanju sadržaja i aktivnosti u destinaciji i okolnim područjima te jačoj marketinškoj i promidžbenoj strategiji i informativnoj djelatnosti.

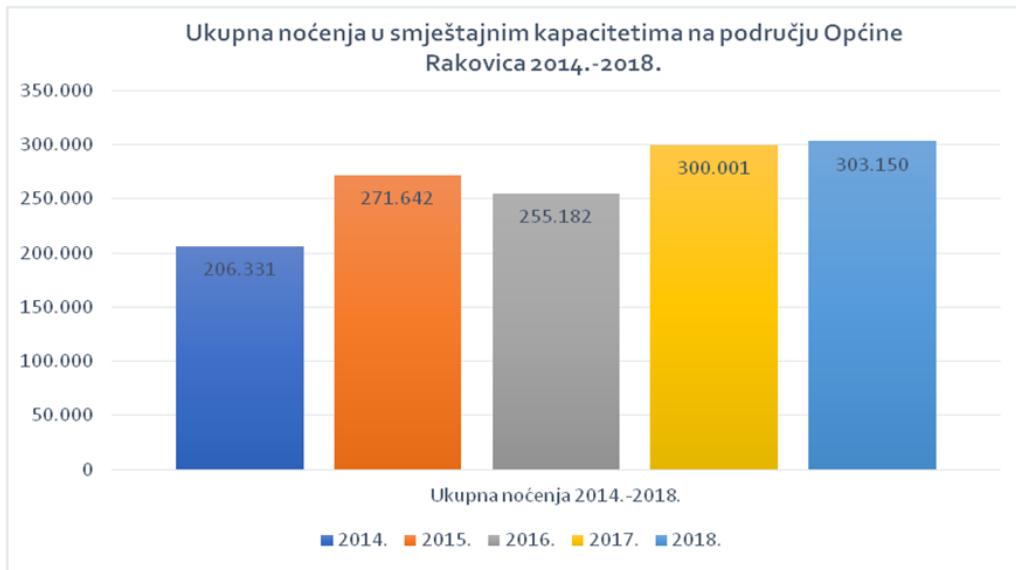

Općina Rakovica je u postizanju željenog imida turističke destinacije koja se veže se uz prirodu, odmor, aktivnost, gostoljubivost i ugodnost uspostavila marketinški brend „Plitvičke doline“ kojim na tržištu želi postići prepoznatljivost samim vezanjem uz NP Plitvička jezera i atributima koji mu pripadaju. Atmosfera zelenog, atraktivnog, gostoljubivog i uzbudjujućeg predstavljaju dodatni faktor brendiranja destinacije.

Resursnu i atraktivsku osnovu općine Rakovica čine kulturno i povijesno nasljeđe koje je danas vidljivo u ostacima dvorca, utvrda, ostataka pučkog graditeljstva, sakralne arhitekture, memorijalne baštine te vrijednim prirodnim resursima.

Prirodnim i kulturnim atraktivcijama koje danas djeluju kao primarni motiv dolaska uz Nacionalni park plitvička jezera smatraju se Značajni krajobraz Braćeve špilje i ruševine starog grada Drežnika u blizini Rakovice.

Turizam predstavlja pokretač razvoja gospodarstva, a Općina Rakovica, odmah nakon Zagreba, ostvaruje najveći broj noćenja turista na kontinentalnom dijelu Hrvatske.

Slika 5: Ukupni broj noćenja na području općine Rakovica 2014. - 2018.

Na području općine Rakovica u 2018. godini registrirano je 303.150 noćenja, od čega su domaći gosti ostvarili 6.737 noćenja, a strani 296.413 noćenja¹³. Bilježi se stabilan rast turističke potražnje, a prognoze za 2019. godinu pokazuju trend rasta.

Na području općine Rakovica, najveći broj poduzeća tako za glavnu djelatnost ima djelatnost pružanja smještaja te pripremu i usluživanje hrane, točnije njih 7, što čini 31,82% ukupnog broja aktivnih poduzeća dok se 4 poduzeća, ili 18,18%, bave poljoprivredom, šumarstvom i ribarstvom.

¹³ Strategija razvoja turizma Općine Rakovica od 2019. do 2024. godine

3.2.2. Baraćeve špilje

Slika 6: Logotip ZK Baraćeve špilje

Baraćeve špilje predstavljaju zaštićeno područje u kategoriji značajni krajobraz površine 5,19 km², smješteno u općini Rakovica. Unutar granica značajnog krajobraza nalazi se 10 speleoloških objekata. Zbog špiljskog sustava koji se nalazi na predjelu Baraćeve brine (Špilja na Baraćevoj brini, Gornja (Velika) Baraćeva špilja, Donja (Mala) Baraćeva špilja, Nova Baraćeva špilja i izvor špilja Baraćevec) cijelo područje nosi naziv Baraćeve špilje. Zaštićeno područje obuhvaća još 5 speleoloških objekata na širem području (špiljski sustav Ponorac – Jovina špilja, špilja u suhoj dolini, Špilja sa lijepim ulazom i špilja Suvaja).

Gornja Baraćeva špilja u turističkoj je funkciji od 2004. godine te zajedno s izletištem u dolini podno Baraćeve brine djeluje kao dodatna ponuda posjetiteljima NP Plitvička jezera. Dodatni sadržaji uključuju šetnicu, poučnu stazu, kiosk i suvenirnicu, dječje igralište, odmorište za bicikle, ležaljke i parkiralište.

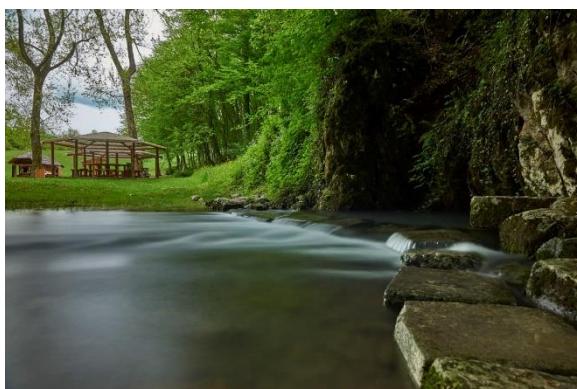
Gornja Baraćeva špilja jedina je turistički uređena špilja na području značajnog krajobraza te je ulaz u nju dopušten samo u pratnji vodiča. Nalazi se na dijelu Baraćeve brine udaljene 200 metara od info kioska/suvenirnice na izletištu ispred Baraćevidih špilja kojoj se prilazi laganom šumskom stazom, dijelom dodatno olakšanom drveno-kamenim stepenicama i rukohvatima. Temperatura špilje je u prosjeku 9°C te se preporuča odjeća dugih rukava i čvrsta obuća. Posjet špilji nije moguć u neprikladnoj obući zbog podloge u špilji (šljunak, zemlja, kamen).

Slika 7: Gornja Baraćeva špilja

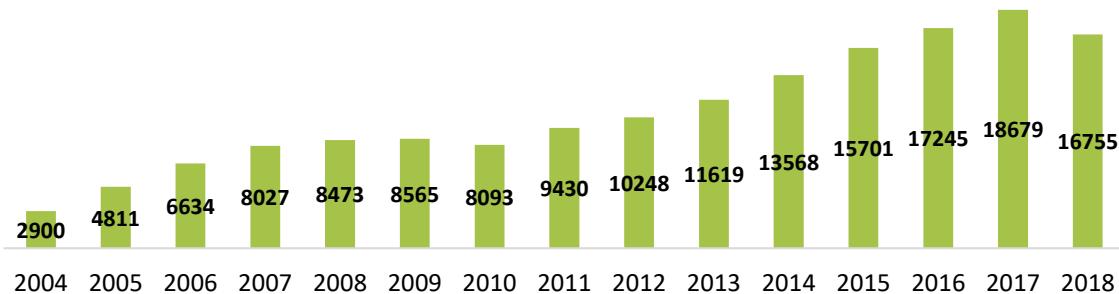

Slika 9: Izletište Baraćeve špilje

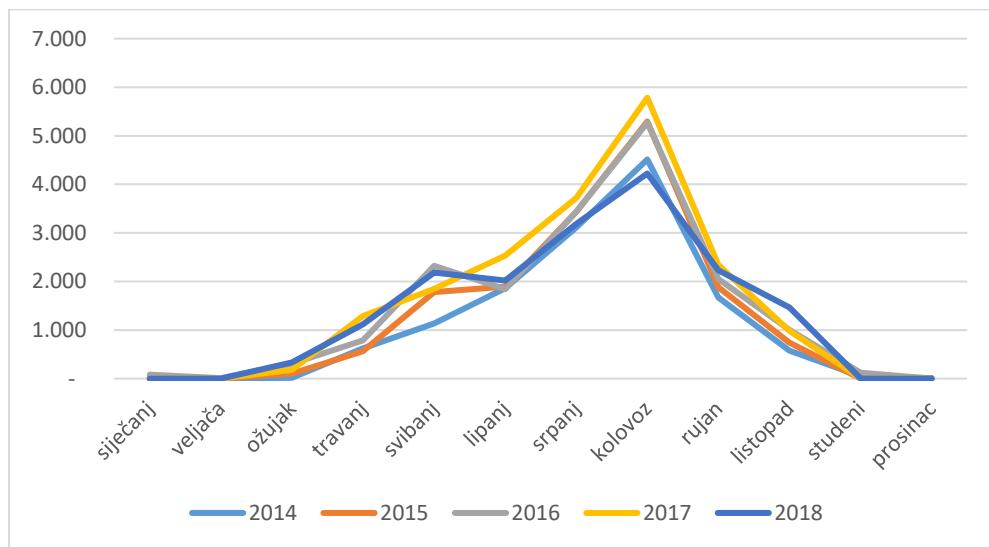
Slika 8: Špilja (izvor) Baraćevec

Baraćeve špilje predstavljaju glavnu atrakciju unutar destinacije „Plitvičke doline“. Logotipom i nazivom na engleskom jeziku pokušalo se usmjeriti promociju prema stranim posjetiteljima. Broj godišnjih posjetitelja je u konstantnom porastu što je uglavnom posljedica blizine NP Plitvičkih jezera (Slika 8).

Slika 10: Broj posjetitelja u ZK Baraćeve špilje od 2004. do 2018.

Posjećivanje ZK Baraćeve špilje je izrazito sezonalog karaktera što je djelomice uvjetovano zimskim periodom u kojem nije moguće posjećivati Gornju Baraćevu špilju, ali je vidljiv i utjecaj turističke sezone koja je najizraženija u srpnju i kolovozu. Na Slici 9 niže, prikazan je broj posjetitelja ZK Baraćeve špilje po mjesecima, u periodu 2014. – 2018.

Slika 11: Broj posjetitelja ZK Baraćeve špilje po mjesecima, 2014. - 2018.

3.2.3. Nacionalni park Plitvička jezera

Plitvička jezera najstariji su i najveći nacionalni park u Republici Hrvatskoj. Svojom iznimnom prirodnom ljepotom ovo je područje oduvijek privlačilo zaljubljenike u prirodu, pa je već 1949.

godine proglašeno prvim nacionalnim parkom u Hrvatskoj. Godine 1997. područje Nacionalnog parka prošireno je na današnju površinu od 29.630 ha (296 km²).

Godinu dana nakon osnivanja, 1950. godine, osnovano je ugostiteljsko poduzeće Plitvice, a 1954. i Uprava NP Plitvička jezera. Ove dvije institucije su se udružile u jedinstvenu organizaciju 1970. godine pod imenom Nacionalni park Plitvice, poduzeće za zaštitu prirode, hotelijerstvo, turizam i trgovinu. 1992. godine osnovano je Javno poduzeće Uprava nacionalnog parka Plitvička jezera, kojeg je naslijedila današnja Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera.

Da vrijednosti Nacionalnog parka Plitvička jezera nadilaze vrijednosti nacionalnih okvira potvrđeno je 1979. godine, kada je park upisan na UNESCO Popis svjetske baštine, pod tadašnjim prirodnim kriterijima koji identificiraju izvanredne primjere trajnih ekoloških, bioloških i geoloških procesa. Kontinuirani proces nastanka sedre, koja stvara sedrene barijere tvoreći jezera na Plitvicama, naveden je kao izvanredan primjer takvih procesa. Sukladno međunarodnoj kategorizaciji zaštićenih područja (IUCN), Nacionalni park Plitvička jezera odgovara kategoriji II. koja predstavlja velika prirodna ili gotovo prirodna područja izdvojena sa svrhom zaštite cjelokupnih ekosustava, procesa koji se u njima odvijaju i vrsta koje oni podupiru, na način da ona istovremeno pružaju osnovu za okolišno i kulturno prihvatljive duhovne, znanstvene, edukacijske, rekreativne i posjetiteljske aktivnosti.

3.2.3.1. Pregled turističke aktivnosti u NP Plitvička jezera

Nacionalni park Plitvička jezera bilježi kontinuiran rast posjetitelja. U promatranom petogodišnjem razdoblju, od 2014. do 2018. godine, park je ukupno posjetilo gotovo 7,5 milijuna posjetitelja. Prema podacima iz slijedeće tablice vidljivo je kako je broj posjetitelja u 2018. godini iznosio nešto manje od 1,8 milijuna, što je povećanje od 52% u odnosu na 2014. godinu. Najveći broj posjetitelja bilježi se u mjesecu srpnju i kolovozu, oko 40% ukupnog godišnjeg broja dolazaka.

Posjetitelji NP Plitvička jezera po mjesecima u razdoblju 2014. – 2018.						
Mjesec	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	Ukupno
Siječanj	4 819	10 175	10 587	16 440	17 485	59 506
Veljača	3 435	6 789	10 206	13 854	11 925	46 209
Ožujak	18 440	23 100	29 936	34 063	38 708	144 247
Travanj	66 197	69 429	67 650	110 150	122 506	435 932
Svibanj	130 567	14 477	150 658	170 433	199 641	797 776
Lipanj	162 112	185 961	181 656	243 426	231 706	1 004 861
Srpanj	217 569	25 102	274 503	334 081	313 489	1 396 744
Kolovoz	292 221	328 294	346 248	384 886	370 279	1 721 928

Rujan	157 326	197 809	218 282	237 855	261 367	1 072 639
Listopad	108 728	102 007	101 319	126 309	172 600	610 963
Studeni	16 795	19 346	23 319	29 609	35 919	124 988
Prosinac	6 870	1 .815	14 954	19 225	21 628	73 492
Ukupno	1 185 079	1 357 304	1 429 318	1 720 331	1 797 253	7 489 285

Tablica 2: Pregled ostvarenih posjeta NP Plitvička jezera 2014. – 2018.

Na području NP Plitvička jezera prihvati posjetitelja vrši se na ukupno 2 glavna i jednom pomoćnom ulazu na kojima su dostupni svi primarni elementi infrastrukture. Neposredno uz ulaze broj 1 i broj 2 nalaze se dva parkirališta s oko 2.500 mesta za automobile te oko 60 parkirnih mjesta za autobuse.

Nacionalni park je otvoren tijekom cijele godine, a kupnja karata omogućena je direktno na ulazima ili prethodnom rezervacijom putem *web* stranice JU NP Plitvička jezera.

Glavna posjetiteljska atrakcija u parku je jezerska zona koja zauzima površinu od tek 1% ukupne površine parka i glavnina turističkih programa odvija se neposredno uz navedenu zonu na koju se nadovezuju i relevantni infrastrukturni sadržaji. Navedeni sadržaji uključuju preko 20 km staza i mostića, 3 pristaništa i ukupno 8 brodova, te 6 panoramskih vlakića.

3.3. Turistički potencijal ZK Baraćeve špilje

Uz globalni rast turizma i turističke potražnje u RH, zajedno s novouspostavljenim upravljanjem posjetiteljima u NP Plitvička jezera, izvjesno je očekivati da će se dio potražnje preliti i na destinaciju Plitvičke doline, općinu Rakovica te ZK Baraćeve špilje. Dodatno, geoprometni položaj, blizina NP Plitvička jezera, cestovna povezanost i relativna blizina obale, komparativna je prednost u privlačenju posjetitelja na kratkim odmorima, ali i gostiju s udaljenih tržišta na proputovanjima.

Najveći potencijal ZK Baraćeve špilje prepoznat je u sljedećem:

- ZK Baraćeve špilje je idealna prirodna atrakcija za aktivni odmor i može privlačiti ciljane grupe posjetitelja i individualce koji se tijekom svog putovanja žele baviti fizičkim aktivnostima (biciklizam, pješačenje, jahanje i sl.).
- ZK Baraćeve špilje s izletištem je područje izvrsno za provedbu raznih edukacijskih programa za djecu školske dobi (programi škola u prirodi i sl.) te raznih edukativnih događanja za sve dobne skupine.
- ZK Baraćeve špilje je značajan prirodni resurs i ključna atrakcija destinacije Plitvičkih dolina koju je potrebno dodatno turistički valorizirati i prilagoditi očekivanjima novih generacija kroz integraciju tehnologija u prezentaciji i interpretaciji sadržaja ZK Baraćeve špilje.

4. UPRAVLJANJE PODRUČJEM I UKLJUČIVANJE DIONIKA

4.1. Područje djelovanja i ovlasti JU Rakovica

Javna ustanova Rakovica je osnovana temeljem Zakona o ustanovama i Zakona o zaštiti prirode te Odlukom o osnivanju Javne ustanove za upravljanje prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica od 30.01.2004. godine. Temeljni i glavni cilj osnivanja i djelovanja ustanove nije stjecanje dobiti, za koju iz posebnih propisa proizlazi da je neprofitnog karaktera tj. neprofitna organizacija¹⁴.

Sukladno ZZP, javna ustanova obavlja djelatnost zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih prirodnih vrijednosti, nadzor nad provođenjem mjera i uvjeta zaštite prirode na području kojim upravlja te predlaganje proglašenja zaštite izuzetno vrijednih prirodnih područja.

JU Rakovica osnovana je za trajno obavljanje djelatnosti zaštite, održavanja i promicanja zaštićenog područja na području općine Rakovica, a u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanje neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, te nadziranje provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojem upravlja JU Rakovica.

JU Rakovica upravlja Značajnim krajobrazom Baraćeve špilje te područjima ekološke mreže Natura 2000 na prostoru općine Rakovica kako slijedi:

Područja važna za divlje svojte i stanišne tipove

- točkasti lokaliteti NEM-a 'Dumenčića špilja' (HR2000026), 'Baraćeva špilja – donja' (HR2000004) i 'Kukićeva špilja – gornja' (HR2000066), 'Rodića špilja (u blizini)' (HR2000112), 'Kukuruzovićeva špilja (u blizini)' (HR2001113) i 'Slunjčica (u blizini)' (HR2000596)
- kopneno područje NEM-a 'Korana' (HR2000595)

Međunarodno važna područja za ptice

- područja važna za ptice te ostale svojte i staništa 'Gorski kotar, Primorje i sjeverna Lika' (HR5000019) i 'Nacionalni park Plitvička jezera (s Vrhovinskim poljem)' (HR5000020),
- međunarodno važna područja za ptice 'Gorski kotar, Primorje i sjeverna Lika' (HR1000019) i 'Nacionalni park Plitvička jezera (s Vrhovinskim poljem)' (HR1000020).

Pravilnikom o unutarnjem redu u Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje donesenim 2012. godine od strane Upravnog vijeća JU Rakovica propisane su mjere zaštite, očuvanja, unapređenja i

¹⁴ Zakon o finansijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija (Narodne novine br. 121/14)

korištenja značajnog krajobraza Baraćeve špilje, te su određene upravne mjere za nepoštivanje odredbi Pravilnika.

Temeljem Statuta JU Rakovica u sklopu svojih djelatnosti vrši sljedeće poslove:

- nadzire zaštićene dijelove prirode,
- sprovodi mjere osiguranja i sprječavanja od oštećenja ili degradacije zaštićenih dijelova prirode,
- brine se o zaštiti zaštićenih prirodnih vrijednosti, te osigurava šumske, agrotehničke i druge mjere koje se sprovode radi zaštite i održavanja,
- obavlja praćenje stanja očuvanosti prirode (monitoring),
- promiče, organizira i koordinira stručna i znanstvena istraživanja vezana za probleme zaštite dijela prirodne sredine od značaja za općinu Rakovica, te osigurava odnosno brine se za osiguranje materijalne osnove za obavljanje tih poslova,
- vodi katastar zaštićenih dijelova prirode te promiče postupke i radnje za analizu stanja, za planiranje namjene i za proglašenje novih dijelova prirode u kategoriju zaštićenih dijelova prirode,
- publicira podatke, izvješća i radove o zaštićenim dijelovima prirode,
- priprema i sudjeluje u organizaciji turističkog predstavljanja zaštićenih dijelova prirode,
- razmatra pristigle ponude i daje prijedlog za prvokup zemljišta na zaštićenom dijelu prirode,
- radi kvalitetnog obavljanja poslova JU Rakovica surađuje sa relevantnim i ovlaštenim znanstvenim i stručnim ustanovama, strukovnim udrugama, fizičkim osobama, surađuje s javnošću, nevladinim udrugama, te svima koji imaju interesa u zaštiti prirode,
- uspostavlja nadzor nad prirodnim vrijednostima, kroz osiguranje i organizaciju nadzorne službe – rendžeri čuvari prirode.

Pored navedenih djelatnosti JU Rakovica obavlja i druge djelatnosti koje se odnose se na turističko-ugostiteljske i trgovačke djelatnosti, a mogu se obavljati uz lokalitete koji uz zaštitu imaju turistički karakter utvrđene Odlukom o osnivanju, Statutom ustanove te ostalim aktima koje Ustanova donosi temeljem zakonskih propisa.

4.1.1. Upravljačka zonacija

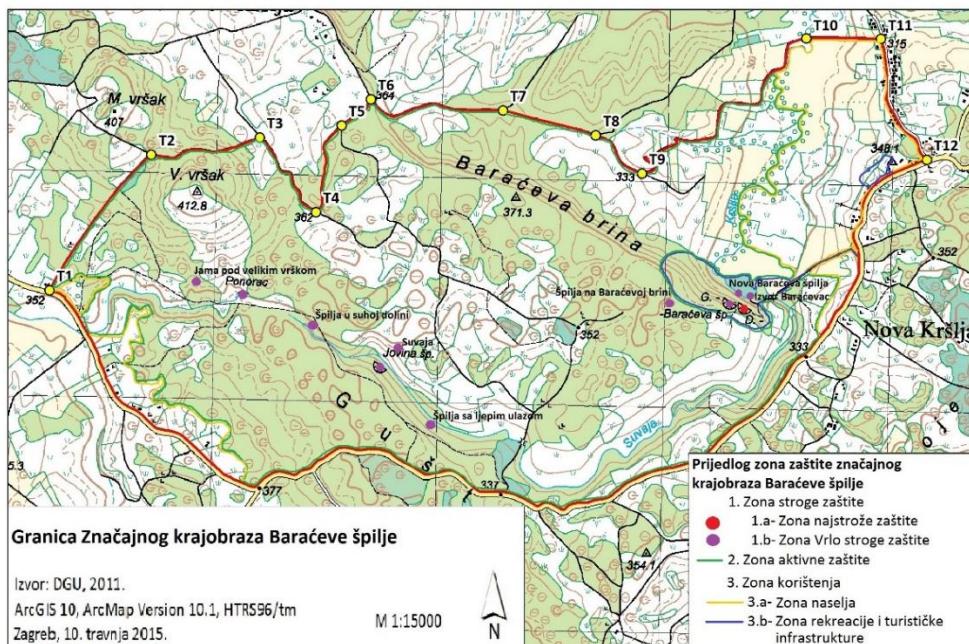
Upravljačka zonacija rezultat je postupka zoniranja kojim se zaštićeno područje dijeli na zone - ograničene prostorne cjeline, odnosno, izdvajaju se područja očuvanja pojedinih vrijednosti uz razmatranje stupnja njihove očuvanosti i potrebe za upravljanjem.

Zoniranje je jedan od osnovnih alata u planiranju upravljanja područjem radi osiguranja dugoročnog očuvanja vrijednosti. Postupkom zoniranja konstatiraju se postojeće i planiraju buduće upravljačke potrebe u cilju očuvanja prirode. Upravljačke zone definirane su u rasponu

od zone gdje nije prisutan gotovo nikakav ljudski utjecaj pa do zone u kojoj prirodni prostor može biti znatno izmijenjen ljudskim utjecajem. Redoslijed zona ne implicira vrijednost područja, već odražava potrebe za upravljanjem zaštićenim područjem u svrhu očuvanja specifične bioraznolikosti i georaznolikosti.

Upravljačku zonaciju područja ZK Baraćeve špilje koja potječe iz 2015. godine potrebno je tijekom izrade Plana upravljanja revidirati sukladno Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže. Prema postojećem prijedlogu upravljačka zonacija predviđa 3 glavne zone, u rasponu od zone gdje nije prisutan gotovo nikakav ljudski utjecaj pa do zone u kojoj prirodni prostor može biti znatno izmijenjen ljudskim utjecajem. Redoslijed predloženih zona ne implicira vrijednost područja, već odražava potrebe za upravljanjem zaštićenim područjem u svrhu očuvanja specifične bioraznolikosti i georaznolikosti.

Sukladno obilježjima područja i potrebama upravljanja, unutar ZK Baraćeve špilje predlažu se sve 3 glavne zone, uz dodatnu podjelu na podzone (Slika 14).

Slika 12: Prijedlog zona zaštite ZK Baraćeve špilje (Izvor: DGU, 2011)

Zona rekreatije i turističke infrastrukture obuhvaća uže područje ZK Baraćeve špilje, zapadno od centra sela Nova Kršlja, ukupne površine 12 ha odnosno 2,3 % ukupne zaštićene površine. U zoni rekreacije i turističke infrastrukture je priroda značajno izmijenjena prisutnošću određenog stupnja korištenja zbog čega je to područje izdvojeno kao najprikladniji lokalitet za različite dopuštene oblike aktivnosti, u skladu s principima održivog korištenja i zaštite područja.

Zona rekreatije i turističke infrastrukture odnosi se na područje izletišta smještenog u dolini podno Baraćeve brine te područje speleoloških objekata na sjevernoj strani Baraćeve Brine gdje

su ulazi u tri špilje. U samom podnožju Brine nalazi se špilja Baraćevac, aktivni izvor, koji s još dva manja (bez imena) tvori potok Kršlja, što se dvadesetak metara niže sjediniuje s potokom Suvaja.

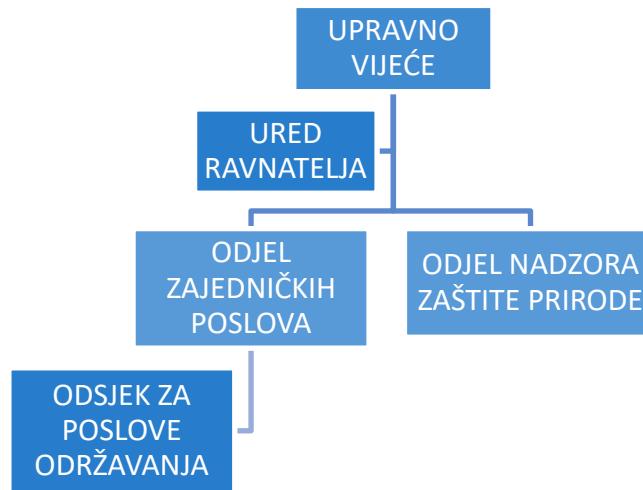

Slika 13: Dolina u podnožju Baraćeve brine

4.2. Organizacijski ustroj JU Rakovica

JU Rakovica je ustrojena kao jedinstvena ustrojstvena jedinica, bez podružnica. Ustanovom upravlja Upravno vijeće koje ima 5 članova koje imenuje Izvršno tijelo Općine Rakovica (načelnik Općine) na mandat od 4 godine, a obavlja poslove određene zakonom i Odlukom o osnivanju JU Rakovica.

Voditelj JU Rakovica je ravnatelj koji organizira i vodi rad te poslovanje Ustanove, predstavlja i zastupa ustanovu u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima, daje pismenu punomoć drugoj osobi da zastupa ustanovu u pravnom prometu, određuje osobe ovlaštene za potpisivanje finacijske i druge dokumentacije, vodi postupak i odlučuje o izboru kandidata pri zapošljavanju te sudjeluje u radu Upravnog vijeća bez prava glasa.

Slika 14: Organizacijski ustroj JU Rakovica

Stručni rad JU Rakovica vodi Stručni voditelj koji organizira i vodi stručni rad JU Rakovice i sudjeluje u radu Upravnog vijeća bez prava glasa. JU Rakovica do sada nije imala zaposlenih osoba na radnom mjestu Stručnog voditelja.

JU Rakovica trenutno ima stalno zaposleno 3 djelatnika/ca (ravnateljica, čuvar prirode i voditeljica odjela zajedničkih poslova) i 1 djelatnicu na određeno vrijeme (suradnica za računovodstvo i financije, uz potporu HZZO-a).

Dodatno tijekom posjetiteljske sezone na određeno vrijeme se zapošljavaju vodiči (4), informatori (2) i pomoćni hortikulturalni radnici (3).

Za potrebe funkcioniranja budućeg posjetiteljskog centra čiji dovršetak se očekuje sredinom 2021. godine planirano je dodatnih 11 radnih mjesta kako slijedi:

- Informator-blagajnik (1) – rad za info pultom i suvenirnicom posjetiteljskog centra,
- Vodiči (2) – zaduženi za vođenje posjetiteljskih tura po centru,
- Kuhar (1) – rad u kuhinji na pripremi hrane,
- Konobari (2) – rad u ugostiteljskom objektu za primanje narudžbi i usluživanje posjetitelja,
- Animator (1) – čuvanje i rad s djecom u dječjoj igraonici,
- Čistačica (1) – za potrebe održavanja čistoće posjetiteljskog centra i ugostiteljskog objekta,
- Pomoćni radnik u hortikulti (1) – održavanje zelenog prostora ispred centra,
- Voditelj odsjeka za poslove održavanja (1) – nadglednik poslova održavanja postava i objekta centra, i
- Voditelj (1) – odgovoran za upravljanje i poslovanje posjetiteljskog centra.

4.3. Financiranje JU Rakovica

JU Rakovica upisana je u Registar neprofitnih organizacija Ministarstva financija Republike Hrvatske 28. kolovoza 2009. godine. JU Rakovica je uz zakonsku obvezu vođenja dvojnog knjigovodstva dužna sastavljati i predavati četiri vrste finansijskih izvještaja: bilancu, izvještaj o prihodima i rashodima, skraćeni izvještaj o prihodima i rashodima i bilješke uz finansijske izvještaje.

Veći dio sredstava za provođenje zaštite i upravljanja ZK Baraćeve šipilje ipak se osigurava od prihoda korištenja zaštićenih dijelova prirode i ostalih prihoda, u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima.

JU Rakovica financira svoje djelatnosti iz sljedećih izvora:

- Vlastiti prihodi od prodaje roba i pružanja usluga
- Prihodi od proračuna jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave
- Ostali prihodi (donacije, projekti i sl.)

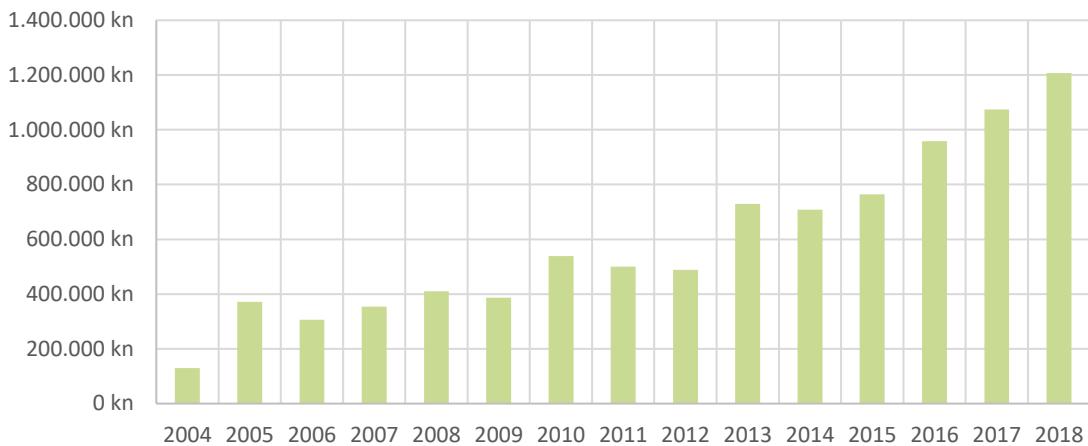
U Tablici 3 je dan pregled udjela po izvoru prihoda u ukupnom proračun JU Rakovica u posljednje četiri godine iz koje je vidljivo da prosječno 80% prihoda za pokriće troškova upravljanja JU Rakovica dolazi od prodaje roba i usluga dok su prihodi proračuna zastupljeni u prosjeku 7% te prihodi iz ostalih izvora 13%.¹⁵

	2015	2016	2017	2018
Vlastiti prihodi	87,28%	74,93%	83,04%	73,97%
JLS proračun	3,92%	12,24%	8,08%	4,97%
Ostali prihodi	8,79%	12,83%	8,88%	21,06%

Tablica 3: Udio po izvoru prihoda JU Rakovica

U nastavku (Slika 13) dan je pregled kretanja ukupnih prihoda JU Rakovica u razdoblju od 2004. do 2018. godine koji bilježi kontinuiran rast po prosječnoj stopi od 20% godišnje.

¹⁵ Godišnja finansijska izvješća JU Rakovica (PR-RAS), 2015 - 2018

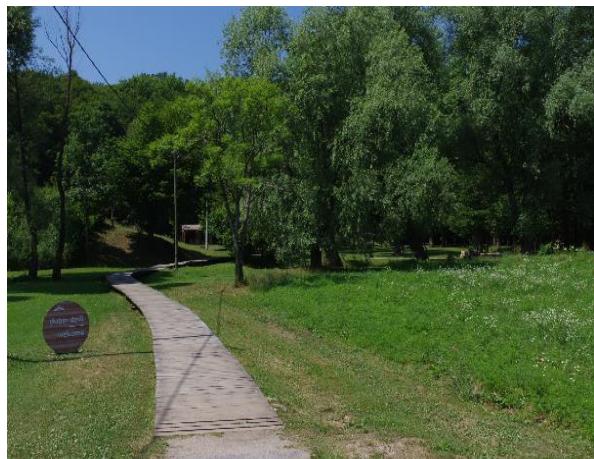
Slika 15: Kretanje prihoda JU Rakovica u periodu 2004. - 2018.

Sredstva potrebna za financiranje osnovne djelatnosti i projektnih aktivnosti JU Rakovica u narednim godinama bit će utvrđena budućim Planom upravljanja, a do njegove izrade sredstva se planiraju u okviru Godišnjih programima zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje.

4.4. Sustav posjećivanja ZK Baraćeve špilje

4.4.1. Posjetiteljski sadržaji

Izletište ZK Baraćeve špilje obuhvaća najveću površinu u zoni rekreacije i turističke infrastrukture opremljenu sadržajima za posjetitelje. Svi posjetiteljski sadržaji na izletištu povezani su međusobno stazama i drvenim mostićima, a uključuju: drveni info-kiosk unutar kojega su organizirane sve standardne usluge, uključujući prodaju ulaznica, informacije i suvenirnicu, dva info panoa, interpretacijske ploče, sanitarni čvor, dvije sjenice i nekoliko klupa za odmor, dječije igralište, prostor za igre na otvorenom, prostor za kućne ljubimce gdje posjetitelji mogu svoje kućne ljubimce ostaviti na sigurnom za vrijeme posjeta.

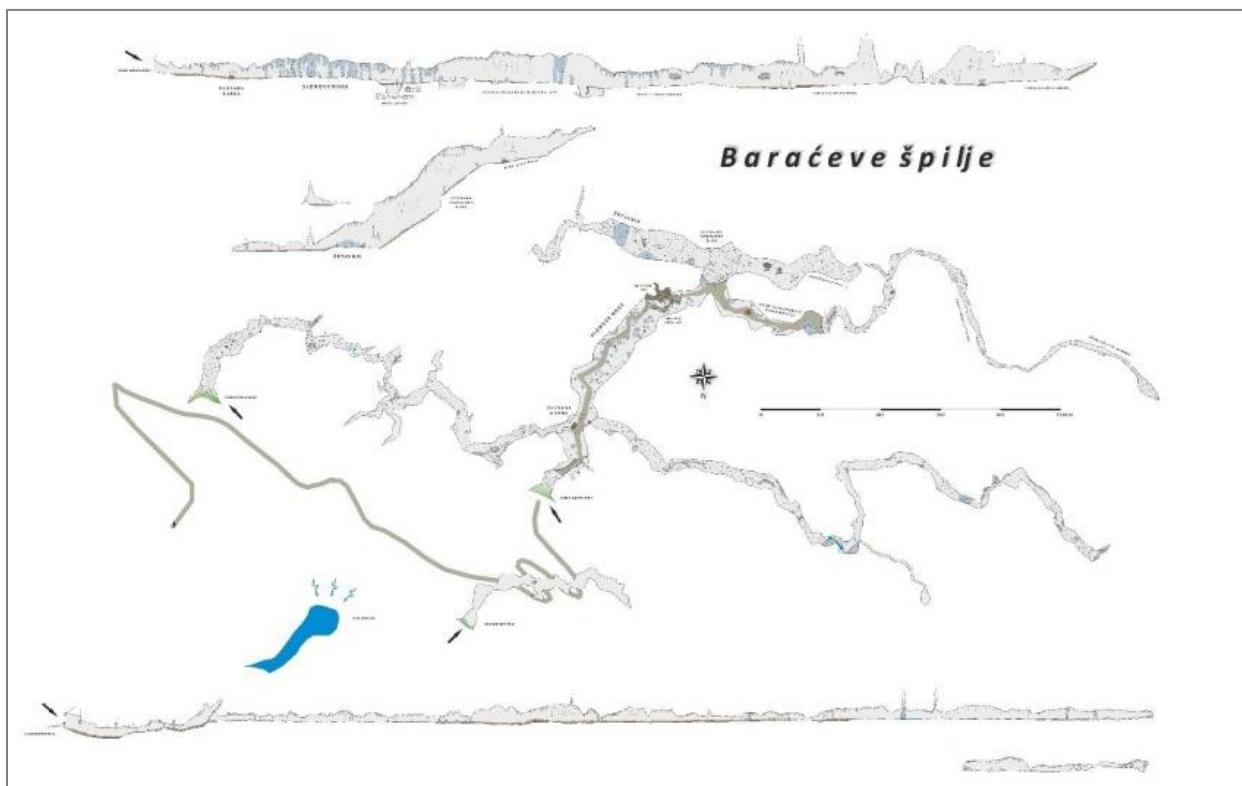

Slika 16: Pogled prema izletištu ZK Baraćeve špilje

Šumska pješačka staza je staza na sjevernoj padini Baraćeve brine duljine 200 m kojom započinje organizirana vođena tura do Gornje Baraćeve špilje. Pješačka staza vodi pored Donje Baraćeve

špilje (nije namjenjena posjećivanju) sve do Gornje Baraćeve špilje koja je jedina špilja u sustavu posjećivanja.

Gornja Baraćeva špilja predstavlja najveću posjetiteljsku atrakciju ZK Baraćeve špilje. Špilja se nalazi u vrhu Baraćeve brine, te nije duboko pod zemljom, a ukupne je dužine 493 m, a za posjetitelje je otvoreno 200-tinjak metara uz obvezno korištenje zaštitne kacige. Temperatura u špilji je bez obzira na godišnje doba 9° C, a vlažnost je 100% te navedeni stalni uvjeti pridonose rastu siga koji je specifičan radi čega se posjetitelji moraju pridržavati pravila da se unutar špilje ne smije ništa dodirivati. Špilja ima pravilan špiljski ulaz sa zaobljenim svodom, s eksponicijom ulaza prema sjeveroistoku. Dimenzija je 4 x 4 metra, a nalazi se na nadmorskoj visini od 331,5 m. Dvorana guano, Dvorana slonovih nogu, Zmajevо ždrijelo i Dvorana izgubljenih duša, samo su neki od detalja priče organizirane vođene ture. Obilazak traje oko 40 minuta, a posjećivanje je otvoreno od mjeseca ožujka i to petkom, subotom i nedjeljom.

Slika 17: Topografski snimak Baraćeve špilje (Izvor: Basara D., 2015)¹⁶

¹⁶ Izrada detaljnog topografskog nacrta i 3D digitalnog modela Baraćeve špilje

4.4.2. Pristup i prometna situacija

Cestovni pristup

Baraćeve špilje nalaze se oko šest (6) kilometara istočno od Rakovice (magistralna cesta D1 Zagreb-Split), nešto više od 500 m zapadno od centra sela Nova Kršlja. Dolazak u Baraćeve špilje je moguć iz oba smjera magistralne ceste D1 Zagreb-Split, iz smjera Zagreba skretanjem u Rakovici za Novu Kršlju, a iz smjera Splita skretanjem u Grabovcu preko Ilinovca za Novu Kršlju.

Ključno cestovno raskrižje u Rakovici gdje se skreće prema Novoj Kršlji i Baraćevim špiljama nije pregledno (na zavodu i između kuća), dobro osvijetljeno i opremljeno jasnom signalizacijom možda čak i semaforom zajedno sa pješačkim prijelazom. Neposredno nakon skretanja ne postoji adekvatna horizontalna i vertikalna cestovna signalizacija koja jasno vodi na županijsku cestu ŽC 3269 prema Novom Kršlju.

Signalizacija na cestama

Smeđa i druga turistička signalizacija dobro je organizirana i zastupljena na državnoj cesti D1 Zagreb-Split kao i na županijskim cestama Rakovica-Nova Kršlja i Grabovac-Ilinovac-Nova Kršlja koje vode do samih Baraćevih špilja. Na državnoj cesti D1 u smjeru Splita smeđa signalizacija započinje u Karlovcu preko Slunja, Broćanca sve do Rakovice i skretanja za Novu Kršlju. U smjeru Zagreba signalizacija započinje u Korenici preko Grabovca gdje ista usmjerava posjetitelje preko Ilinovca do Nove Kršlje uključujući signalizaciju za usmjeravanje i dolazak preko Rakovice, ukoliko se propusti skretanje u Grabovcu. Postoji nekonistentnost informacija o udaljenosti do samih Baraćevih špilja što može zbuniti posjetitelje, a ključno skretanje u samoj Rakovici gdje se signalizacijom usmjerava na skretanje prema Baraćevim špiljama nije adekvatno u smislu veličine i uočljivosti u odnosu na ostalu signalizaciju.

Slika 18: Signalizacija u Rakovici na cesti D1 u smjeru Splita

Parkirališni prostor

Parkirališni prostor za posjetitelje ukupnog kapaciteta 30 parkirnih mjesta (s ograničenom mogućnosti pristupa autobusa) smješten je na zapadnoj strani ceste u Novoj Kršlji, neposredno nakon skretanja na pristupnu cestu koja vodi prema zoni izletišta Baraćevih špilja koje je udaljeno 450 m od parkirališta. Broj parkirnih mjesta nije dovoljan za vrijeme većih opterećenja.

Slika 19: Skretanje prema parkiralištu i izletištu u Novoj Kršlji

4.4.3. Opći uvjeti posjećivanja

Radno vrijeme

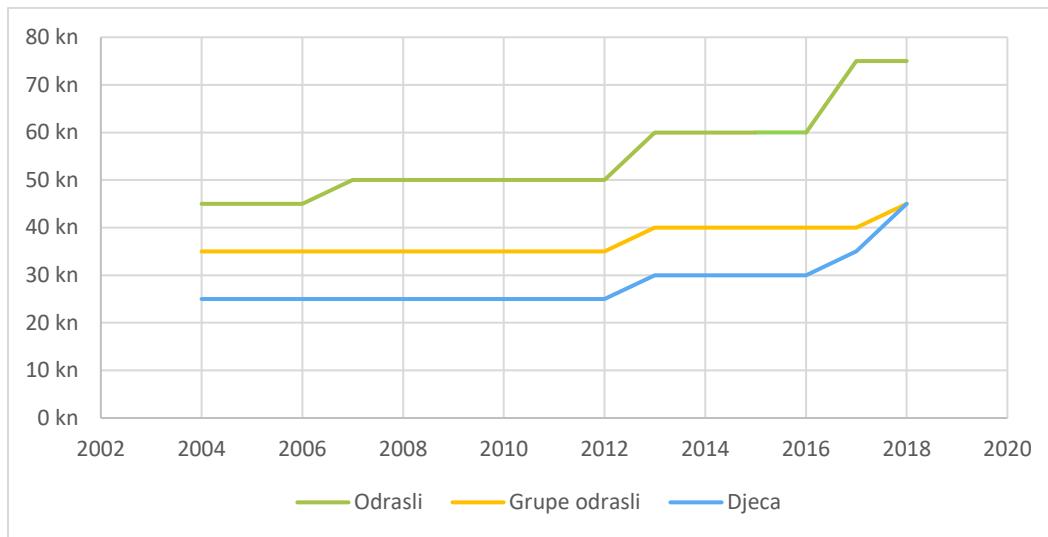
Posjećivanje Gornje Baraćeve špilje započinje u ožujku, tijekom petka, subote i nedjelje u vremenu od 10:00 do 17:00 sati. Od travnja do lipnja posjećivanje je moguće svaki dan od 10:00 do 18:00 sati, a u srpnju i kolovozu od 09:00 do 19:00 sati. U rujnu posjećivanje je od 10:00 do 18:00 sati te zaključno sa mjesecom listopadom u vremenu od 10:00 do 17:00 sati nakon kojega, svake godine nastupa zabrana posjećivanja radi hibernacije šišmiša u periodu od studenog do veljače.

Vodenici posjet Gornjoj Baraćevoj špilji

Sve posjete organizirane su uz pratnju vodiča na hrvatskom ili engleskom jeziku. Maksimalni broj osoba u grupi je 40 osoba. Polasci organiziranih obilazaka nemaju unaprijed određeno vrijeme već se formiraju prema dolasku posjetitelja. Vrijeme čekanja na polazak (između grupa) je od 10 do 45 minuta. Posjetitelji vrijeme do početka obilaska provode na izletištu koristeći dostupne sadržaje.

Cjenik ulaznica za 2019. godinu

INDIVIDUALNE (2+)	III, IV, V	VI, VII, VIII, IX	X
ODRASLI	50,00 HRK	75,00 HRK	50,00 HRK
DJECA (7-18)	30,00 HRK	45,00 HRK	30,00 HRK
STUDENTI. UMIROVLIENICI, PLANINARI, IZVIĐAČI	50,00 HRK	50,00 HRK	50,00 HRK
GRUPNE (10+)	III, IV, V	VI, VII, VIII, IX	X
ODRASLI	45,00 HRK	45,00 HRK	45,00 HRK
DJECA (7-18)	30,00 HRK	30,00 HRK	30,00 HRK
RADIONICE ZA DJECU	30,00 HRK po polazniku		
VODIČI, UČITELJI, VOZAČI	GRATIS		

Slika 20: Graf kretanja cijena ulaznica za odrasle, grupe odraslih i djecu 2004. – 2018.

Od 2004. do 2006. godine cjenik ulaznica za posjet Gornjoj Baraćevoj špilji nudio je tri tipa ulaznica: odrasli (45,00 kn), djeca (25,00 kn), grupe odrasli (35,00 kn) i ulaznica za grupe ostali (25,00 kn) koja je uključivala djecu, učenike, studente, planinare i izviđače.

2007. godine dolazi do diferencijacije tipova ulaznica u odnosu na sezonu i predsezonom i oblik dolaska individualno ili u grupama te do prvog povećanja cijene ulaznice. Ulaznica za odrasle je sa 45,00 kn povećana na 50,00 kn i uvodi se tip ulaznice za odrasle u predsezoni/podsezoni. Tada cjenik ima ukupno pet (5) tipova ulaznica: odrasli u predsezoni (45,00 kn), odrasli (50,00 kn), odrasli grupe (35,00 kn), djeca (25,00 kn) i djeca grupe (15,00 kn).

2008. je iz cjenika izbačen tip ulaznice odrasli predsezona dok cijene za preostala četiri tipa ulaznica ostaje nepromjenjena sljedećih pet godina.

2013. godine uvode se ulaznice za predsezonom prema grupama posjetitelja (djeca 25,00 kn i odrasli 50,00 kn). Također dolazi i do povećanja cijena ulaznica u sezoni (odrasli sa 50,00 kn na 60,00 kn, grupe odrasli sa 35,00 kn na 40,00 kn, djeca sa 25,00 kn na 30,00 kn te grupa djeca s 15,00 kn na 20,00 kn). Cijene se nisu mijenjale sljedeće četiri godine izuzev uvođenja dodatnog tipa ulaznice za studente u iznosu 40,00 kn, unutar koje se nalaze i kategorije posjetitelja umirovljenici, planinari i izviđači.

2017. godine dolazi do najznačajnijeg porasta cijena ulaznica, i to za ulaznicu odrasli sa 60,00 kn na 75,00 kn, odrasli u predsezoni sa 50,00 kn na 60,00 kn, djeca u predsezoni sa 25,00 kn na 30,00 kn te djeca sa 30,00 kn na 35,00 kn.

2018. godine povećana je cijena ulaznice djeca s 35,00 kn na 45,00 kn u sezoni dok ulaznica djeca u predsezoni ostaje iznositi 30,00 kn kao i za djeca grupe.

2019. godine dolazi do smanjenja cijene ulaznice za odrasle u predsezoni koja je smanjenja sa 60,00 kn na 50,00 kn.

4.4.4. Dostupnost informacija

Informacije o atrakciji prije dolaska

Informacije za posjetitelje su dostupne na mrežnim stranicama JU Rakovica <https://baracevespilje.hr> s opisom, cijenama ulaznica, radnim vremenom, foto - video galerijom, novostima i ostalim informacijama.

Informacije su također dostupne na mrežnim stranicama turističkih zajednica, agencija, *Tripadvisor-a* i sl. U Tablici 4, u nastavku, izdvojene su najznačajnije *web* stranice s kratkim nalazom sadržaja informacija vezanih uz ZK Baraćeve špilje.

Web stranica	Nalaz
http://plitvickedoline.hr	TZ Rakovica – informacije o ZK Baraćeve špilje predstavljene su u 4 kategorije: gastronomija, smještaj, aktivni odmor i atrakcije, zajedno sa Starim Gradom Drežnikom, NP Plitvička jezera, Rastokama i informacijama što posjetiti u okolini, HR/ENG/NJEM jezik
https://np-plitvicka-jezera.hr	NP Plitvička jezera u okviru ljetnog doživljaja #PlitviceFullExpirience# nude destinacijske ulaznice sa 15% popusta za posjet Baraćevim špiljama
www.lika-destination.hr	Klaster Lika Destination – dostupne su osnovne informacije o ZK Baraćeve špilje te link na JU Rakovica, u cilju brendiranja Lika destinacije kao destinacije zaštićenih područja i gastro-destinacije, HR/ENG jezik
http://tz-slunj.hr	TZ Grada Slunja pruža osnovne informacije o posjetu Gornje Baraćeve špilje; Baraćeve špilje su pozicionirane kao jedinstvena destinacija za pustolovnu vrstu turizma, HR/ENG jezik
https://river-adventure.info	TZ Karlovačke županije u kategoriji gdje na izlet daje osnovne podatke o ZK Baraćeve špilje s linkom na web stranicu JU Rakovica, HR/ENG jezik
https://likoclub.eu	Izdvaja Rutu špilje i što posjetiti, HR jezik
https://tripadvisor.com	Baraćeve špilje (Rakovica) - 2019 All You Need to Know BEFORE
https://www.youtube.com	Nekoliko videa o ZK Baraćeve špilje - Barac caves - Posts Facebook
https://www.posjetiliku.com	Agencija, HR jezik
http://www.plitvice-tours.com	Agencija, HR/NJE/ENG jezik

Tablica 4: Pregled dostupnih informacija o ZK Baraćeve špilje na internetskim stranicama

Dostupnost informacija na lokaciji

Drveni info kiosk smješten na početku zone izletišta u podnožju Baraćeve brine služi kao info točka za posjetitelje unutar kojeg su organizirane sve usluge (prodaja ulaznica, suvenira, opreme za posjet špilji, napitaka, sladoleda i sl.)

U zoni izletišta nalaze se dvije info ploče u neposrednoj blizini info-kloska. Prva info ploča sadrži važne informacije za posjetitelje kao što su kontakt brojevi telefona JU Rakovica, informacije o radnom vremenu, cijenama ulaznica i temperaturi špilje na hrvatskom i engleskom jeziku.

Na drugoj info ploči nalaze se informacije za posjetitelje što posjetiti u blizini odnosno informacije o mogućim aktivnostima na otvorenom kao što su jahanje, *zipline* itd.

Interpretacijske table u zoni izletišta potrebno je obnoviti i proširiti na pješačke staze te interpretacijski uskladiti, uz osiguavanje svih bitnih informacija (težina i duljina staza, potrebna oprema i sl.)

Slika 21: Info-kiosk

Slika 23: Info ploča I

Slika 22: Info ploča II

Dostupnost brošura na stranim jezicima

JU Rakovica publicirala je brošuru na četiri jezika u nakladi od 60.000 primjeraka koja sadrži sve osnovne informacije o ZK Baraćeve špilje. Brošura je dostupna u info kiosku, TZ Općine Rakovica, NP Plitvička jezera te distribuirana svim dionicima na području "Plitvičkih dolina" (privatni iznajmljivači, kampovi, hoteli, agencije itd.).

Distribucija dodatnih promidžbenih materijala, brošura, postavljanje plakata, oglašavanje u medijima i provođenje različitih načina prezentacije Baraćevid Špilja vrše se dodatno u sklopu manifestacija koje JU Rakovica organizira na godišnjoj razini (npr. Noć šišmiša, Barać Forest Trail i sl.).

Turistička zajednica općine Rakovica svoju turističku ponudu predstavlja kroz četiri kategorije: smještaj, gastronomiju, atrakcije i aktivni odmor. Baraćeve Špilje su, uz Stari grad Drežnik i NP Plitvička jezera, glavna atrakcija općine Rakovica.

Brošura TZ Rakovice dizajnirana je u skladu s brendom „Plitvičke doline“ i tiskana je na hrvatskom i engleskom jeziku sa sažetim tekstovima koji pružaju osnovne informacije o ponudi i sadržajima.

Besplatni Internet (WiFi)

U zoni rekreacije i turističke infrastrukture ne postoji WiFi mreža dok je GSM loš i moguć isključivo preko BiH GSM mreže. Dolaskom u zonu posjetitelji s mobilnim uređajima zaprimaju SMS poruku dobrodošlice u Bosnu i Hercegovinu.

Možnost online plaćanja ulaznica i rezervacija termina

Trenutno nema mogućnosti *online* plaćanja i rezervacije termina za organizirani obilazak Gornje Baraćeve Špilje, a prodaja ulaznica za individualne posjetitelje i grupe dostupna je samo na info kiosku ili telefonskom najavom Ustanovi.

Monitoring posjećivanja

Praćenje utjecaja posjetitelja na vrijednost područja je uspostavljena za Gornju Baraćevid Špilju kroz monitoring okolišnih parametara koji se kontinuirano provodi od 2014. godine. Uz praćenje mikroklima (temperatura, vlaga i strujanje zraka) i brojnosti populacije šišmiša, radi usporedbe parametara se od 2019. godine dnevno bilježi i broj posjetitelja u grupi prema vremenu ulaska u Špilju. Usporedba mjerjenja i podataka o posjetiteljima pokazuje da se ni u kojem intenzitetu se mijenjaju parametri ulaskom posjetitelja.

Također je uspostavljeno godišnje praćenje zadovoljstva posjetitelja putem anketnih listića koje se redovito provodi i analizira na godišnjoj razini.

4.4.5. Pregled ključnih infrastrukturnih projekta

Posjetiteljski centar Kuća špilje

Posjetiteljski centar zamišljen je kao centralno prijemno i interpretacijsko - edukativno mjesto posjetitelja ZK Baraćeve špilje. U skolpu njega smještena je i administracija kompleksa. Zamisao je da se na jednom mjestu na sažet, interaktivan i posjetiteljima prilagođen način prikaže geomorfološke i geospeleološke vrijednosti krškog područja, mozaični krajobraz prirodnih i doprirodnih staništa kao i s njime povezanu bioraznolikost ZK Baraćeve špilje.

Prostor Baraćevidih špilja je pod zaštitom u kategoriji značajni krajobraz stoga je izgled centra bitan element u vrijednosti njegovog mozaičnog krajolika.

Slika 24: Vizualizacija budućeg Posjetiteljskog centra "Kuća špilje"

Arhitektonsko oblikovanje posjetiteljskog centra zamišljeno je da se volumenom prilagodi konfiguraciji terena i da sugerira pripadnost i usklađenost građevine s vrijednim prirodnim kontekstom. Odabir materijala kao i obrada pročelja građevine suvremeno bi interpretirala tradicionalne materijale te svojom pojavnosću sugerirala ideju kontinuiteta s prirodom i ekološku savjesnost.

Po sredini parcele, planirana je glavna šetnica duž koje su smještene građevine: posjetiteljski centar i upravna zgrada. Na vanjskim površinama su predviđene: terase, igralište za djecu, prostor za edukacije na otvorenom i parkiralište.

Vremensko trajanje projekta: 2017. – 2021.

Financijska vrijednost projekta: 19.998.000,00 kn + PDV

Partner na projektu: JU NP Plitvička jezera

Uređenje izletišta Baraćeve špilje

Izletište Baraćeve špilje je postojeća zona prirodnih atrakcija ispred prostora Baraćevih špilja. Projektom je planirano unaprijeđenje sadržaja i opreme za posjetitelje. Arhitektonsko oblikovanje pojedinih elemenata izletišta projektirano je da se prilagodi okolišu i da sugerira pripadnost i usklađenost građevina s prirodnim kontekstom. Odabir materijala građevina i urbane opreme suvremeno će interpretirati tradicionalne materijale te svojom pojavnosću sugerirati ideju kontinuiteta s prirodnom i ekološku savjesnost. Ukupna površina obuhvata iznosi cca 45 000 m². Zahvat obuhvaća postavljanje totema s platoom, parkiralište, sanitarije (M/Ž/invalidi), caffe bar, građevinu za nadzornike, suvenirnicu, amfiteatar, spremište za kacige, info centar, Tematsko dječje igralište „Mali istraživač“, Tematsko dječje igralište „Šumski Park“, Odmorišta „Tragovima špiljskih prstanovnika“, „Stazu ledenog doba“ i biciklističku stazu. Predviđa se građenje tipskih građevina i uređenje izletišta prema pravilniku o jednostavnim građevinama, te za njih nije potrebno ishoditi građevinsku dozvolu osim parkirališta koje se izvodi zasebno.

Vremensko trajanje projekta: 2017. – 2022.

Procijenjena finansijska vrijednost projekta: 8.265.000,00 kn + PDV

Slika 25: Prostorni smještaj nove infrastrukture u zoni izletišta

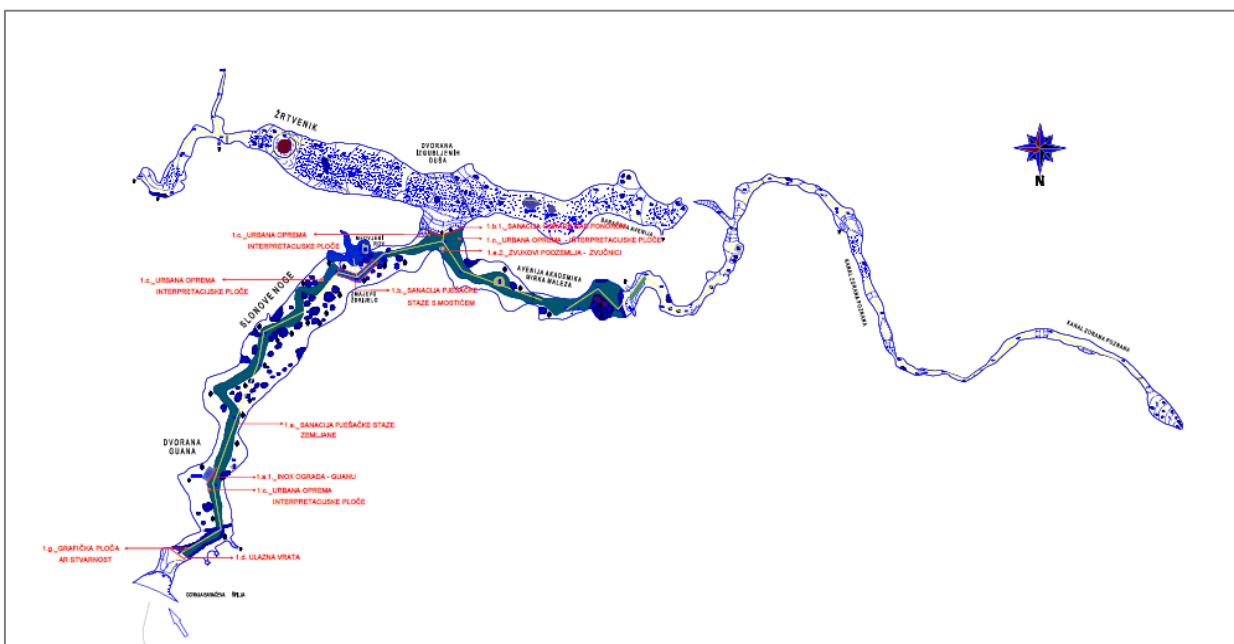
Uređenje Gornje Baraćeve špilje

Projektni zadatak obuhvaća sanaciju postojeće dotrajale infrastrukture u Gornjoj Baraćevoj špilji te zamjenu novom. To uključuje zamjenu postojećih staza za pješake, zamjenu dotrajalih ograda i rasvjete. Dizajn je baziran na postojećim nacrtima, mjeranjima na terenu i propisima o opremanju speleoloških objekata. Poseban naglasak je stavljen na sigurnost posjetitelja, zaštitu paleontološko arheoloških i podzemnih značajki te isticanje geospeleoloških posebnosti i ostalih interpretacijskih sadržaja špilje.

Vremensko trajanje projekta: 2017. – 2021.

Procijenjena finansijska vrijednost projekta: 1.000.000,00 kn + PDV

Partner na projektu: JU NP Plitvička jezera

Slika 26: Tlocrt Gornje Baraćeve špilje¹⁷ s nazančenim elementima sanacije i opremanja

¹⁷ Glavni projekt opremanja Gornje Baraćeve špilje, Kocka d.o.o.

4.5. Uključivanje dionika

Tijekom procesa izrade APUP ZK Baraćeve špilje provedeno je participativno uključivanje dionika kroz održavanje jednodnevne radionice za ključne lokalne dionike te slanjem *online* upitnika širem krugu dionika iz Karlovačke i Ličko – senjske županije.

Uključivanje dionika u proces izrade APUP ZK Baraćeve špilje imalo je za svrhu preispitati opću informiranost i stavove dionika prema važnosti i značaju upravljanja posjetiteljima u zaštićenim područjima, prikupiti procjenu stanja postojećih usluga i aktivnosti vezanih uz posjećivanje ZK Baraćeve špilje te identificirati mogućnosti za daljnje unaprjeđenje upravljanja posjetiteljima.

SWOT analiza¹⁸ je kao strukturirana metoda evaluacije povezivanja unutarnjih kapaciteta i resursa s izazovima i prilikama vanjskog okruženja provedena tijekom radionice s ključnim lokalnim dionicima na kojoj su sudjelovali predstavnici općine Rakovica, TZ Rakovica, JU NP Plitvička jezera, Hrvatske šume d.d te Turističkog vijeća TZ Rakovica.

U nastavku je dan sumarni pregled mišljenja dionika, o unutarnjim i vanjskim ograničenjima te mogućnostima za unaprjeđenje upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje, strukturiranih prema specifičnim područjima važnim za upravljanje posjetiteljima.

SNAGE	SLABOSTI
PRIRODNA I RESURSNA OSNOVA - Netaknuta priroda, izuzetna bioraznolikost i georaznolikost područja - Paleontološki i arheološki sadržaj Gornje Baraćeve špilje - Status zaštićenog područja - Čist zrak, očuvanost područja u smislu neizgrađenosti - Jedina špilja za posjećivanje u bližem okruženju - Povoljan geografski položaj, blizina Zagreba, blizina NP Plitvička jezera OKVIR UPRAVLJANJA I LJUDSKI POTENCIJALI - Motiviran i stručan tim JU Rakovica SURADNJA S LOKALNOM ZAJEDNICOM - Dobra suradnja s JLS i dionicima iz ponude turističkih proizvoda (NP PJ, TZ, ...)	POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I SADRŽAJI - Neadekvatna infrastruktura JU Rakovica - Nedovoljno uređeno područje ZK BŠ - Ograničena ponuda sadržaja za posjetitelje – ponuda aktivnosti i zabave, nedostatak uređenih šetnica i staza, izostanak turističkih receptivnih agencija, nedostatak cijelovitih turističkih proizvoda - Nedostatak adekvatne infrastrukture za posjetitelje (wc, parking itd.) - Neadekvatna telekomunikacijska infrastruktura, nepostojanje WiFi bežične mreže - Nedostatak adekvatnih parkirališnih mesta za osobne automobile i autobuse (mjesta za okretanje) - Limitiranost kapaciteta posjećene (1 proizvod dostupan max. 40 ljudi) - Nemogućnost posjećivanja kroz cijelu godinu OKVIR UPRAVLJANJA I LJUDSKI POTENCIJALI - Nedostatak finansijskih sredstava - Nedostatak stručnjaka za stručnu službu i drugog osoblja Ustanove - Nedostatak sezonske radne snage (vodiči, informatori..) - Nedostatak educiranih djelatnika u upravljanju posjetiteljima SURADNJA S LOKALNOM ZAJEDNICOM - Nedovoljna povezanost različitih gospodarskih sektora u pružanju kvalitetnog turističkog lanca vrijednosti (OPG-ovi, ...) - Lokalno stanovništvo nedovoljno upoznato sa sustavom zaštite i pojmom ZK Baraćeve špilje

¹⁸ S.W.O.T = eng. Strengths – Weaknesses – Opportunities – Threats

PRILIKE	PRIJETNJE
PRIRODNA I RESURSNA OSNOVA - Blizina emitivnih tržišta i drugih ZP s potencijalnim posjetiteljima - Uvezivanje zajedničkih sadržaja sa ostalim sadržajima JU NP Plitvička jezera - Povezivanje ponude i drugih dostupnih sadržaja u okruženju - Globalno rastući interes za zaštićena područja u turističkim trendovima - Rastući interes za 'zelenim', zdravim, emotivno angažirajućim i autentičnim iskustvima POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I SADRŽAJI - Mogućnosti dodatnih sadržaja s ciljem dužeg zadržavanja - Ponuda obrazovnih programa (školski programi, cijeloživotno obrazovanje i sl.) - Diverzifikacija proizvoda i sustava doživljaja SURADNJA S LOKALNOM ZAJEDNICOM - Bolja suradnja s turističkim dionicima u okolini - Bolja suradnja s JLS - Mogućnost financiranja putem EU fondova - Poticanje razvoja poljoprivrede i OPG-ova u okruženju - Suradnja s ekološkim proizvođačima iz okruženja KOMUNIKACIJA I VIDLJIVOST - Marketing sadržaja i usluga i pozicioniranje (brendiranje područja) - Poticanje edukacije lokalnog stanovništva - Više edukativnih događanja od strane JU - Podizanje svijesti lokalnog stanovništva i investitora o važnosti turizma za ekonomski razvoj - Zajednička komunikacija susjednih JLS koje se bave turizmom	PRIRODNA I RESURSNA OSNOVA - Turističkom saturacijom područja mogu biti ugrožene temeljne vrijednosti zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim što predstavlja i indikator smanjene kvalitete iskustva za posjetitelje - Negativni utjecaj masovnog turizma POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I SADRŽAJI - Loša komunalna infrastruktura - Opskrba pitkom vodom OSTALO - Jačanje drugih konkurentnih turističkih tržišta - Iseljavanje mladih - Sigurnosno stanje u okruženju, migrantska kriza, blizina državne granice - Blizina vojnog poligona - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi

Tablica 5: SWOT analiza

SWOT analiza je ukazala na prilično homogene stavove dionika u prepoznavanju postojećih snaga i slabosti te trenutne procjene stanja upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje. Kao najveća snaga je prepoznata prirodno resursna osnova dok se kod slabosti najviše ističe manjak posjetiteljske infrastrukture i sadržaja, ali i nedostatak ljudskih potencijala za upravljanje ZK Baraćeve špilje. Zanimljivo je vidjeti kako su po pitanju prilika za razvoj dionici imali podjednak naglasak na sva područja važna za upravljanje posjećivanjem, a koje uključuju prirodnu i resursnu osnovu, posjetiteljsku infrastrukturu i sadržaje, suradnju s lokalnom zajednicom te komunikaciju i vidljivost, što nedvojbeno ukazuje na velik potencijal koji istovremeno stavlja i izazov pred JU Rakovica za postizanje značajnih unaprjeđenja u budućem razdoblju. Pod prijetnjama su najviše prepoznate sistemske prijetnje na koje JU Rakovica nema utjecaja (migrantska kriza, vojni poligon, pitka voda i sl.) te potencijalna prijetnja masovnog turizma koja je praktički nemoguća pod pretpostavkom održivog upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje na kojoj se temelji provedba ovog plana.

Konzultacije sa širim krugom dionika iz Karlovačke i Ličko – senjske županije su provedene slanjem *online* upitnika kojeg je JU Rakovica uputila na 406 adresa, većinom predstvincima registriranih

ponuditelja usluga smještaja, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, turističkim agencijama, planinarskim, speleološkim i drugim udrugama.

Na upitnik je odgovorilo tek 7,5% ispitanika, a u nastavku je pregled ključnih nalaza:

- 96,7% ispitanika upoznato je s prirodnim vrijednostima ZK Baraćeve špilje;
- individualni domaći i strani posjetitelji, obitelji s djecom predstavljaju glavne skupine posjetitelja koje koriste usluge privatnog sektora;
- preko 95% ispitanika odgovorilo je da su NP Plitvička jezera i aktivni odmor glavni motiv dolaska turista/posjetitelja na područje općine Rakovica;
- 96,7% ispitanika konstatira da smatraju da su njihovi proizvodi i usluge usklađeni s principima zaštite prirode i održivog razvoja lokalne zajednice dok 3,3% ispitanika smatra da bi se trebali i/ili željeli uskladiti s navedenim principima;
- vezano za postojeće aktivnosti/sadržaje ili nedostatke u posjećivanju ZK Baraćeve špilje ukazali su na manjak sadržaja za dulji boravak i prihvat većeg broja posjetitelja, nedovoljnu informiranost posjetitelja, nedostatak ponude hrane i pića na izletištu, potrebe unaprijeđenja sustava gospodarenja otpadom te mogućnost osiguravanja dodatnog prijevoza na relaciji Rakovica – ZK Baraćeve špilje;
- 77% ispitanika ocijenilo je suradnju s JU Rakovica vrlo dobro i odlično dok je 23% ispitanika odgovorilo da je suradnja dobra;
- najveći dio ispitanika smatra da posjećivanje i turizam ZK Baraćeve špilje ima značajan utjecaj na lokalnu zajednicu;
- neki od prijedloga unaprijeđena suradnje uključuju: povezivanje ponude JU NP Plitvička jezera i ZK Baraćeve špilje, bolja suradnja na promociji svih destinacija i atrakcija na području itd.
- 99% ispitanika smatra da su edukacijski i interpretacijski programi koje provodi JU Rakovica zasnovani na pravilnoj prezentaciji i promociji vrijednosti zbog kojih je područje zaštićeno;
- najveći broj ispitanika koristi tiskana izdanja promotivnih materijala ZK Baraćeve špilje (brošure, letci) dok 30% koristi digitalne promotivne materijale (web, Facebook, on-line web brošure);
- 84% ispitanika ocjenjuje s vrlo dobrim i odličnim kvalitetu prezentacijskih materijala vezanih uz edukaciju i interpretaciju Značajnog krajobraza Baraćeve špilje;
- 70% ispitanika ocjenjuje svoju informiranost o Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje te vezanoj infrastrukturi, uslugama i sadržajima s vrlo dobrim i odličnim;
- 58% ispitanika ocjenjuje loše, zadovoljavajuće i dobro informiranost domaćih posjetitelja o ZK Baraćeve špilje te vezanoj infrastrukturi, uslugama i sadržajima prije dolaska na lokaciju;
- 80% ispitanika koji su ispunili anketu je ocijenila vrlo dobrom i odličnom komunikaciju JU Rakovica vezano uz zaštitu prirode i prirodne vrijednosti područja;
- postojeći vizualni identitet (logotip) dobro je prihvaćen na lokalnoj razini te 95% ispitanika smatra da je vizualni identitet dovoljno prepoznatljiv i istaknut na prometnoj i ostaloj infrastrukturi povezanoj s posjećivanjem ZK Baraćeve špilje.

5. UPRAVLJANJE POSJEĆIVANJEM

Temeljem evaluacije nedostataka i preporuka za unaprjeđenje sustava posjećivanja, u ovom poglavlju dana je razrada općih i specifičnih ciljeva upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje temeljenih na zadovoljavanju SMART¹⁹ kriterija te detaljni plan aktivnosti kao konkretni upravljački mehanizam provedbe Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje.

Za svaku aktivnost su utvrđeni suradnici u provedbi aktivnosti, pokazatelji provedbe aktivnosti, prioriteti za provedbu aktivnosti, vremenski raspored provedbe te izvor financiranja i procijenjeni trošak. Na mjestima gdje je procijenjeni trošak označen sa zvjezdicom (*), isti će se utvrđivati godišnjim finansijskim planom ili je, u trenutku završetka izrade APUP ZK Baraćeve špilje, u postupku procjene.

Klasifikacija prioriteta pojedine aktivnosti je dana sukladno Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže²⁰ pri čemu se:

- 1. prioritet dodjeljuje aktivnostima neophodnim za očuvanje vrijednosti zbog kojih je područje proglašeno zaštićenim ili izdvojeno u ekološku mrežu Natura 2000. To su ključne aktivnosti koje se moraju provesti u svrhu ostvarenja ciljeva upravljanja i moraju se poduzeti za vrijeme trajanja plana. Neispunjavanje aktivnosti prioriteta 1 narušava cijeli plan. Prioritet 1 ne znači da se aktivnost mora prva provesti, nego da se mora dogoditi onda kada je planirana (npr. monitoring vrijednosti poglavito onih ugroženih ili u opadanju, zakonske obaveze JU, sigurnost i zaštita na radu, reguliranje posjećivanja, sigurnost posjetitelja, protupožarna zaštita i dr.).
- 2. prioritet dodjeljuje aktivnostima također ključnim za očuvanje vrijednosti, čije privremeno odgađanje provedbe ne bi trebalo izazvati ozbiljne posljedice. Aktivnosti prioriteta 2 treba poduzeti za vrijeme trajanja plana. Postoji određena fleksibilnost, no za neprovođenje ovih aktivnosti mora postojati opravdan razlog (npr. aktivnosti vezane uz očuvanje vrsta koje nisu ciljevi očuvanja, monitoring onih vrsta i staništa koje nisu ugrožene niti u opadanju, dugoročni projekti, informiranje posjetitelja i sl.).
- 3. prioritet dodjeljuje aktivnostima koje su dugoročno važne, ali se mogu odgoditi (poželjne aktivnosti). One se mogu poduzeti kada vrijeme i/ili sredstva postanu dostupni, odnosno kada to dozvole kapaciteti javne ustanove i ukoliko to ne ugrožava provedbu prioritetnijih aktivnosti. Identifikacija ovih aktivnosti je važna kako bi se u budućnosti moglo kvalitetnije odgovoriti na novonastale prilike ili mogućnosti (npr. neočekivana finansijska donacija ili sl.).

¹⁹ S.M.A.R.T. = eng. Specific – Measurable – Achievable – Relevant – Timely

²⁰ Ministarstvo zaštite okoliša i energetike i Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (2018) Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže. UNDP, Hrvatska.

5.1. Opći i specifični ciljevi upravljanja posjetiteljima

Polazna osnova pri određivanju općeg i specifičnih ciljeva upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje bile su prioritetne teme iz Uputa za evaluaciju stanja pri izradi Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima u zaštićenom području (HAOP 2016., danas ZZOP) koje su podijeljene u pet tematskih cjelina:

- 1) Infrastruktura i kapaciteti za upravljanje posjetiteljima
- 2) Postojeća ograničenja i/ili preporuke aktivnosti vezane uz zaštitu i prezentaciju vrijednosti, 2a) Monitoring posjećivanja
- 3) Usluge i programi za posjetitelje
- 4) Suradnja s dionicima vezana uz posjećivanje odnosno turizam u ZP
- 5) Komunikacija prema posjetiteljima

Opći cilj upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje definiran je kao:

**Upravljanje posjetiteljima Značajnog krajobrazu Baraćeve špilje
osigurava očuvanost prirodnih obilježja područja i doprinosi razvoju lokalne zajednice.**

Iako APUP ZK Baraćeve špilje obuhvaća svih pet tema, za postignuće općeg cilja upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje definirana su četiri specifična cilja te je za svaki specifičan cilj dan popis indikatora kao mjera provedbe u ispunjenju očekivanih rezultata te doprinosa ostvarenju cilja:

CILj 1: Unaprijeđen okvir upravljanja Značajnim krajobrazom Baraćeve špilje i povećani kapaciteti

JU Rakovica osiguravaju povoljno stanje očuvanosti područja te održivo korištenje prirodnih resursa

- Usvojeni su novi planovi / odluke / protokoli;
- Kapaciteti ljudskih kapaciteta se povećavaju;
- Kompetencije djelatnika za upravljanje posjetiteljima kontinuirano se razvijaju i unaprjeđuju;
- Posjećivanje ne narušava vrijednosti područja ni kvalitetu doživljaja posjetitelja;
- Uspostavljena politika cijena, definirani proizvodi i usluge za ciljane skupine posjetitelja doprinose produženju sezone i stvaraju stabilnije prihode od posjećivanja;

- Novi informacijski sustavi JU Rakovica olakšavaju upravljanje posjetiteljima, povećavaju efikasnost zaposlenika JU Rakovica te omogućavaju kontinuitet u provedbi mjera unaprjeđenja;
- Svi podaci i informacije relevantni za zaštićeno područje i posjetitelje pohranjeni su na organiziran i lako pretražljiv način te se kontinuirano analiziraju i nadopunjaju novim nalazima;
- Unaprijeđen je okvir za održivo korištenje i upravljanje resursima ZK Baraćeve špilje.

CILj 2: Uspostavljena infrastruktura i poboljšani sadržaji za posjetitelje doprinose održivom korištenju ZK Baraćeve špilje, povećanju znanja i povećanoj sigurnosti posjetitelja

- Poboljšan je sigurnosni aspekt upravljanja posjetiteljima koji doprinosi većoj sigurnosti posjetitelja te smanjenju rizika od nedopuštenih radnji i postupanja u izvanrednim situacijama;
- Novi interpretacijski sadržaji omogućavaju bolju interpretaciju prirodne baštine i doprinose povećanju znanja posjetitelja;
- Nova infrastruktura (primarno posjetiteljski centar) osigurava disperziju posjetitelja te doprinosi većoj privlačnosti ZK Baraćeve špilje;
- Nova i unaprijeđena infrastrukutra za posjetitelje u zoni posjećivanja i prihvata posjetitelja doprinosi povećanju povećanju broja i prosječne duljine boravka posjetitelja te potiče stabilan rast prihoda;
- Nova infrastruktura omogućava jačanje suradnje s lokalnom zajednicom (npr. plasman domaćih proizvoda lokalnih proizvođača u ugostiteljskom objektu, provedba edukativnih programa za grupe djece i rekreativskih programa u suradnji sa lokalnim sportskim udrugama, turističkim agencijama i sl.).

CILj 3: Novi programi i usluge za posjetitelje kroz suradnju s lokalnim dionicima doprinose očuvanju prirodne i kulturne baštine i potiču socio-ekonomski razvoj lokalne zajednice

- Povećan je broj i raznolikost programa na cijelom području ZK Baraćeve špilje prema svim ciljanim skupinama posjetitelja;
- Povećan je broj sudionika edukacijskih programa i individualnih posjetitelja te posjećna duljina njihovog boravka u ZK Baraćeve špilje i širem okruženju;
- Povećan je broj lokalnih ponuditelja domaćih proizvoda i turističkih usluga (tradicionalna domaćinstva, OPG-ovi, obrti i sl.);

- Raste kvaliteta usluga i raznolikosti eko-turističke ponude što doprinosi prepoznatljivosti područja i većem broju posjetitelja;
- Povećano je znanje posjetitelja o prirodnim vrijednostima ZK Baraćeve špilje te ciljevima očuvanja.

CILJ 4: Učinkovita komunikacija prema svim interesnim skupinama osigurava bolju vidljivost ZK Baraćeve špilje što doprinosi povećanju znanja i informiranosti dionika i posjetitelja

- Povećana je vidljivost ZK Baraćeve špilje prema ciljanim skupinama posjetitelja te unaprijeđeno znanje lokalnih dionika, posjetitelja i javnosti o novim sadržajima u ZK Baraćeve špilje i prirodnim vrijednostima područja;
- Povećano je znanje zaposlenika JU Rakovica o načinu informiranja i komunikacijskim alatima prema ciljanim grupama posjetitelja;
- Dobro osmišljene poruke distribuirane kroz interne i vanjske kanale informiranja i komunikacije doprinose povećanju vidljivosti i znanja o ZK Baraćeve špilje;
- Povećanje broja posjetitelja i produljenje prosječne duljina boravka;
- Učinkovitija je provedba mehanizama zaštite područja i njegovih prirodnih osobitosti zbog unaprjeđenja komunikacije s lokalnim dionicima i donositeljima odluka.

5.2. Analiza nedostataka i preporuke za unaprjeđenje

Temeljem svih prikupljenih nalaza vezanih uz postojeći sustav posjećivanja ZK Baraćeve špilje te utvrđenim ciljevima upravljanja posjećivanjem u budućem razdoblju, u ovom podpoglavlju je dan konsolidirani pregled utvrđenih nedostataka i ograničenja postojećeg sustava iz kojih slijede preporuke za unaprjeđenje te identifikacija aktivnosti prepoznatih kao nužnih za ostvarenje ciljeva upravljanja posjetiteljima ZK Baraćeve špilje:

Okvir upravljanja i ljudski potencijali

1. Najveća atrakcijska osnova Značajnog krajobraza Baraćeve špilje upravo su bioraznolikost, krajobrazna raznolikost i georaznolikost te mogućnost posjeta ovim područjima u turističkom, edukativnom i rekreativnom smislu. Pojmovi "jedinstvena, posebna, drugačija" upravo predstavljaju inicijalni motiv turističkog interesa za područje Rakovice i šire. Stoga, očuvanost, bogatstvo i raznolikost krajobraza unutar ZK Baraćeve špilje treba predstavljati temeljni element turističkog korištenja prostora, ali na dugotrajno održiv način.

Obzirom su prirodni resursi glavni temelj na kojima JU Rakovica gradi svoj turistički potencijal i razvija proizvode i usluge, potrebno je osigurati održive modele postupnog razvoja kako bi se izbjegao potencijalni problem prekomjernog posjećivanja i osigurao kvalitetan doživljaj prirode. Iako rezultati monitoringa Gornje Baraćeve špilje pokazuju da se ni u kojem intenzitetu okolišni parametri špilje ulaskom posjetitelja ne mijenjaju, predlaže se izrada studije nosivosti kapaciteta ZK Baraćeve špilje i područja svih zona posjećivanja (Aktivnost 1.1.) Studija nosivosti kapaciteta bi pored procjene optimalnog broja posjetitelja po zonama posjećivanja (uključivo budući posjetiteljski centar) trebala sadržavati i prijedloge / preporuke za unaprjeđenje Protokola praćenja utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti, prema pojedinim zonama te rezultirati uspostavom baze podataka o posjetiteljima i utjecaju posjećivanja na prirodne vrijednosti ZK Baraćeve špilje (Aktivnost 1.2.).

2. Najveći izazov u upravljanju ZK Baraćeve špilje proizlazi iz nepostojanja podjele (zoniranja) područja prema vrijednosti i namjeni koje određuju model upravljanja, ali i uvjetuju organizaciju upravljanja u smislu strukture i potrebnih kadrova.

Izrada Plana upravljanja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje planira se započeti u 2020. godini uz potporu Ministarstva zaštite okoliša i energetike (MZOE) u sklopu projekta: „Uspostava okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“ kroz Operativni program konkurentnosti i kohezije 2014. - 2020., unutar investicijskog prioriteta 6iii (Aktivnost D1).

3. Uz nedostatak plana razvoja kadrova i sustavne edukacije JU Rakovica za upravljanje planiranom infrastrukturom nedostaje i plan potrebne strukture zaposlenih s pripadajućim planom troškova. Ozbiljan izazov JU Rakovica ima u nedostatku stručnog kadra - za obavljanje stručnih poslova zaštite prirode (radno mjesto stručnog voditelja koji je nadležan za stručni rad javne ustanove), ali i ostalih radnih mjesta, primjerice nedostatak stručnih suradnika (geolog, arheolog i sl.) i čuvara prirode.

U svrhu unaprjeđenja provođenja osnovnih, ali i programske djelatnosti JU Rakovica, potrebno je osigurati dovoljan broj i odgovarajuću sposobljenost zaposlenika te je nužna prilagodba postojećeg modela upravljanja posjetiteljima s aspekta organizacije rada i upravljanja u skladu s budućom infrastrukturom i interpretacijskim / edukacijskim / turističkim programima i sadržajima. Novi model upravljanja posjetiteljima uvjetuje prilagodbu organizacije u smislu organizacijske strukture, kadrova i troškova upravljanja JU Rakovica (Aktivnost D2 i Aktivnost 1.8.) te osiguranje provedbe jačanja kapaciteta kroz uspostavu sustavnog obrazovanja i stručnog usavršavanja za zaposlene (Aktivnost 1.7.).

Razvoj volonterskih programa ZK Baraćeve špilje je također prepoznat kao potencijal za unaprjeđenje rada JU Rakovica u segmentu upravljanja posjetiteljima, a koji istovremeno doprinosi društvenom razvoju, socijalnoj koheziji i uključivanju svih dionika društva u procese od javnog interesa (Aktivnost 1.10.).

4. Upravljujući turističkim sadržajima kroz model koncesija i koncesijskih odobrenja može se učinkovito pomoći javnim ustanovama zaštićenih područja sa manjkom ljudskih i finansijskih resursa za osiguravanje sredstva za zaštitu prirode i smanjenju preopterećenosti djelatnostima koja im nisu primarna funkcija djelovanja dopinoseći pritom lokalnom zapošljavanju i boljem socio-ekonomskom statusu lokalne zajednice.

Dobro regulirana koncesijska odobrenja, s jasno definiranim uvjetima korištenja, pravilima ponašanja, potrebnim edukacijama i sl., predstavljaju potencijal za unaprjeđenje okvira upravljanja resursima te doprinosi zaštiti, očuvanju i održivom korištenju ZK Baraćeve špilje, a sukladno identificiranim potrebama i ekonomskoj opravdanosti (Aktivnost 1.4.).

5. JU Rakovica je u okviru svoje temeljne djelatnosti obvezna prikupljati informacije vezane uz inventarizaciju i monitoring prirodnih i krajobraznih vrijednosti područja te znanstveno-istraživačke radove koji se provode na području ZK Baraćeve špilje. Uz prirodne vrijednosti je zbog utjecaja posjećivanja izuzetno važna dostupnost podataka o broju i profilu posjetitelja, njihovim iskustvima i zadovoljstvu, duljini boravka, informiranosti i ostalim značajkama.

Postojeće baze podataka je potrebno nadograditi ili tek uspostaviti, a počevši od prikupljanja podataka o svim aspektima bioraznolikosti područja i znanstvenim

istraživanjima koja su provedena na području ZK Baraćeve špilje (Aktivnost D4 i D5) do informacija o posjetiteljima i utjecaju posjećivanja na prirodne vrijednosti ZK Baraćeve špilje (Aktivnost 1.2.). Baza podataka o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja ZK Baraćeve špilje mora biti ažurirana i uskladena s drugim nacionalnim bazama poput Informacijskog sustava zaštite prirode (Bioportal), Registra kulturnih dobara Ministarstva kulture RH i Informacijskog sustava prostornog uređenja koje vodi i održava Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja. Baza podataka o posjetiteljima ZK Baraćeve špilje mora osigurati relevantne informacije na temelju kojih se može pristupiti kreiranju aktivnih modela upravljanja zaštićenim područjem, a što uključuje i skup povratnih informacija od strane korisnika prostora. Baza podataka o pojsetiteljima mora biti integrirana u centralni sustav naplate i kontrole ulaznica.

6. Provođenje svih djelatnosti povezanih s posjećivanjem se uvelike zasniva na kontroli aktivnosti posjetitelja u zoni zaštićenog područja te provođenju sigurnosnih mjera važnih za očuvanje područja, zaštitu od nedozvoljenog ponašanja i provođenje mjera prevencije i sigurnosti za posjetitelje. Broj posjetitelja ZK Baraćeve špilje bilježi uzastopni porast, te je nužno unaprijediti postojeći sustav praćenja posjetitelja te kontrole aktivnosti u ZK Baraćeve špilje.

Predlaže se uvođenje sustava kontrole aktivnosti u ZK Baraćeve špilje uspostavom sustava elektronske prodaje i naplate ulaznica (Aktivnost 1.9.) te uspostavom sustava tehničke zaštite i video nadzora (Aktivnost 2.16.).

Uvođenjem elektronskog sustava prodaje i kontrole ulaznica (Aktivnost 1.9.), uz poboljšanje sustava praćenja posjetitelja, osigurat će se i preduvjeti za unaprjeđenje pružanja usluga posjetiteljima. Sustav e-ulaznica mora omogućiti formiranje različitog tipa ulaznica s obzirom na ciljane skupine korisnika te biti efikasna podrška u provedbi cjenovne politike koja doprinosi održivom posjećivanju i produženju sezone posjećivanja ZK Baraćeve špilje (Aktivnost 1.5.). Predlaže se uvođenje prodaje ulaznica putem web shopa uz mogućnost uključivanja lokalnih dionika i agencija kroz web partner modul koji im omogućuje direktnu prodaju/rezervaciju ulaznica za posjet ZK Baraćeve špilje.

Uvođenje video nadzora predstavlja veliki napredak u metodologiji nadzora ZP jer omogućuje da jedan čuvar prirode istodobno nadzire više udaljenih površina. Pored brže reakcije na konkretnu situaciju, video nadzor ima i svoje preventivne učinke na potencijalne počinitelje prekršaja. Sustav video nadzora potrebno je povezati sa sustavom zaštite od požara u jedan središnji nadzorni sustav čime bi se omogućilo integrirano upravljanje i nadzor nad međusobno dislociranim objekatima i prostoru (Aktivnost 2.16.). Dodatno se predlaže izrada Protokola JU Rakovica za postupanje u slučaju nezgode i drugim

izvanrednim situacijama u suradnji sa svim relevantnim institucijama za zaštitu i spašavanje (Aktivnost 1.3.).

7. Iako postoje određene inicijative da se povežu budžeti i zajednički ostvare sinergijski učinci na marketingu i promociji kroz suradnju s TZ Rakovica, JU NP Plitvička jezera, IQM-Destination-Lika i LAG Lika, nepostojanje marketing plana ZK Baraćeve špilje i jasne marketinške strategije za buduće razdoblje znatno usporava strateški pristup prema ciljanim skupinama posjetitelja prepoznatih kao potencijal za produljenje duljine boravka i uravnoteženje posjećivanja tijekom cijele godine.

Održivo upravljanje posjetiteljima u velikoj mjeri podrazumijeva strateški pristup prema upravljanju plasmanom proizvoda i usluga podupirući procese racionalnog planiranja promotivnih aktivnosti prema definiranim ciljanim skupinama posjetitelja, i na ciljana emitivna tržišta. Za poboljšanje postojećeg pristupa, predlaže se izrada marketinškog plana uskladenog s APUP-om Baraćeve špilje i relevantnim strateškim dokumentima, u uskoj suradnji s ključnim partnerima (Aktivnost 1.6.).

8. Nedostatak kolektivnog planiranja i kreativnijih pristupa stvaranju nove i trajne gospodarske i društvene vrijednosti kroz poticanje brzih investicija, u manjim turistički popularnim destinacijama često dolazi do srozavanja standarda prostornog planiranja koje rezultira jednokratnim i nepovratnim trošenjem prostora.

U procesu prostornog planiranja kojemu JU Rakovica nije nadležna predlaže se zagovaranje specifičnih i djelotvornih modela zaštite i razvitka prostora čija atraktivnost proizlazi iz njegove prirodne osobitosti. Predlaže se snažno poticati i zagovarati smanjenje broja generičkih ambijenata koji su u suprotnosti što područje Rakovice i susjedne Like čini jedinstveno od drugih prostora, a dugoročno dovodi do obezvrjeđivanja i gubitka prirodnog i društvenog identiteta prostora (Aktivnost D3).

Suradnja s lokalnom zajednicom

U upravljanju zaštićenim područjima u Hrvatskoj još uvijek pretežito dominira centralizirani oblik upravljanja bez prevlike participacije i dijeljenja upravljačkih uloga, što može biti vrlo rizično jer je značajan dio područja pod kategorijama zaštićenih područja u privatnom vlasništvu i samim time u riziku od pojave nerazumijevanja i konflikata. Takav pristup upravljanju zadnjih godina, posebice od pristupanja ekološkoj mreži Natura 2000, doživljava značajne promjene jer upravljanje Natura 2000 područjima ne postoji bez javnosti, bez lokalne zajednice, bez sudjelovanja svih bitnih i zainteresiranih dionika.

9. Uspješnost upravljanja zaštićenim područjem ZK Baraćeve špilje (provedba Odluke o mjerama zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja ZK Baraćeve špilje) je vrlo uvjetovana postojanjem funkcionalne komunalne infrastrukture (sustav vodoopskrbe, odvodnje otpadnih voda i sustav gospodarenja otpadom) koje je u nadležnosti komunalnog poduzeća u vlasništvu općine Rakovica.

Usmjerenost na održivi turizam i očekivani rast može se desiti pod pretpostavkom da osnivač, Općina Rakovica, izdvoji dovoljno sredstava primarno za financiranje zaštite prirode te dodatno osigura adekvatno održavanje cesta i svu potrebnu komunalnu infrastrukturu unutar zaštićenog područja te učinkovito provođenje zakona, primjerice protiv nezakonite sječe šuma, lova i sl. Sva pitanja od prioritetnog značaja za upravljanje ZK Baraćeve špilje se predlažu rješavati putem Suradničkog vijeća (Aktivnost 3.1.).

10. Nedovoljno razvijen sustav edukacije u okvirima djelovanja JU Rakovica otvara mnoge mogućnosti valorizacije te interpretacije prirodnih vrijednosti i dobrobiti očuvanja zaštićenog područja. Edukacijom svih dionika u zaštićenom području, osigurava se bolja informiranost, prevenira se šteta te jača znanje i svijest o potrebi zaštite i očuvanja.

Predložene aktivnosti u segmentu edukacije obuhvaćaju organizaciju i provedbu edukativnih programskih aktivnosti za različite skupine korisnika, od lokalnog stanovništva do posjetitelja, od širih javnih rasprava do stručnih okupljenja. U tu svrhu potrebno je izraditi godišnji program edukativnih događanja vezanih uz temu zaštite i očuvanja zaštićenih prirodnih vrijednosti te promocije domaćih lokalnih proizvoda i aktivnog odmora kroz sve tri sezone posjećivanja, a kroz usku suradnju s lokalnim dionicima (Aktivnost 3.7.).

Razina participacije u procesu edukacije ovisi o krajnjem cilju i grupi korisnika. Teme od važnosti za upravljanje ZK Baraćeve špilje, a koje se dotiču djelatnosti lokalnog stanovništva trebaju se razviti kroz edukativni model koji omogućuje otvorenu suradnju te kvalitetnu razmjenu informacija i iskustava (Aktivnost 3.2.).

Brojne zanimljivosti, priče, podaci i istraživanja vezani uz prirodne resurse ZK Baraćeve špilje djelomično su valorizirani no nisu stavljeni u punu posjetiteljsku funkciju, a imaju potencijal da služe kao temelj ili inspiracija za inovativnu i interaktivnu interpretaciju i edukaciju posjetitelja. Edukacija dnevnih posjetitelja uz iscrpnost zanimljivosti vezanih uz ZK Baraćeve špilje mora biti precizna, sadržajna i kratka (Aktivnost 3.4.).

11. Uspostava posjetiteljskog centra predstavljaće jedinstveni iskorak u organizaciji rada JU Rakovica. Kako bi se osmislio i proveo kvalitetan cjelogodišnji program nužno je intenzivirati suradnje s školskim ustanovama, znanstveno istraživačkom zajednicom te drugim ustanovama i resornim tijelima za zaštitu prirode, kako na nacionalnom tako i na europskom nivou. Organizacija programa treba biti usmjerena k stjecanju znanja iz

područja zaštite prirode, a koja proizlaze iz karakteristika Značajnog krajobraza Baraćeve špilje i njemu sličnih krških fenomena.

Suradnja stručnog i upravljačkog kadra sa sličnim institucijama, a primarno s JU NP Plitvička jezera, osigurat će prijenos znanja i iskustva koje će uvelike unaprijediti rad JU Rakovica. Uspostavom posjetiteljskog centra ujedno će se ostvariti mogućnost sistematizacije i valorizacije mnogobrojnih istraživanja koja su provedena, i koja tek slijede, na području ZK Baraćeve špilje, te će se pronaći modaliteti odgovarajuće prezentacije dosadašnjih rezultata. Posjetiteljski centar omogućit će provedbu raznovrsnih programa (Aktivnost 3.3. i 3.6.), od povremenih do stalnih, od volonterskih do usko specijalističkih programa.

12. Raznolikost ponude i sadržaja koji bi mogli posjetitelje dulje zadržati u ZK Baraćeve špilje nisu dovoljno razvijeni, što se primarno odnosi na interpretacijske i edukativne programe koji proizlaze iz prirodnih vrijednosti područja kroz njihovu integraciju u posjetiteljsku infrastrukturu i povezivanje s lokalnim dionicima (NP Plitvička jezera, OPG-ovi, agencije za aktivni odmor i pustolovni turizam, sportske udruge i sl.)

Obzirom na prepoznat potencijal broja individualnih posjetitelja koji primarno posjećuju NP Plitvička jezera, a u okviru suradnje i potpore JU NP Plitvička jezera na provedbi projekta „Promicanje održivog razvoja ZK Baraćeve špilje“, u izradi je razvoj posjetiteljskih programa koji za cilj imaju polučiti povećanje udjela gostiju koji ciljano posjećuju NP Plitvička jezera (Aktivnost 3.5.).

Također je predloženo osmišljavanje i brendiranje lokalnih proizvoda za plasman kroz prodajna mjesta JU NP Plitvička jezera i JU Rakovica koji će doprinijeti ukupnoj atraktivnosti područja i doživljaju posjetitelja uz istovremeno poticanje razvoja lokalne zajednice (Aktivnost 3.11.).

Dodatno je prepoznat potencijal zajedničkih programa s agencijama za aktivni odmor, sportskim udružama i srodnim organizacijama (bicikлизам, pješačenje, jahanje i sl.) i suradnja na ciljanoj promociji ZK Baraćeve špilje, povezanih sadržaja i ponude prije dolaska posjetitelja na lokaciju, a s ciljem produljenja dužine boravka u destinaciji.

Posjetiteljska infrastruktura i sadržaji

Kako bi se stekli adekvatni uvjeti za upravljanje čitavim prostorom ZK Baraćeve špilje, te planiranje i organizaciju budućih edukativnih programa, JU Rakovica je pristupila pripremi projekta uređenja zone Gornje Baraćeve špilje (Aktivnost 2.1. i 2.2.), pripremi projekata uređenja zone izletišta Baraćeve špilje (Aktivnost 2.3., 2.4., 2.7., 2.8., 2.9., 2.10., 2.11. i 2.12.) te implementaciji projekta uspostave posjetiteljskog centra „Kuća špilje“ (Aktivnost 2.4.) finaciranog EU sredstvima.

13. Elemente posjetiteljske infrastrukture ZK Baraćeve špilje trenutno čini nekoliko interpretacijskih i uslužnih objekata komunalno-turističke infrastrukture povezanih sustavom staza, šetnica i mostića s javnim prostorom izletišta, te standardizirana oprema područja koja JU Rakovici ne omogućava razvoj kvalitetnih edukativnih programa za grupe djece, ali i drugih kulturno / sportskih / gastro manifestacija i događanja.

Predlaže se opremanje i uređenje dodatnih sadržaja na otvorenom u zoni izletišta ZK Baraćeve špilje, za što je JU Rakovica već izradila dio projektne dokumentacije, a poželjno je da se uređenjem obuhvate sljedeći dodatni elementi: tematske površine (amfiteatra) u zoni izletišta za prihvat i provedbu programa za potrebe različitih manifestacija i nastave u prirodi za veće grupe posjetitelja (Aktivnost 2.7.), edukativno dječje igralište na temu Ledenog doba (Aktivnost 2.10.), tematsko dječje igralište „Šumski park“ (Aktivnost 2.11.), postavljanje objekata komunalno-turističke infrastrukture (Aktivnost 2.3., 2.8., 2.9. i 2.12.) uz osiguravanje WiFi mreže i adekvatnog GSM signala (Aktivnost 2.5.).

Prostorna organizacija pojedinih elemenata, ali i cjelokupne mreže posjetiteljske infrastrukture, treba se planirati na način da se sadržajno osiguraju sve potrebne aktivnosti koja se nadopunjaju sa sadržajima budućeg posjetiteljskog centra, a da se izbjegnu nepovoljni utjecaji na prirodu i okoliš ZK Baraćeve špilje. Pravilnim dimenzioniranjem i optimiziranjem elemenata cjelokupne nove posjetiteljske infrastrukture te njenim efikasnim korištenjem u upravljanju i usmjeravanju posjetitelja potrebno je postići kontrolu aktivnosti u ZK Baraćeve špilje.

14. U zoni rekreacije i turističke infrastrukture ne postoji WiFi mreža dok je GSM loš i moguć isključivo preko BiH GSM mreže što onemogućava i otežava upravljanje samim područjem te onemogućava uvođenje različitih tehnoloških rješenja vezanih za praćenje utjecaja posjetitelja na vrijednost područja, sustav kontrole i naplate ulaznica te povezivanje posjetitelja na društvene mreže i dijeljenje doživljaja i sl.

Organizacija sustava posjetiteljske infrastrukture mora biti vođena namjerom ostvarenja što kvalitetnijeg doživljajnog aspekta prilagođenog različitim skupinama korisnika, a koja će ujedno na adekvatan način usmjeriti posjetitelje i ograničiti nepoželjne aktivnosti na području ZK Baraćeve špilje, s ciljem zaštite ekološkog integriteta čitavog područja. Poseban naglasak potrebno je staviti na sigurnost posjetitelja (Aktivnost 1.3. i 2.15.).

15. Povezano s nedostatak tematskih sadržaja na otvorenom (na lokalitetu izletišta i širem području ZK Baraćeve špilje) kojima bi se izvršila kvalitetna prezentacija prirodnih vrijednosti i njena integracija u posjetiteljsku infrastrukturu, nakon izvršenog terenskog utvrđivanja stanja, prepoznato je da su pješački putovi s obzirom na prostornu dispoziciju, ukupnu duljinu i prirodnu posebnost, element s najviše potencijala za razvoj dodatnog

sadržaja ZK Baraćeve špilje. Analizom dosadašnje prakse prepoznate su različite skupine dnevnih posjetitelja koji u prosjeku borave 1,5 do 2 sata u zoni ZK Baraćeve špilje. Sagledavanjem njihovih potreba i očekivanja potrebno je razviti cijelokupni sustav poučnih staza koji će produljiti njihov boravak.

Prilikom formiranja sustava poučnih i pješačkih staza treba voditi računa o modelu pravilne distribucije posjetitelja, funkcionalnoj organizaciji prihvata i kretanja posjetitelja. Pri organizaciji staza potrebno je posvetiti pozornost na kvalitetnu razmjenu informacija s posjetiteljima (sigurnost, potrebna oprema i dr.). Inicijalna dužina identificiranih pješačkih staza dužine 3km i 9km temelji se na prilagodbi raspoloživog vremena koje korisnici provode u ZK Baraćeve špilje i mogućih dodatnih sadržaja obzirom na konfiguraciju terena. Predlaže se tematiziranje poučnih i pješačkih staza s ciljem pojašnjenja uloge i važnosti ZK Baraćeve špilje te prezentacije djelatnosti iz sfere znanstvenog i istraživačkog rada pri čemu se mogu razvijati i modeli koji potiču posjetitelje da aktivno sudjeluju u praćenju stanja vrsta i staništa, te svojim iskustvima obogaćuju znanja o vrijednostima zaštićenog područja (Aktivnost 2.2. i 2.6.).

16. Zadovoljstvo posjetitelja je iznimno važan aspekt posjećivanja, posebice u zaštićenim područjima gdje se posjećivanje dešava na otvorenim prostorima ili u prostorima specifičnih atmosferskih značajki (špilje, jame i sl.). Zadovoljstvu uz dobru prethodu informiranost i pripremu uvelike doprinosi i mogućnost nabave nužnih rekvizita za sigurnu posjetu kao i dostupnost dodatnih sadržaja za specifične skupine posjetitelja (egzotični jezici, sluhe ili slabovidne osobe i sl.) te neizostavni suveniri koji još dugo pričaju priču o posjeti zaštićenog područja.

Kako bi se upotpunila i oplemenila redovna posjetiteljska ponuda predloženo je obogaćivanje ponude opremom potrebnom za sigurnu posjetu ZK Baraćeve špilje (Aktivnost 3.8.), osmišljavanje i izrada serije suvenira prema ciljanim grupama i preferencijama posjetitelja (Aktivnost 3.10.) te nabava audio vodiča na najtraženijim svjetskim jezicima kao dopuna vođenoj turi za posjet Gornjoj Baraćevoj špilji (Aktivnost 3.9.).

17. Uslijed povećanja kolnog prometa tijekom mjeseci intenzivnog posjećivanja (srpanj/kolovoz) te za vrijeme organiziranih manifestacija JU Rakovica dolazi do ugrožavanja prirode i okoliša te narušavanja kvalitete javnog prostora radi nereguliranog korištenja prostora za promet u mirovanju. Upravljanje prometom u mirovanju na području ZK Baraćeve špilje potrebno je uskladiti na dugoročno održivi način, a kapacitiranje prometa u mirovanju temeljiti na postojećem i planiranom broju vozila,

projekcijama broja posjetitelja unutar područja te temeljem prostornih mogućnosti pojedinih lokacija tranzita.

Predloženi sustav regulacije prometa u mirovanju predlaže uređenje i proširenje postojeće površine parkirališta koje se nalazi na početku pristupne ceste prema ZK Baraćeve špilje (Aktivnost 2.12.), uvažavajući činjenicu da se „centralni“ parking većeg kapaciteta uskoro gradi u sklopu posjetiteljskog centra (Aktivnost 2.4.). Također se predlaže zadržavanje postojeće zabrane prometovanja osobnih vozila posjetitelja pristupnom cestom prema izletištu, a nakon izgradnje centra za posjetitelje, predlaže se mogućnost uvođenja organiziranog prijevoza posjetitelja (elektro vozila) na relaciji od posjetiteljskog centra do zone izletišta (Aktivnost 2.13.).

Komunikacija i vidljivost

Jedna od osnovnih zadaća upravljanja ZK Baraćeve špilje jest komunikacija i informiranje svih lokalnih dionika, znanstveno-stručne zajednice, ciljanih skupina posjetitelja te šire javnosti. To uključuje definiranje primjerenoog protokola prijenosa informacija prema svim interesnim skupinama, a sukladno njihovim karakteristikama i specifičnim zahtjevima.

18. Analizom trenutnog stanja, uviđa se izostanak sustavnog prijenosa informacija, kako unutar same ustanove tako i prema lokalnim dionicima, posjetiteljima i javnosti. Izradom komunikacijske strategije osigurat će se preduvjeti za dodatno unaprjeđenje organizacije rada JU Rakovica, a što je osnovni preduvjet za kvalitetno ostvarenje kratkoročnih i dugoročnih ciljeva temeljenih na kvalitetnoj komunikaciji.

Izradom komunikacijske strategije i modela informiranja korisnika potrebno je precizno definirati sve ciljane skupine te sukladno osnovnim ciljevima djelatnosti ustanove, uspostaviti odgovarajuće prilagodbe i adekvatne modele komunikacije i suradnje na svim razinama te razraditi osnovne komunikacijske poruke i alate, u svrhu osiguranja jednake zastupljenosti i prihvatanja informacija od strane svih ciljanih skupina. Ciljane skupine korisnika odnose se na opću javnost, lokalne dionike, znanstvenu i akademsku zajednicu te posjetitelje. Strategija mora sagledati i širi društveni, znanstveno istraživački, te gospodarski aspekt djelovanja JU Rakovica (Aktivnosti 4.1., 4.3.).

Djelovanje i rad JU Rakovica u potpunosti je potrebno uskladiti sa Zakonom o pravu na pristup informacijama, čime se daje svim domaćim i stranim, fizičkim i pravnim osobama, na jednak način i pod jednakim uvjetima pravo na pristup informacijama.

19. Sastavnica provedbe komunikacijske strategije uključuje aktivnu prezentaciju i promociju zaštićenog područja, kako u kontekstu razvoja održivih oblika turizma tako i u kontekstu

sagledavanja prostora ZK Baraćeve špilje kao šireg društvenog aspekta razvoja općine Rakovica i Karlovačke županije.

Sve važne informacije vezane za posjećivanje i korištenje prostora ZK Baraćeve špilje (sadržaji, pravila ponašanja, sigurnosne informacije i sl.) moraju se nalaziti na službenim web stranicama i u brošurama dostupnim posjetiteljima (Aktivnost 4.2.).

Promotivni aspekti komunikacijske strategije uključuju izradu modela prijenosa informacija prema raznim skupinama potencijalnih posjetitelja, a kroz koje je nužno predstavljati temeljne djelatnosti rada i ciljeve očuvanja zaštićenih područja. Promocija zaštićenih područja mora biti ciljano usmjerena na temeljna načela djelovanja JU Rakovica i sukladna nosivosti posjetiteljskog kapaciteta te utjecaju posjećivanja na temeljne vrijednosti ZK Baraćeve špilje (Aktivnosti 4.4., 4.5.).

20. ZK Baraćeve špilje se kao sastavnica brenda "Plitvičke doline" danas percipira kao izletnička destinacija za goste koji posjećuju NP Plitvička jezera što je još uvijek nedovoljno iskorišteni potencijal (oko 1% posjetitelja NP Plitvička jezera posjete i ZK Baraćeve špilje), niti se sasvim uspješno koriste potencijali prezentacije i promocije kroz *online* komunikacijske kanale TZ Rakovica kojima se može ostvariti bolja vidljivost i komunikacija o mogućnosti posjeta, sadržajima i aktivnostima za posjetitelje ZK Baraćeve špilje prije samog dolaska na lokaciju.

Još uvijek nedovoljna koordinacija i suradnja između JU Rakovica i lokalnih dionika u kontekstu upravljanja prirodnim, kulturnim i povijesnim vrijednostima te projektima razvoja turističkih proizvoda, usklađivanje manifestacija i razvoja posjetiteljske/turističke infrastrukture i sadržaja (prvenstveno JU NP Plitvička jezera i TZ Rakovica) područja su u kojima je prepoznat značajan potencijal za unaprjeđenje kroz buduću suradnju putem Suradničkog vijeća (Aktivnost 3.1.) i provedbi raznih promotivnih i marketinških aktivnosti formiranjem zajedničkih komunikacijskih poruka te aktivnosti udruženog oglašavanja.

5.3. Detaljni plan provedbe aktivnosti

1. Unaprijeđen okvir upravljanja Značajnim krajobrazom Baraćeve šilje i povećani kapaciteti JU Rakovica osiguravaju povoljno stanje očuvanosti područja te održivo korištenje prirodnih resursa								
Šifra	Provedbene aktivnosti za postizanje specifičnog cilja	Nositelj aktivnosti	Partneri/suradnici u provedbi aktivnosti	Prioritet (1 - 3)	Izvor financiranja	Procijenjeni trošak aktivnosti (HRK, bez PDV-a)	Osigurana sredstva	Planirani kraj uspostave / provedbe aktivnosti
OKVIR UPRAVLJANJA								
1.1.	Izraditi studiju nosivosti kapaciteta ZK Baraćeve šilje (svih zona posjećivanja)	JU Rakovica	Vanjski suradnici	1	Vlastiti prihodi	100.000,00	DA	Prosinac 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađena je studija nosivosti kapaciteta ZK Baraćeve šilje sa zoniranjem područja (u skladu s upravljačkom zonacijom) na zone s različitim mogućnostima doživljaja i uvjetima posjećivanja pojedinih zona > Izrađena studija nosivosti kapaciteta uključuje izradu prijedloga Protokola za praćenje utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti područja (prema zonama posjećivanja)							
1.2.	Uspostaviti i održavati baze podataka o posjetiteljima i utjecaju posjećivanja na prirodne vrijednosti ZK Baraćeve šilje	JU Rakovica	-	1	Vlastiti prihodi	5.000 / godišnje	-	Prosinac 2020. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađen je Protokol za prikupljanje i održavanje baze podataka o posjetiteljima i utjecaju posjećivanja na prirodne vrijednosti ZK Baraćeve šilje kojim su definirani načini prikupljanja, pohrane i obrade podataka te odgovorne osobe za kontinuiranu provedbu aktivnosti a temeljem Studije nosivosti kapaciteta i prijedloga Protokola za praćenje (Aktivnost 1.1.) > Uspostavljen je trajni program praćenja karakteristika utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti te se provodi kontinuirana pohrana i analiza podataka > Redovito se izrađuje godišnji izvještaj o posjetiteljima čiji rezultati i nalazi se koriste u pri planiranju budućih aktivnosti i sadržaja vezanih uz unaprjeđenje upravljanja posjetiteljima							

1.3.	Izraditi i usvojiti Protokol JU Rakovica za postupanje u slučaju nezgode i drugih izvanrednih situacija	JU Rakovica	HGSS, Speleološka društva, Zavod za hitnu medicinu, MUP, HV	1	Vlastiti prihodi	5.000,00	DA	Ožujak 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Formirana je radna skupina za izradu Protokola sastavljena od predstavnika svih dionika vezanih uz hitne i izvanredne situacije > Protokol JU Rakovica za hitne i izvanredne situacije (uključujući one koje zahtijevaju evakuaciju posjetitelja) je izrađen i usvojen od Upravnog vijeća JU Rakovica > Provodi s redovita komunikacija i suradnja s organizacijama za intervencije u hitnim i izvanrednim situacijama i dokumentiraju se dogovorene aktivnosti (zapisnici sa sastanaka) > Dokumentiraju se i pohranjuju izvješća o aktivnostima postupanja u hitnim i izvanrednim situacijama							
1.4.	Regulirati model dodjele koncesijskih odobrenja unutar ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	MZOE	1	Vlastiti prihodi	0,00	-	Prosinac 2020. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Usvojena je Odluka o mjerama zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja ZK Baraćeve špilje, od strane Upravnog vijeća JU Rakovica, kojom je uspostavljen okvir i definirani uvjeti za dodjelu koncesijskih odobrenja (uvjeti korištenja, pravila ponašanja, edukacije i dr.) > Redovito se prati i dokumentira obavljanje koncesijskih odobrenja (sastavljaju se periodična izvješća)							
1.5.	Uspostaviti cjenovnu politiku koja doprinosi održivom posjećivanju i produženju sezone posjećivanja ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	-	2	Vlastiti prihodi	0,00	-	Studeni 2019.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Redovito (godišnje) se provodi izrada/revizija cjenika posjećivanja ZK Baraćeve špilje koji doprinosi održivom posjećivanju i produženju sezone posjećivanja ZK Baraćeve špilje > Cjenovna politika je detaljno analizirana i revidirana prilikom izrade Marketinškog plana (Aktivnost 1.6.)							
1.6.	Izraditi marketinški plan usklađen s APUP ZK Baraćeve špilje i relevantnim strateškim dokumentima	JU Rakovica	JU NP Plitvička jezera, TZ Rakovica, LAG Lika, IQM-Destination-Lika, Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	60.000,00	DA	Prosinac 2021.

	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađen je Marketinški plan JU Rakovica u suradnji s ključnim lokalnim partnerima, usklađen s APUP ZK Baraćeve špilje i relevantnim strateškim dokumentima > Marketinški plan usvojen je od Upravnog vijeća JU Rakovica > Marketinški plan se provodi te se redovito prati i analizira (godišnje) utjecaj na posjećivanje ZK Baraćeve špilje (npr. produženje sezone, stabilan rast prihoda od posjećivanja, povećanje broja određenih skupina posjetitelja, povećana vidljivost i sl.)							
ORGANIZACIJA RADA I UPRAVLJANJE LJUDSKIM POTENCIJALIMA								
1.7.	Uspostaviti sustavnu edukaciju za djelatnike JU Rakovica povezane s aktivnostima praćenja i upravljanja posjetiteljima	JU Rakovica	MZOE, JU NP i PP, ŽJU i sl., Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	20.000,00 / godišnje	DA	Listopad 2019. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađen je godišnji trening plan (organizacija studijskih posjeta s JU NP i PP, ŽJU i srodnim organizacijama koji primjenjuju slične modele posjećivanja, sudjelovanje na konferencijama / seminarima / radionicama vezanim uz upravljanje posjetiteljima u zaštićenim područjima i sl.) > Aktivnosti se redovito provode sukladno godišnjem planu > Redovito se izrađuje godišnje izvješće o provedenim aktivnostima uz evaluaciju napretka stečenih znanja i uspješnosti primjene novih metoda u upravljanju posjetiteljima (novi modeli ili prilagodba postojećih mehanizama praćenja, uvođenje novih varijabli za praćenje i sl.)							
1.8.	Povećati broj djelatnika JU Rakovica na poslovima zaštite, održavanja te upravljanja posjetiteljima u ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	Općina Rakovica	1	Vlastiti prihodi	(*)	NE	Siječanj 2021. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je inicijalna procjena kapaciteta potrebnih za učinkovitu zaštitu i nadzor područja te prihvat i upravljanje posjetiteljima u ZK Baraćeve špilje > Redovito (godišnje) vrši se revizija potrebnih kapaciteta i priprema se plan zapošljavanja > Sukladno planu zapošljavanja provodi se zapošljavanje novih djelatnika (povećan je broj zaposlenika JU Rakovica uključenih u monitoring vrsta i staništa ZK Baraćeve špilje)							
1.9.	Uspostaviti centralni IT sustav za upravljanje i praćenje posjetitelja ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	160.000,00	DA	Svibanj 2021.

	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge i programsko rješenje uspostave sustava centralne naplate i kontrole ulaznica (e-ticketing), <i>onlinetrgovine</i> i povezivanja sa web stranicom i računovodstvenim sustavom > Provedene su edukacije za zaposlenike koji će vršiti naplatu i/ili kontrolu ulaznica > Provedena nabava opreme za naplatu i kontrolu ulaznica (čitači, printeri i dr.) > Uspostavljena je centralna naplata i kontrola ulaznica na terenu > Uspostavljena je <i>online</i> trgovina za naplatu ulaznica te prodajni kanal za partnere (agencije, privatne iznajmljivače i sl.) > Dostupna je detaljna statistika posjećivanja u realnom vremenu *Preduvjet za ovu aktivnost je uspostava internet signala (Wi-Fi) u području zone posjećivanja (2.6.)							
1.10.	Razviti volonterske programe u ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	MZOE, JU NP Plitvička jezera, Volonterski centri Zagreb i Rijeka, Speleološki klubovi, Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	30.000,00	NE	Ožujak 2022.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Razvijeni su volonterski programi primjereni ZK Baraćeve špilje u suradnji s JU NP Plitvička jezera, Volonterskim centrima Zagreb i Rijeka te speleološkim klubovima > Volonterski programi u ZK Baraćeve špilje su u primjeni te se provodi evaluacija uspješnosti na godišnjoj razini > Provedena je nabava usluga za integraciju volonterskih programa na web stranicu JU Rakovica > Volonterski programi su integrirani na web stranici JU Rakovica te dostupni za prijavu <i>online</i>							

2. Uspostavljena infrastruktura i poboljšani sadržaji za posjetitelje doprinose održivom korištenju ZK Baraćeve špilje, povećanju znanja i povećanoj sigurnosti posjetitelja

Šifra	Provedbene aktivnosti za postizanje specifičnog cilja	Nositelj aktivnosti	Partneri / suradnici u provedbi aktivnosti	Prioritet (1 - 3)	Izvor financiranja	Procijenjeni trošak aktivnosti (HRK, bez PDV-a)	Osigurana sredstva	Planirani kraj uspostave / provedbe aktivnosti
POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I OPREMA								
2.1.	Dovršiti uređenje i opremanje Gornje Baraćeve špilje	JU Rakovica	JU NP Plitvička jezera, Vanjski suradnici	1	Projekti / Vlastiti prihodi	900.000,00	Djelomično	Svibanj 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za radove i opremu za dovršetak uređenja i opremanja interijera Gornje Baraćeve špilje > Izvedena je zamjena elemenata koji doprinose zaštiti i očuvanju Gornje Baraćeve špilje, ali i većoj sigurnosti posjetitelja (zamjena rasvjete - smanjenje obraštaja (<i>lampenflora</i>), zamjena postojeće staze za pješake, zamjena postojećih i postavljanje dodatnih ograda / rukohvata / mostova i sl.)							
2.2.	Uspostaviti i opremiti kružnu pješačku stazu od izletišta do Gornje Baraćeve špilje	JU Rakovica	Vanjski suradnici	1	Projekti / Vlastiti prihodi	500.000,00	Djelomično	Svibanj 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Terenski je uređena nova kružna pješačka staza 'Staza ledenog doba' i opremljena urbanom opremom - rukohvati, stepenice, markacije i sl. > Postavljena je turistička oprema i interpretacijski sadržaj - odmorišta, interpretativne ploče, signalizacija i dr.							
2.3.	Rekonstruirati infrastrukturu u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	1.570.000,00	NE	Svibanj 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za građevinske radove i radove opremanja infrastrukture za posjetitelje > Izvedena je rekonstrukcija infrastrukture u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja (info i nadzorne kućice, sanitarni čvorovi, spremište, postojeće parkiralište) > Sanitarni čvor je izведен na način da je prilagođen svim grupama korisnika (zaposlenici, mala djeca, posjetitelji s invaliditetom i sl.)							

2.4.	Izgraditi i opremiti posjetiteljski centar "Kuća špilje"	JU Rakovica	JU NP Plitvička jezera, Vanjski suradnici	1	EU sredstva / JU NP Plitvička jezera	18.500.000,00	DA	Lipanj 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Ishođene su sve potrebne dozvole za izgradnju posjetiteljskog centra > Provedena je nabava za građevinske radove i nadzor građenja te je izvedena izgradnja posjetiteljskog centra > Provedena je nabava za opremanje posjetiteljskog centra "Kuća špilje" te je dovršeno unutarnje opremanje centra sa svim povezanim elementima vanjskog uređenja (postavljanje urbane opreme i sl.)							
2.5.	Uspostaviti internet signal (Wi-Fi) u zoni izletišta	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	50.000,00	DA	Travanj 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je analiza mogućih opcija uspostave sigurnog internet signala u zoni izletišta > Provedena je nabava za usluge uspostave internet signala > Uspostavljen je funkcionalan internet signal u zoni izletišta (postavljena je potrebna infrastruktura i uređeni odnosi s dobavljačem internet prometa)							
2.6.	Urediti i opremiti pješačke staze sa sustavom signalizacije i interpretacije	JU Rakovica	Hrvatske šume d.d., HPS, PD Melnica Slunj, Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	100.000,00	DA	Svibanj 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> U suradnji s partnerima proveno je terensko uređenje dvije pješačke staze duljina 3km i 9 km na području ZK Barćeve špilje > U suradnji s partnerima I vanjskim suradnicima trasirane staze su opremljene potrebnom signalizacijom I intrpretacijskim sadržajem							
2.7.	Uspostaviti tematsku površinu za provedbu edukativnih programa	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	525.000,00	Djelomično	Svibanj 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za uspostavu tematske površine (amfiteatra) s edukativnim elementima ZK Baraćeve špilje koji omogućava prihvati većih grupa posjetitelja i razvoj novih programa za posjetitelje ("Škola u prirodi", održavanja manifestacija, događanja i sl.) > Tematska površina je postavljena, interpretacijski opremljena i u funkciji novih edukativnih programa JU Rakovica							

2.8.	Uspostaviti ugostiteljski objekt u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	1.720.000,00	Djelomično	Prosinac 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za izvedbu i opremanje ugostiteljskog objekta u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja > Ugostiteljski objekt je izgrađen, opremljen i u uporabnoj funkciji > Nova infrastruktura u ugostiteljskoj djelatnosti omogućava plasman domaćih proizvoda od lokalnih proizvođača te doprinosi unaprjeđenju suradnje s lokalnom zajednicom (npr. povećan broj partnerstava - sporazumi o suradnji, koncesijska odobrenja i sl.)							
2.9.	Rekonstruirati pristupnu cestu, prilazne staze i mostove do izletišta ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	3.000.000,00	Djelomično	Prosinac 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za izvedbu pristupne ceste, prilaznih staza i mostova do izletišta ZK Baraćeve špilje > Pristup zoni posjećivanja je izведен na način da omogućava lakši pristup u slučaju hitnih intervencija i osobama s invaliditetom							
2.10.	Urediti i opremiti edukativno dječje igralište na temu Ledenoj dobi	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	400.000,00	NE	Ožujak 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za izvedbu edukativnog dječjeg igrališta na temu Ledenoj dobi > Edukativno igralište je postavljeno, interpretacijski i sigurnosno opremljeno te u funkciji							
2.11.	Uspostaviti tematsko dječje igralište "Šumski park"	JU Rakovica	Hrvatske šume d.d., Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	550.000,00	NE	Ožujak 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za izvedbu tematskog igrališta (npr. tematski adrenalinski park ili sl.) > Tematski park je izведен, interpretacijski i sigurnosno opremljen te u funkciji za posjetitelje							

2.12.	Izgraditi i urediti parkirališni prostor prije ulaska u zonu prihvata i zadržavanja posjetitelja	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	(*)	NE	Svibanj 2022.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava usluga za izgradnju i opremanje parkirališnog prostora za posjetitelje na način da osigurava lakši pristup zoni posjećivanja za osobe s invaliditetom > Parkirališni prostor je izведен i u funkciji ostvarivanja povoljnog stanja prometa u mirovanju, posebice tijekom perioda punog kapaciteta posjećivanja (ljetna sezona i manifestacije)							
2.13.	Uspostaviti ekološki prihvatljiv prijevoz posjetitelja od posjetiteljskog centra Kuća špilje do zone izletišta	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Projekti / Vlastiti prihodi	500.000,00	NE	Svibanj 2023.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je procjena (troškovne učinkovitosti i ukupne ekonomske opravdanosti) nabave ekološki prihvatljivog prijevoza (elektro vlak, elektro vozila i sl.) za transfer posjetitelja od posjetiteljskog centra Kuća špilje do zone izletišta (cca 500m) > Nabava vozila je provedena sukladno prošloj procjeni s posebnom pažnjom na olakšavanje pristupa i kretanja posjetitelja (djece, starijih i osoba s invaliditetom) > Uspostavljen je novi oblik transfera posjetitelja koji omogućava izmjenu prometne regulacije (izmjene pristupa osobnih automobila u blizini izletišta ZK Baraćeve špilje)							
SIGURNOST POSJETITELJA								
2.14.	Redovito održavati i unaprjeđivati posjetiteljsku infrastrukturu unutar zone posjećivanja	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	20.000,00 / godišnje	DA	Prosinac 2020. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Uspostavljeno je trajno praćenje stanja cjelokupne posjetiteljske infrastrukture (signalizacija, staze, info ploče itd.) i situacija nedozvoljenog ponašanja u ZK Baraćeve špilje > Redovno (kvartalno) se izvještava o stanju posjetiteljske infrastrukture s preporukama za unaprjeđenje i provedbom preporuka (smanjenje troškova JU Rakovica za redovno održavanje posjetiteljske infrastrukture)							

2.15.	Uspostaviti protokol za standarde sigurnosti vezane uz posjetiteljsku infrastrukturu te provoditi mjere sigurnosti i redovnu verifikaciju	JU Rakovica	Vanjski suradnici	1	Projekti / Vlastiti prihodi	5.000,00 / godišnje	DA	Prosinac 2020. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađen je interni protokol o standardima sigurnosti relevantnih za postojeću posjetiteljsku infrastrukturu i plan gospodarenja otpadom na području ZK Baraćeve špilje > Protokol o standardima sigurnosti se redovito provodi te se sastavljaju periodična izvješća vezana uz provedbu mjera sigurnosti i redovne verifikacije							
2.16.	Uspostaviti sustav videonadzora i tehničke zaštite	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	(*)	NE	Prosinac 2020.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge uspostave sustava nadzora i tehničke zaštite > Uspostavljen je sustav videonadzora i tehničke zaštite na način da omogućava pokrivenost zona posjećivanja i prihvata posjetitelja ZK Baraćeve špilje > Provedene su radionice za djelatnike kojima su povjereni poslovi upravljanje sustavom nadzora te pohrane i analize podataka *Preduvjet za ovu aktivnost su uspostava PC Kuća špilje (2.5.) i uspostava wi-fi signala u području zone posjećivanja (2.6.)							

3. Novi programi i usluge za posjetitelje kroz suradnju s lokalnim dionicima doprinose očuvanju prirodne i kulturne baštine te potiču socio-ekonomski razvoj lokalne zajednice								
Šifra	Provedbene aktivnosti za postizanje specifičnog cilja	Nositelj aktivnosti	Partneri / suradnici u provedbi aktivnosti	Prioritet (1 - 3)	Izvor financiranja	Procijenjeni trošak aktivnosti (HRK, bez PDV-a)	Osigurana sredstva	Planirani kraj uspostave / provedbe aktivnosti
SURADNJA S LOKALnim DIONICIMA								
3.1.	Uspostaviti Suradničko vijeće JU Rakovica	JU Rakovica	Općina Rakovica, TZ Rakovica, JU NP Plitvička jezera i drugi	2	Projekti / Vlastiti prihodi	2.000,00 / godišnje	DA	Travanj 2020. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Uspostavljeno je Suradničko vijeće (SV) od predstavnika Općine Rakovica, TZ Rakovica, JU NP Plitvička jezera te ostalih ključnih dionika i zainteresiranih stanovnika iz lokalne zajednice koji obavljaju djelatnosti povezane s posjećivanjem ZK Baraćeve špilje > Održavaju se redoviti sastanci Suradničkog vijeća te se sastavljaju zapisnici o donesenim zaključcima i provedbi aktivnosti							
3.2.	Održavati redovite edukacije vezane uz zaštićene prirodne vrijednosti te aktivnosti uključivanja lokalnih dionika	JU Rakovica	JU NP i PP i sl., Vanjski suradnici	1	Vlastiti prihodi	8.000,00 / godišnje	DA	Listopad 2019. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Redovito godišnje (minimalno dva puta) održavaju se radionice i prezentacije za lokalne dionike vezane uz teme zaštićenih prirodnih vrijednosti ZK Baraćeve špilje te uključivanje lokalnih dionika u aktivnosti JU Rakovica > Ostvarene su nove suradnje s lokalnim dionicima na provedbi aktivnosti u ZK Baraćeve špilje > Povećano je znanje i informiranost lokalnih dionika o zaštićenim prirodnim vrijednostima, značajkama i sadržajima u ZK Baraćeve špilje (povremeno se provodi upitnik o poznavanju značajki i dostupnih sadržaja u ZK Baraćeve špilje)							

EDUKACIJA I INTERPRETACIJA								
3.3.	Uspostaviti zajednički edukativni program "Škola u prirodi" u suradnji s JU NP Plitvička jezera	JU Rakovica	JU NP Plitvička jezera, Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH, Karlovačka županija, Ličko - senjska županija, Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi / JU NP Plitvička jezera / Županijski proračun	30.000,00	NE	Veljača 2022.
Indikatori / očekivani rezultati								
> Provedena je nabava za usluge izrade edukativnog programa "Škola u prirodi" > Izrađen je zajednički edukativni program "Škola u prirodi" u suradnji s JU NP Plitvička jezera koji se zasniva na planu i programu III. i IV. razreda osnovne škole, na temu krša (vanjski i unutarnji oblici krša u RH, UNESCO, Natura 2000) > Program "Škola u prirodi" odobren je od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja te dostupan kao školski program (prvenstveno za škole u Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji) > Proces izrade i uspostave programa doprinosi povećanom znanju i kapacitetima zaposlenika JU Rakovica i JU NP Plitvička jezera za provođenje edukacijskih programa za djecu > Provedbom programa je povećano znanje djece iz okolice o prirodnim zaštićenim vrijednostima lokalnog područja > Unaprijeđena je suradnja s JU NP Plitvička jezera te upravom i obrazovnim institucijama u Karlovačkoj i Ličko-senjskoj županiji (Uprave županija za obrazovanje, osnovne škole i dr.) te je povećano znanje svih dionika o ZK Baraćeve špilje (predstavnici upravnih institucija, roditelji, učitelji itd.)								
3.4.	Razviti nove interpretativne programe o ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	20.000,00	DA	Ožujak 2021.
Indikatori / očekivani rezultati								
> Provedena je nabava za usluge izrade interpretativnih programa o ZK Baraćeve špilje > Uspostavljeni su novi interpretativni programi za djecu i odrasle (na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku) kao dodatna ponuda osnovnoj vođenoj turi u Gornju Baraćevu špilju koji doprinose povećanju znanja posjetitelja o prirodnim vrijednostima ZK Baraćeve špilje i općenito zaštićenih područja u RH > Novi programi za posjetitelje doprinose povećanoj duljini boravka posjetitelja > Procesom izrade i provedbe novih interpretacijskih programa su unaprijeđena znanja i kompetencije djelatnika JU Rakovica u interpretaciji sadržaja o prirodnim vrijednostima								
3.5.	Izraditi zajedničke programe za posjetitelje NP Plitvička jezera i ZK Baraćeve špilje	JU NP Plitvička jezera	JU Rakovica, Vanjski suradnici	2	EU sredstva / JU NP Plitvička jezera	70.000,00	DA	Listopad 2019.

	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Izrađeni su zajednički programi posjećivanja za ciljane skupine posjetitelja NP Plitvička jezera i ZK Baraćeve špilje (grupe posjetitelja, školske grupe, individualni posjetitelji) > Povećan je broj posjetitelja kroz zajedničke programe te je povećana duljina boravka u ZK Baraćeve špilje > Procesom izrade i uspostave zajedničkih programa je poboljšana komunikacija i suradnja između JU Rakovica i JU NP Plitvička jezera							
3.6.	Razviti nove programe nakon uspostave PC Kuća špilje uključujući program za posjetitelje s invaliditetom	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	30.000,00	DA	Rujan 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge izrade novih programa posjećivanja nakon uspostave PC Kuća špilje > Novi programi posjećivanja omogućavaju dostupnost osobama s invaliditetom > Novi programi posjećivanja doprinose povećanju broja posjetitelja iz ciljanih grupa te povećanju duljine posjeta *Preduvjet za ovu aktivnost je uspostava PC Kuća špilje (2.5.)							
3.7.	Izraditi godišnji plan jednodnevnih edukativnih događanja/manifestacija u ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	TZ Rakovica, LAG Frankopan, LAG Ličko-Senjski, Atletski klub Plitvice i dr.	2	Vlastiti prihodi	0,00	-	Listopad 2019. / Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Redovito (godišnje) se izrađuje plan organizacije tri jednodnevne manifestacije/događanja vezana uz temu zaštite i očuvanja zaštićenih prirodnih vrijednosti te promocije domaćih lokalnih proizvoda i aktivnog odmora u ZP kroz sve tri sezone posjećivanja (Npr. Noć šišmiša, Okusi brončanog doba, Barać trail i sl.) > Sukladno godišnjem planu, provodi se zajednička organizacija manifestacija / događanja koje doprinose boljoj komunikaciji i suradnji između JU Rakovica, partnera i svih uključenih lokalnih dionika te povećanoj vidljivosti i prepoznatljivosti ZK Baraćeve špilje							
UNAPRJEĐENJE KVALITETE I RAZNOLIKOSTI PONUDE								
3.8.	Osigurati dostupnost opreme za sigurnu posjetu ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	-	2	Vlastiti prihodi	8.000,00 / godišnje	DA	Kontinuirano
	Indikatori / očekivani rezultati							

	> Provodi se redovita nabava opreme za sigurnu posjetu ZK Baraćeve špilje (kabanice, kacige, toplice trenirke, repelenti, podlošci za sjedenje na travi, šeširi i sl.) dostupne posjetiteljima na prodajnim mjestima JU Rakovica (info točka - suvenirnica, PC i sl.)							
3.9.	Razviti audio vodič kao dopunu vođenoj turi za posjet Gornjoj Baraćevoj špilji	JU Rakovica	Vanjski suradnici	3	Vlastiti prihodi	100.000,00	NE	Lipanj 2021.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge i opremu uspostave audio vodiča kao dopune vođenoj turi za posjet Gornjoj Baraćevoj špilji (npr. Potrebni jezici: francuski, talijanski, španjolski, mađarski, poljski i sl. za udio posjetitelja koji ne razumiju postojeće vođene ture na hrvatskom, engleskom ili njemačkom jeziku) > Provedena je edukacija za zaposlenike o upravljanju sustavom audio vodiča							
3.10.	Osmisliti i izraditi seriju suvenira prema ciljanim grupama i preferencijama posjetitelja	JU Rakovica	LAG Lika, LAG Frankopan, JU NP Plitvička jezera, TZ Rakovica, Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi / JU NP Plitvička jezera	150.000,00	NE	Ožujak 2022.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge izrade lokalno brendiranih suvenira za prodaju / distribuciju kroz edukativne manifestacije / događaje i edukacijske programe JU Rakovica prema ciljanim grupama posjetitelja (djeca, odrasli, osobe s posebnim potrebama) > Proces izrade suvenira doprinosi boljom komunikaciji i suradnji između JU Rakovica, partnera i svih uključenih lokalnih dionika							
3.11.	Osmisliti i brendirati lokalne proizvode za plasman kroz prodajna mjestra JU NP Plitvička jezera i JU Rakovica	JU Rakovica	LAG Lika, LAG Frankopan, JU NP Plitvička jezera	2	Vlastiti prihodi / JU NP Plitvička jezera	50.000,00	NE	Ožujak 2022.
	Indikatori / očekivani rezultati							
	> Provedena je nabava za usluge dizajna i brendiranja lokalnih proizvoda (npr. med, rakija i sir) za plasman na prodajnim mjestima JU NP Plitvička jezera i JU Rakovica > Proces brendiranja proizvoda doprinosi povećanju broja partnerstava između JU Rakovica, partnera i svih uključenih lokalnih dionika (proizvođača)							

4. Učinkovita komunikacija prema svim interesnim skupinama osigurava bolju vidljivost ZK Baraćeve špilje što doprinosi povećanju znanja i informiranosti dionika i posjetitelja									
Šifra	Provedbene aktivnosti za postizanje specifičnog cilja	Nositelj aktivnosti	Partneri / suradnici u provedbi aktivnosti	Prioritet (1 - 3)	Izvor financiranja	Procijenjeni trošak aktivnosti (HRK, bez PDV-a)	Osigurana sredstva	Planirani kraj uspostave / provedbe aktivnosti	
KOMUNIKACIJA I INFORMIRANJE									
4.1.	Uspostaviti model informiranja prema svim interesnim skupinama (lokalni dionici, posjetitelji i javnost)	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	10.000,00 / godišnje	DA	Ožujak 2020.	
Indikatori / očekivani rezultati									
	> Izraditi godišnji plan informiranja lokalnih dionika i lokalne samouprave, posjetitelja i javnosti kroz sve uspostavljene kanale informiranja > Provedba godišnjeg plana informiranja lokalnih dionika i lokalne samouprave, posjetitelja i javnosti, kroz sve uspostavljene digitalne kanale JU Rakovica, osigurava ažurne informacije o sadržajima u zoni posjećivanja, pravilima ponašanja i ostalim važnim informacijama > Provedba godišnjeg plana informiranja putem specifičnih kanala (npr. newsletter za lokalne dionike, dva puta godišnje) doprinosi povećanju znanja i informiranosti lokalnih dionika o prirodnim vrijednostima te svim aktivnostima i sadržajima u ZK Baraćeve špilje								
4.2.	Izraditi tiskanu brošuru s kartom i e-brošuru s osnovnim informacijama o ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Projekti / Vlastiti prihodi	25.000,00 / godišnje	DA	Studeni 2020. / Kontinuirano	
Indikatori / očekivani rezultati									
	> Provedena je nabava za izradu dizajna i tisak brošura s kartom te izradu e-brošure s osnovnim informacijama o ZK Baraćeve špilje > e-brošure su objavljene u svim digitalnim medijima JU Rakovica (web stranica, društvene mreže) čime doprinose povećanju vidljivosti ZK Baraćeve špilje, povećanju znanja i informiranosti o ZK Baraćeve špilje > Tiskane brošure distribuirane su na info točkama turističke ponude u okruženju (info točke NP Plitvička jezera, TZ Rakovica, TZ Plitvička jezera, TZ Slunj, TZ Ougulin, Rastoke, Kuća bajke, recepcije hotela i kampova, privatni iznajmljivači, OPG-ovi itd.) čime doprinose povećanju broja posjetitelja i boljoj informiranosti posjetitelja								

4.3.	Izraditi komunikacijsku strategiju prema svim interesnim skupinama (tijekom uspostave PC Kuća špilje)	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	70.000,00	NE	Prosinac 2021.
Indikatori / očekivani rezultati		> Provedena je nabava za usluge izrade komunikacijske strategije JU Rakovica za petogodišnje razdoblje (izrađen je godišnji plan komuniciranja s preporukama za reviziju aktivnosti sukladno uspješnosti provedbe godišnjeg plana) > Provedba komunikacijske strategije doprinosi unaprjeđenju rada i uspješnosti komuniciranja JU Rakovica o novim sadržajima i uslugama u ZK Baraćeve špilje (posebice vezanih uz novi posjetiteljski centar) prema svim interesnim skupinama (posjetiteljima, lokalnim dionicima i javnosti) > Provedba komunikacijske strategije doprinosi povećanju vidljivosti ZK Baraćeve špilje te povećanju broja posjetitelja i produljenom vremenu boravka u ZK Baraćeve špilje *Preduvjet za ovu aktivnost je uspostava PC Kuća špilje (2.5.)						
VIDLJIVOST I PROMOCIJA								
4.4.	Izraditi promotivni materijal vezan uz promociju i vidljivost projeka "Promicanje održivog razvoja ZK Baraćeve špilje"	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	EU sredstva / Vlastiti prihodi	300.000,00	DA	Svibanj 2021.
Indikatori / očekivani rezultati		> Provedena je nabava za usluge izrade promotivnih materijala vezanih uz promociju i vidljivost projeka "Promicanje održivog razvoja ZK Baraćeve špilje" (web stranica, promotivne brošure, oglasi u medijima, jumbo plakati, foto-dokumentacija izgradnje centra, monografija i dr.) > Pristunost <i>online</i> promocije omogućava povratnu komunikaciju s posjetiteljima i javnosti o novim sadržajima u ZK Baraćeve špilje te doprinosi vidljivosti i povećanju broja posjetitelja						
4.5.	Unaprijediti vidljivost prema svim interesnim skupinama	JU Rakovica	Vanjski suradnici	2	Vlastiti prihodi	50.000,00 / godišnje	DA	Kontinuirano
Indikatori / očekivani rezultati		> Provedena je nabava za usluge za provedbu raznih aktivnosti (npr. revizija stanja signalizacijskih ploča na glavnim cestovnim prometnicama, prisutnost u medijima, društvenim mrežama ili drugim promotivnim kanalima i sl.) > Redovito (godišnje) se sastavlja izvještaj o provedenim aktivnostima i povećanju vidljivosti prema interesnim skupinama						

5.4. Vremenski tijek provedbe aktivnosti

U nastavku je dan pregled provedbe aktivnosti kroz razdoblje plana 2019. – 2024. na polugodišnjoj razini.

Zelenom bojom su označena razdoblja planirane uspostave pojedine aktivnosti, žutom bojom označeno je razdoblje za pripremu aktivnosti dok su plavom bojom su označeni periodi kontuniurane provedbe aktivnosti nakon završetka njihove uspostave.

1. Unaprijeđen okvir upravljanja Značajnim krajobrazom Baraćeve špilje i povećani kapaciteti JU Rakovica osiguravaju povoljno stanje očuvanosti područja te održivo korištenje prirodnih resursa													
Vremenski tijek provedbe			2019/2	2020/1	2020/2	2021/1	2021/2	2022/1	2022/2	2023/1	2023/2	2024/1	2024/2
OKVIR UPRAVLJANJA	1.1.	Izraditi studiju nosivosti kapaciteta ZK Baraćeve špilje (svih zona posjećivanja)											
	1.2.	Uspostaviti i održavati baze podataka o posjetiteljima i utjecaju posjećivanja na prirodne vrijednosti ZK Baraćeve špilje											
	1.3.	Izraditi i usvojiti Protokol JU Rakovica za postupanje u slučaju nezgode i drugih izvanrednih situacija											
	1.4.	Regulirati model dodjele koncesijskih odobrenja unutar ZK Baraćeve špilje											

ORGANIZACIJA RADA I UPRAVLJANJE LJUDSKIM POTENCIJALIMA	1.5.	Uspostaviti cjenovnu politiku koja doprinosi održivom posjećivanju i produženju sezone posjećivanja ZK Baraćeve špilje	Green		Light Blue
	1.6.	Izraditi marketinški plan usklađen s APUP ZK Baraćeve špilje i relevantnim strateškim dokumentima				Yellow	Green						
	1.7.	Uspostaviti sustavnu edukaciju za djelatnike JU Rakovica povezane s aktivnostima praćenja i upravljanja posjetiteljima	Green	Light Blue	Light Blue	Light Blue	Light Blue						Light Blue
	1.8.	Povećati broj djelatnika JU Rakovica na poslovima zaštite, održavanja te upravljanja posjetiteljima u ZK Baraćeve špilje	Yellow	Yellow	Yellow	Green	Light Blue
	1.9.	Uspostaviti centralni IT sustav za upravljanje i praćenje posjetitelja ZK Baraćeve špilje			Yellow	Green							
	1.10.	Razviti volonterske programe u ZK Baraćeve špilje			Yellow	Yellow	Green	Light Blue

2. Uspostavljena infrastruktura i poboljšani sadržaji za posjetitelje doprinose održivom korištenju ZK Baraćeve špilje, povećanju znanja i povećanoj sigurnosti posjetitelja

Vremenski tijek provedbe			2019/2	2020/1	2020/2	2021/1	2021/2	2022/1	2022/2	2023/1	2023/2	2024/1	2024/2
POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I OPREMA	2.1.	Dovršiti uređenje i opremanje Gornje Baraćeve špilje											
	2.2.	Uspostaviti i opremiti kružnu pješačku stazu od izletišta do Gornje Baraćeve špilje											
	2.3.	Rekonstruirati infrastrukturu u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja											
	2.4.	Izgraditi i opremiti posjetiteljski centar "Kuća špilje"											
	2.5.	Uspostaviti internet signal (Wi-Fi) u zoni izletišta											
	2.6.	Urediti i opremiti pješačke staze sa sustavom signalizacije i interpretacije											
	2.7.	Uspostaviti tematsku površinu za											

		provedbu edukativnih programa											
	2.8.	Uspostaviti ugostiteljski objekt u zoni prihvata i zadržavanja posjetitelja											
	2.9.	Rekonstruirati pristupnu cestu, prilazne staze i mostove do izletišta ZK Baraćeve špilje											
	2.10.	Urediti i opremiti edukativno dječje igralište na temu Ledenog doba											
	2.11.	Uspostaviti tematsko dječje igralište "Šumski park"											
	2.12.	Izgraditi i urediti parkirališni prostor prije ulaska u zonu prihvata i zadržavanja posjetitelja											
	2.13.	Uspostaviti ekološki prihvatljiv prijevoz posjetitelja od PC Kuća špilje do zone izletišta											

SIGURNOST POSJETITELJA	2.14.	Redovito održavati i unaprjeđivati posjetiteljsku infrastrukturu unutar zone posjećivanja												
	2.15.	Uspostaviti protokol za standarde sigurnosti vezane uz posjetiteljsku infrastrukturu te provoditi mjere sigurnosti i redovnu verifikaciju												
	2.16.	Uspostaviti sustav videonadzora i tehničke zaštite												

3. Novi programi i usluge za posjetitelje kroz suradnju s lokalnim dionicima doprinose očuvanju prirodne i kulturne baštine te potiču socio-ekonomski razvoj lokalne zajednice														
Vremenski tijek provedbe			2019/2	2020/1	2020/2	2021/1	2021/2	2022/1	2022/2	2023/1	2023/2	2024/1	2024/2	
SURADNJA S LOKALNIM DIONICIMA	3.1.	Uspostaviti Suradničko vijeće JU Rakovica												
	3.2.	Održavati redovite edukacije vezane uz zaštićene prirodne vrijednosti te aktivnosti uključivanja lokalnih dionika												

	3.3.	Uspostaviti zajednički edukativni program "Škola u prirodi" u suradnji s JU NP Plitvička jezera											
EDUKACIJA I INTERPRETACIJA	3.4.	Razviti nove interpretativne programe o ZK Baraćeve špilje											
	3.5.	Izraditi zajedničke programe za posjetitelje NP Plitvička jezera i ZK Baraćeve špilje											
	3.6.	Razviti nove programe nakon uspostave PC Kuća špilje uključujući program za posjetitelje s invaliditetom											
	3.7.	Izraditi godišnji plan jednodnevnih edukativnih događanja/manifestacija u ZK Baraćeve špilje											
UNAPREĐENJE KVALITETE I RAZNOLIKOSTI PONUDE	3.8.	Osigurati dostupnost opreme za sigurnu posjetu ZK Baraćeve špilje											
	3.9.	Razviti audio vodič kao dopunu vođenoj turi za posjet Gornjoj Baraćevoj špilji											
	3.10.	Osmisliti i izraditi seriju suvenira prema ciljanim grupama i preferencijama posjetitelja											
	3.11.	Osmisliti i brendirati lokalne proizvode za plasman kroz prodajna mjesta JU NP Plitvička jezera i JU Rakovica											

4. Učinkovita komunikacija prema svim interesnim skupinama osigurava bolju vidljivost ZK Baraćeve špilje što doprinosi povećanju znanja i informiranosti dionika i posjetitelja													
Vremenski tijek provedbe			2019/2	2020/1	2020/2	2021/1	2021/2	2022/1	2022/2	2023/1	2023/2	2024/1	2024/2
KOMUNIKACIJA I INFORMIRANJE	4.1.	Uspostaviti model informiranja prema svim interesnim skupinama (lokalni dionici, posjetitelji i javnost)											
	4.2.	Izraditi tiskanu brošuru s kartom i e-brošuru s osnovnim informacijama o ZK Baraćeve špilje											
	4.3.	Izraditi komunikacijsku strategiju prema svim interesnim skupinama (tijekom uspostave PC Kuća Špilje)											
VIDLJIVOST I PROMOCIJA	4.4.	Izraditi promotivni materijal vezan uz promociju i vidljivost projekta "Promicanje održivog razvoja ZK Baraćeve špilje"											
	4.5.	Unaprijediti vidljivost prema svim interesnim skupinama											

5.5. Dodatne aktivnosti koje izlaze iz okvira APUP ZK Baraćeve špilje

U nastavku je dan pregled identificiranih dodatnih aktivnosti bitnih za unaprjeđenje rada i poslovanja JU Rakovica, posebice u obavljanju primarne djelatnosti ustanove, a koje izlaze iz područja obuhvata APUP ZK Baraćeve špilje.

Šifra	Prijedlog dodatnih aktivnosti	Nositelj aktivnosti	Suradnici u provedbi aktivnosti	Prioritet (1 - 3)
1.4.	Odluka o mjerama zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja ZK Baraćeve špilje	JU Rakovica	MZOE	1
D1	Izrada Plana upravljanja JU Rakovica za plansko razdoblje 2020. – 2029.	JU Rakovica	MZOE, ZZOP	1
D2	Revizija Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu u skladu s aktivnosti 1.8.	JU Rakovica	-	1
D3	Aktivno sudjelovanje u procesima izrade lokalnih i regionalnih prostornih i razvojnih planova u širem području ZK Baraćeve špilje te zagovaranje rješenja kojima se doprinosi postizanju ciljeva plana upravljanja	JU Rakovica	Općina Rakovica, Karlovačka županija, TZ Rakovica i dr.	2
D4	Uspostava baze podataka prirodnih vrijednosti i kulturne baštine	JU Rakovica	MZOE, ZZOP, Općina Rakovica, TZ Rakovica	1
D5	Uspostave baze podataka o redovitim i programskim djelatnostima JU Rakovica (edukacija, znanstvena istraživanja i dr.)	JU Rakovica	-	2

5.6. Mogući dodatni izvori financiranja

U ovom podpoglavlju je dan pregled mogućih izvora financiranja JU Rakovica za aktivnosti APUP ZK Baraćeve šipilje za koje u trenutku izrade plana nisu osigurana sredstva za provedbu (u detaljnem pregledu aktivnosti, poglavlje 3.2. gdje je izvor financiranja definiran kroz projekte).

Institucija	Program	Dodatni podaci
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU)	Programi Europske Unije za razdoblje 2014. - 2020.	Natječaji za dostavu projektnih prijedloga financiranih iz strukturnih i Kohezijskog fonda http://www.strukturnifondovi.hr/natjecaji
Ministarstvo zaštite okoliša i energetike (MZOE)	Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.	LIFE 2014-2020 – Europski finansijski instrument za okoliš i klimatske akcije http://europski-fondovi.eu/program/life-2014-2020
Ministarstvo turizma (MINT)	Konkurentnost turističkog gospodarstva / Program razvoja javne turističke infrastrukture	Javni pozivi objavljaju se na godišnjoj razini https://mint.gov.hr/javni-pozivi-11414/11414
Ministarstvo poljoprivrede (MP)	Program ruralnog razvoja	8.5.2. Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture https://www.aprrr.hr/podmjera-8-5-potpore-za-ulaganja-u-popoljsanje-otpornosti-i-okolisne-vrijednosti-sum-ekosustava/
Fond za zaštitu okoliša i energetsку učinkovitost (FZOEU)	Program rada i Finansijski plan	Planirani kroz godišnji Program rada FZOEU i Finansijski plan http://www.fzoeu.hr/hr/nacionalni_javni_pozivi_i_natjecaji/
Općina Rakovica (JU NP Plitvička jezera)	Godišnji namjenski prihod namijenjen za projekte zaštite prirode i ostalo	Zakon o potpomognutim područjima (NN 118/18) Sredstva naknade osiguravaju se kao namjenski prihod JLS namijenjen za projekte zaštite prirode, izgradnje komunalnih vodnih građevina za javnu vodoopskrbu i javnu odvodnju, održavanja čistoće naselja te sakupljanja i obrade komunalnog otpada. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_12_118_2342.html
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU)	Operativni program „Regionalna konkurenčnost“, prioritetna os 1	Program omogućava sufinanciranje provedbe projekata javne infrastrukture, po ograničenom pozivu za dodjelu bespovratnih sredstava. Korisnici ovog potprograma su JLS ili javna tijela te s njima izjednačena tijela koje je osnovala središnja država ili JLS (fondovi, agencije, ustanove i dr.) .

		https://razvoj.gov.hr/djelokrug-1939/eu-fondovi/financijsko-razdoblje-eu-2007-2013/operativni-programi-408/op-regionalna-konkurentnost/411
Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR)	Financiranje Prirodnog Kapitala (NCFF – <i>Natural Capital Financing Facility</i>)	Instrument za financiranje očuvanja i održivog korištenja bioraznolikosti kroz zeleno poduzetništvo i prilagodbu klimatskim promjenama korištenjem prirodnih rješenja. Korisnici finansijskog instrumenta mogu biti iz javnog (županije, gradovi, općine, javna poduzeća i dr.), civilnog (udruge i organizacije i dr.) i privatnog sektora (trgovačka društva, obrti, OPG-i i dr.). https://www.hbor.hr/ncff/

6. PRILOZI

6.1. Literatura

Referentni dokumenti:

1. Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19)
2. DZZP 2015. Stručna podloga za proglašenje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje
3. MZOE i HAOP 2016. „Uputa za evaluaciju stanja pri izradi Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima“
4. MZOE i HAOP 2018. „Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže“. UNDP, Hrvatska.
5. Godišnji program rada Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području općine Rakovica
6. Statut i organizacijska struktura JU Rakovica
7. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU Rakovica
8. Pravilnik o unutarnjem redu u Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje, 2012.
9. Pravilnik o plaćama i naknadama JU rakovica, 2014.
10. Poslovnik o radu Upravnog vijeća JU Rakovica, 2015.
11. Aplikacija projekta „Promicanje održivog razvoja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje“
12. Stručne podloge projekta „Promicanje održivog razvoja Značajnog krajobraza Baraćeve špilje“ (speleologija, geologija, arheologija, paleontologija, vodiči)
13. Komunikacijska strategija JU Rakovica za društvene mreže
14. Strategija razvoja Općine Rakovica 2011. - 2016.
15. Strategija razvoja turizma Općine Rakovica 2019. - 2024. (nacrt)
16. Prostorni plan uređenja Općine Rakovica
17. Idejno rješenje TZ Rakovica - Plitvičke doline
18. Analiza stanja i strategija razvoja Karlovačke županije do 2025.
19. Plan upravljanja JU NP Plitvička jezera 2019. - 2028.
20. Akcijski plan upravljanja posjetiteljima u Nacionalnom parku Plitvička jezera
21. Prostorni plan Nacionalni park Plitvička jezera
22. Plan upravljanja značajnim krajobrazom Slunjčica
23. Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine
24. Akcijski plan razvoja zelenog turizma RH

Dodatna literatura:

1. Leung Yu-Fai, Anna Spenceley, Glen Hvenegard, Ralf Buckley, Craig Groves (2018.) Tourism and visitor management in Protected Areas: Guidelines for Sustainability
<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/PAG-027-En.pdf>
2. IVUMC (2016.) Visitor Use Management Framework: A Guide to Providing Sustainable Outdoor Recreation; Edition One, July 2016, Interagency Visitor Use Management Council
https://visitorusemanagement.nps.gov/content/documents/lowres_VUM%20Framework_Edition%201_IVUMC.pdf
3. Eagles, Paul F.J., McCool, Stephen F. and Haynes, Christopher D.A. (2002.) Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management
<https://www.iucn.org/content/sustainable-tourism-protected-areas-guidelines-planning-and-management-0>
4. EUROPARC Federation (2012.) Practical, Profitable, Protected: A Starter Guide to developing Sustainable Tourism in Protected Areas
<http://www.eceat.org/images/Practical,%20profitable,%20protected%204%20MB.pdf>
5. Alexander, M. (2008): Management Planning for nature Conservation, A Theoretical Basis and Practical Guide, Springer science
<https://www.springer.com/gp/book/9789400751156>
6. Thomas, L. and Middleton, J. (2003.) Guidelines for Management Planning of Protected Areas, Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 10
<https://portals.iucn.org/library/efiles/documents/pag-010.pdf>
7. Martinić, I. (2010): Upravljanje zaštićenim područjima prirode - planiranje, razvoj i održivost. Šumarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
8. World Tourism Organisation (2004.), Tourism Congestion Management at Natural and Cultural Sites, <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284407637>

Internetski izvori:

- Ministarstvo zaštite okoliša i energetike <https://mzoe.gov.hr/>
- HAOP - Državni zavod za zaštitu prirode <http://www.haop.hr/>
- Bioportal <http://www.bioportal.hr/gis/>
- Karlovačka županija <https://www.kazup.hr/>
- Ličko-senjska županija <https://www.licko-senjska.hr/>
- TZ Općine Rakovica <http://www.plitvickedoline.hr/>
- JU NP Plitvička jezera <https://np-plitvicka-jezera.hr/>
- IUCN: International Union for Conservation of Nature <https://www.iucn.org/>
- IVUMC-VUM <https://visitorusemanagement.nps.gov/>
- EUROPARC Federation <http://www.europarc.org/>

6.2. Popis dionika

Hrvatska gorska služba spašavanja, ispostava Slunj - Rakovica

Hrvatske šume, Uprava šuma podružnica Karlovac

Javna ustanova Nacionalni park Plitvička jezera

Javna ustanova NATURA VIVA za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Karlovačke županije

Karlovačka županija, Upravni odjel za graditeljstvo i okoliš

Karlovačka županija, Upravni odjel za obrazovanje

Lokalna akcijska grupa Lika

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Uprava za zaštitu prirode

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, Zavod za zaštitu okoliša i prirode

Općina Rakovica

Planinarsko društvo Slunj

Speleološko društvo Veles

Turistička zajednica Karlovačke županije

Turistička zajednica Ličko-senjske županije

Turistička zajednica Plitvička jezera

Turistička zajednica Rakovica

Turistička zajednica Slunj

6.3. Anketni upitnik za dionike iz šireg okruženja

Anketa o procjeni stanja postojećih usluga i aktivnosti vezanih uz posjećivanje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje upućena je širem krugu dionika iz Karlovačke i Ličko – senjske županije.

A) Osnovni podaci

1. Naziv pružatelja usluge / sadržaja?
2. Područje vašeg djelovanja (pružanje smještaja, OPG, turističke usluge, suveniri itd.)?
3. Jeste li upoznati s prirodnim vrijednostima Značajnog krajobraza Baraćeve špilje zbog kojeg je područje zaštićeno?
4. Jeste li upoznati sa standardima posjećivanja zaštićenih područja?

B) Usluge i sadržaji vezani uz posjećivanje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje

5. Koje skupine posjetitelja koriste vaše usluge i sadržaje (npr. inozemni i domaći posjetitelji, individualni, grupe, djeca, studenti, umirovljenici i ostali)? Molimo nabrojati i istaknuti koja je skupina posjetitelja najučestaliji korisnik vaših usluga i sadržaja.
6. Koji je najčešći motiv dolaska vaših korisnika (npr. aktivan odmor, gastronomija, NP Plitvička jezera itd.)?
7. Smatrate li da su vaše usluge / proizvodi / sadržaji usklađeni s principima zaštite prirode i održivog razvoja lokalne zajednice (npr. odvajate i reciklirate otpad, zalijevate vrt kišnicom, koristite sunčevu energiju za toplu vodu i sl.)?
8. Koje postojeće aktivnosti / sadržaje ili nedostatak istih smatrate ključnom problematikom vezanom uz posjećivanje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje?

C) Suradnja s dionicima vezanim uz posjećivanje Značajnog krajobraza Baraćeve špilje

9. Kako ocenjujete kvalitetu suradnje s Javnom ustanovom Rakovica (Baraćeve špilje) vezano uz posjećivanje i turizam Značajnog krajobraza Baraćeve špilje? Molimo ocijenite brojkom 1 (loše) – 5 (odlično).
10. Smatrate li da posjećivanje i turizam Značajnog krajobraza Baraćeve špilje ima važan socio-ekonomski utjecaj na lokalnu zajednicu (npr. više radnih mjesta, više prihoda za očuvanje kulturnih i prirodnih vrijednosti, društveni razvoj itd.)? Molimo ocijenite brojkom 1 (beznačajan) – 5 (jako značajan).
11. Imate li prijedloga vezanih za unaprjeđenje suradnje s JU Rakovica (Baraćeve špilje) vezano uz posjećivanje i turizam Značajnog krajobraza Baraćeve špilje?

D) Edukacija i interpretacija Značajnog krajobraza Baraćeve špilje

12. Smatrate li da su edukacijski i interpretacijski programi koje provodi JU Rakovica zasnovani na pravilnoj prezentaciji i promociji vrijednosti zbog kojih je područje zaštićeno?

13. Da li koristite edukacijski i interpretacijski materijal o Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje? Ako da, molimo navesti detaljnije koju vrstu/način informiranja koristite (tiskana izdanja – brošure, letci, on-line – web, društvene mreže i sl.).

14. Kako ocjenjujete kvalitetu prezentacijskih materijala vezanih uz edukaciju i interpretaciju Značajnog krajobraza Baraćeve špilje? Molimo ocijenite brojkom 1 (loše) – 5 (odlično).

E) Komunikacija prema posjetiteljima Značajnog krajobraza Baraćeve špilje

15. Molimo ocijenite svoju informiranost o Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje te vezanoj infrastrukturi, uslugama i sadržajima. Molimo ocijenite brojkom 1 (loše) – 5 (odlično).

16. Molimo ocijenite informiranost domaćih posjetitelja o Značajnom krajobrazu Baraćeve špilje te vezanoj infrastrukturi, uslugama i sadržajima prije dolaska na lokaciju. Molimo ocijenite brojkom 1 (loše) – 5 (odlično).

17. Molimo ocijenite komunikaciju JU Rakovica putem promotivnih materijala te on-line kanala, a vezano uz zaštitu prirode i prirodne vrijednosti područja. Molimo ocijenite brojkom 1 (loše) – 5 (odlično).

18. Da li smatrate da je vizualni identitet Značajnog krajobraza dovoljno prepoznatljiv te istaknut na prometnoj i ostaloj infrastrukturi povezanoj s posjećivanjem Značajnog krajobraza Baraćeve špilje?